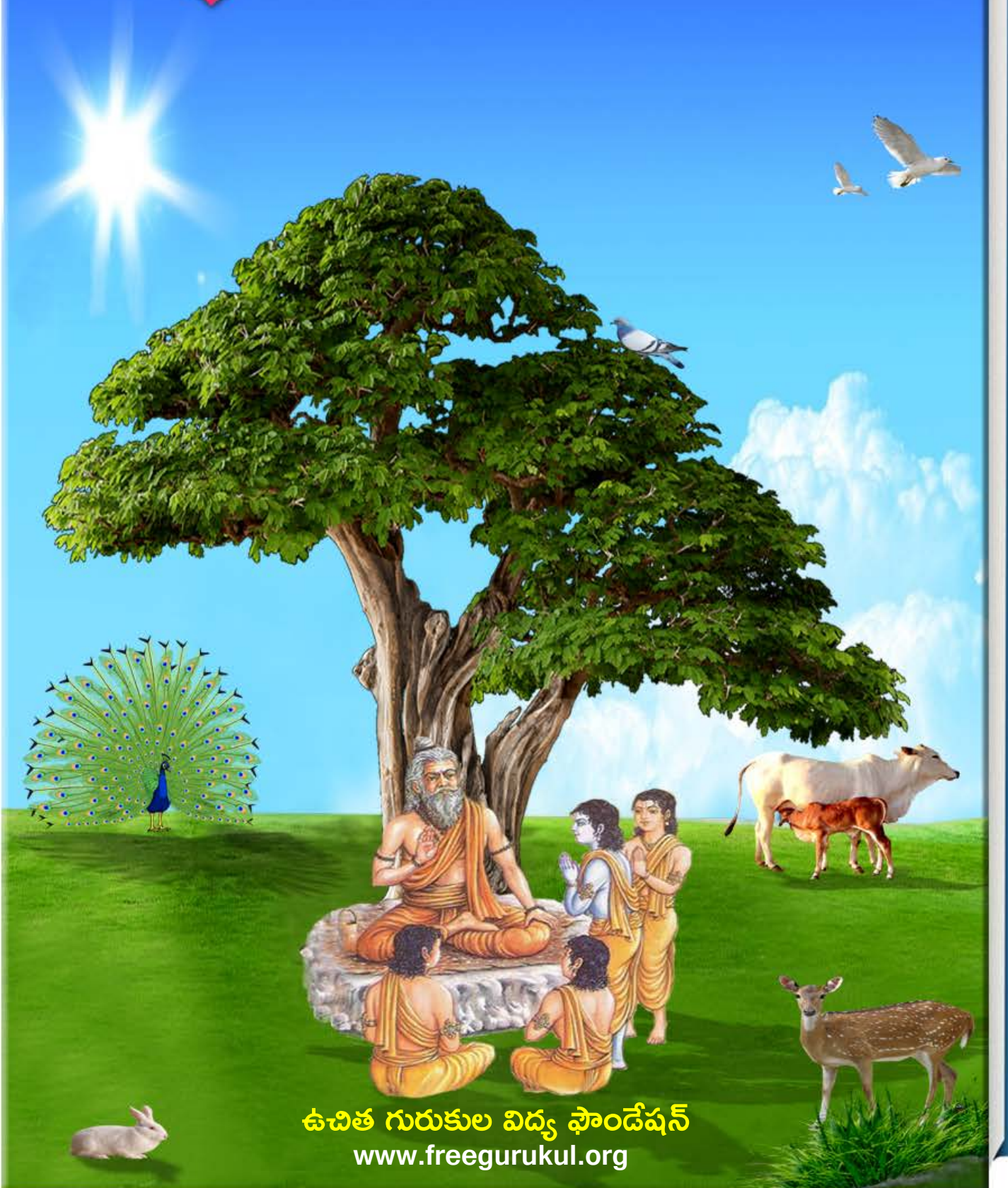

జ్ఞాన యోగం

మానవ యంత్రము

ఉచిత గురుకుల విద్య ఫౌండేషన్
www.freegurukul.org

సదాశివ సమారంభం

గురు దక్షిణామూర్తి

గురు వేదవ్యాస మహర్షి

గురు శుక మహర్షి

గురు నారద మహర్షి

గురు వాల్మీకి మహర్షి

గురు కృష్ణుడు

శంకరాచార్య మధ్యమాం

గురు దత్తాత్రేయ

గురు బాలాభాజ

గురు గోతమ బుద్ధ

గురు ఆదిశంకరాచార్య

గురు రామానుజాచార్యులు

గురు జ్ఞానేశ్వర్

గురు రవిదాస్

గురు కబీర్ దాస్

గురు చైతన్య మహా ప్రభువు

గురు నానక్

గురు రాఘవేంద్ర స్వామి

గురు విరభట్టాంద్ర స్వామి

యోగి బేమన

అస్మదాచార్య పర్యంతం

గురు చెలింగ స్వామి

గురు లాహిరి మహాశయ

గురు రామకృష్ణ పరమహంస

అమ్మ శారదా దేవి

గురు వివేకానంద

గురు సాయిబాబా

గురు అరవీంద్

గురు రమణ మహర్షి

గురు యోగానంద

గురు భక్తవేదాంత ప్రభుపాద

గురు మళయాళ స్వామి

గురు విద్యాప్రకాశానందగిరి

గురు చంద్రశేఖర పరమాచార్య

వందే గురుపరంపరాం..

“ఉచిత గురుకుల విద్య ఫౌండేషన్” ద్వారా విలువలు, నైపుణ్యాలతో కూడిన విద్య ఉచితంగా + సులభంగా + ఆకర్షణీయంగా + నాణ్యతతో కూడి అందించే సేవా కార్యక్రమంలో భాగంగా ఈ పుస్తకాన్ని భారత ప్రభుత్వపు వెబ్ సైట్(డిజిటల్ లైబ్రరీ అఫ్ ఇండియా) నుంచి సేకరించి అందిస్తున్నాము. ఇందుకు మేము వారికి కృతజ్ఞత తెలియచేసుకుంటున్నాము.

సాయి రామ్ వారి సేవల విస్తరణలో భాగంగా ఈ ఫౌండేషన్ స్థాపించబడినది. ఈ స్వచ్ఛంద సంస్థ ద్వారానే అన్ని సేవలు అందించబడును. ఇటువంటి పుస్తకాలు మీరు వ్రాసినట్లయితే (లేక) సేకరిస్తే మాకు తెలియచేయండి. మేము ప్రతి విద్యార్థికి ఉచితంగా అందేలా చేస్తాము, తద్వారా ఉన్నత విలువలు, నైపుణ్యాలు కలిగిన విద్యార్థులను మన దేశానికి అందించవచ్చు. మాతో కలిసి నవ భారత నిర్మాణ కార్యక్రమంలో పనిచేయుటకు, భాగస్వామ్యం అగుటకు ఆసక్తి ఉంటే సంప్రదించగలరు.

ఈ గ్రంథాలను ఉచితంగా ఆన్ లైన్ లో చదువుటకు, దిగుమతి(డౌన్లోడ్) చేసుకొనుటకు గల మార్గాలు:

- 1) భారత ప్రభుత్వపు వెబ్ సైట్: <http://www.new.dli.ernet.in>
- 2) ఉచిత గురుకుల విద్య ఫౌండేషన్ వెబ్ సైట్ : www.freegurukul.org
- 3) సాయి రామ్ వెబ్ సైట్ : <https://sites.google.com/site/sairealattitudemanagement>
- 4) మొబైల్ ఆప్: Free Gurukul

గమనిక: భక్తి,జ్ఞాన,ధర్మ ప్రచారార్థం ఉచితంగా eBook రూపంలో భారత ప్రభుత్వపు డిజిటల్ లైబ్రరీ సహాయంతో ఇవ్వడం జరిగింది. ఇది లాభార్జన దృష్టిలేని ఉచిత సేవ. ఈ సేవలో అంతర్జాలంలోని(ఇంటర్నెట్) లైసెన్సు / కాపీరైటు అభ్యంతరాలు లేనివి అనుకొన్న పుస్తకాలను గ్రహించటం జరిగినది. అనుకోకుండా ఏవైనా అభ్యంతరకరమైనవి ఉన్నచో మాకు తెలుప మనవి, వాటిని తొలగించగలము అని మనవి చేసుకొంటున్నాము.

Website: www.freegurukul.org

Mobile App: Free Gurukul

email: support@freegurukul.org

Facebook: www.facebook.com/freegurukul

Help Line / WhatsApp: 904 202 0123

“ మన లక్ష్యం: విలువలు, నైపుణ్యాలతో కూడిన విద్య అనేది ఉచితంగా + సులభంగా + ఆకర్షణీయంగా + నాణ్యతతో కూడి అందరికీ అందించబడాలి “

ఉచిత గురుకుల విద్య ఫౌండేషన్ – Free Gurukul Education Foundation

సర్వం పరమాత్మ పాద సమర్పణమస్తు

భారత ప్రభుత్వపు వెబ్ సైట్ - డిజిటల్ లైబ్రరీ అఫ్ ఇండియా

<http://www.new.dli.ernet.in>

Digital Library of India: Inc x

www.new.dli.ernet.in

Digital Library of India

Hosted by: Indian Institute of Science, Bangalore in co-operation with
CMU, IIT-H, NSF, ERNET and MCIT for the Govt. of India and 21 major participating centres.

Home Vision Mission Goals Benefits Content Selection Current Status People Funding Copyright Policy FAQ RFP

Books Journals
Newspapers
Palm-Leaves (Manuscripts)

Title:

Author:

Year: to

Subject: Any Subject

Language:

Scanning Centre: Any Centre

[Presentations and Report](#)
[Statistics Report](#)
[Status Report](#)
[Feedback](#) | [Suggestions](#) |
[Problems](#) | [Missing links or Books](#)

Click [here](#) for PDF collection
DLI MIRROR at IUCAA Data Center PUNE

For the first time in history, the Digital Library of India is digitizing all the significant works of Mankind.

[Click Here to know More about DLI](#) ^{New!}

Books	Journals	Newspapers	Manuscripts
<ul style="list-style-type: none"> Rashtrapati Bhavan CMU-Books Sanskrit TTD Tirupathi Kerala Sahitya Akademi	<ul style="list-style-type: none"> INSA	<ul style="list-style-type: none"> Times of India Indian Express The Hindu Deccan Herald Eenadu Vaartha	<ul style="list-style-type: none"> Tamil Heritage Foundation AnnaUniversity ^{New!}

Title Beginning with.

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

Author's Last Name

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

Year

1850-1900	1901-1910	1911-1920	1921-1930	1931-1940	1941-1950	1951-
-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	-------

Subject

Astrophysics	Biology	Chemistry	Education	Law	Mathematics	Mythology	Religion	For more subjects...
--------------	---------	-----------	-----------	-----	-------------	-----------	----------	----------------------

Language

Sanskrit	English	Bengali	Hindi	Kannada	Marathi	Tamil	Telugu	Urdu
----------	---------	---------	-------	---------	---------	-------	--------	------

అతి విశిష్టం ఈ దానం!

స్వామి వివేకానంద

“దానాలలోకెల్లా ఆధ్యాత్మిక విద్యాదానం చాలా శ్రేష్టమైంది! దాని తరువాతిది లౌకిక జ్ఞానదానం, ప్రాణదానం, అన్నదానం” అని వ్యాసమహర్షి చెప్పారు.

మన ఆధ్యాత్మిక జ్ఞానం భారతదేశ హద్దులలో నిలిచి పోకూడదు. లోకమంతటినీ ఆవరించాలి! ఇలా లోకవ్యాప్తమైన ధర్మప్రచారాన్ని మన పూర్వులు చేశారు. హైందవ వేదాంతం ఎన్నడూ ఈ దేశం దాటి పోలేదని చెప్పేవారూ, మతప్రచారార్థం తొలిసారిగా, పరదేశాలకు వెళ్ళిన సన్యాసిని నేనే అని చెప్పేవారూ, తమ జాతిచరిత్ర నెరుగని వారే! ఇలాంటి సంఘటనలు ఎన్నోసార్లు జరిగాయి. అవసరమైనప్పుడల్లా, భారతీయ ఆధ్యాత్మిక జ్ఞానప్రవాహం వెల్లువలా లోకాన్ని ముంచెత్తుతూ వచ్చింది.

రాజకీయ ప్రచారాన్ని రణగొణధ్వనులతో, యోధులతో సాగించవచ్చు. అగ్నిని కురిపించి, కత్తిని జళిపించి, లౌకిక జ్ఞానాన్నీ సంఘనిర్మాణ విజ్ఞానాన్నీ విరివిగా ప్రచారం చేయవచ్చు. కానీ ఆధ్యాత్మిక జ్ఞానదానం కళ్ళకు కనిపించకుండా, చెవులకు వినిపించకుండా కురుస్తూ, రోజూ పువ్వుల రాసుల్ని వికసింపజేసే మంచులాగా నిశ్శబ్దంగా జరగవలసి ఉంది. భారతదేశం నిరాడంబరంగా, లోకానికి మళ్ళీ మళ్ళీ చేస్తూ వచ్చిన దానమిదే!

మిత్రులారా! నేను అవలంబించే విధానాన్ని తెలియజేస్తాను వినండి. భారతదేశంలోనూ, ఇతర దేశాల్లోనూ మన పారమార్థిక ధర్మాలను బోధించడానికి తగినవారుగా మన యువకుల్ని తయారు చేయడానికై భారతదేశంలో కొన్ని సంస్థలను నెలకొల్పాలి! ఇప్పుడు మనకు కావలసింది బలిష్ఠులు, జవసంపన్నులు, ఋజువర్తనులు, ఆత్మ విశ్వాసపరులు అయిన యువకులు. అలాంటి వారు నూరుమంది దొరికినా, ప్రపంచం పూర్తిగా పరివర్తన చెందగలుగుతుంది!!

ఇచ్చాశక్తి తక్కిన శక్తులన్నీ కన్నా బలవత్తరమైంది. అది సాక్షాత్తూ భగవంతుని దగ్గరి నుండి వచ్చేదే కాబట్టి దాని ముందు తక్కినదంతా లొంగిపోవలసిందే. నిర్మలం, బలిష్ఠం అయిన ‘ఇచ్చ’ (సంకల్పం) సర్వశక్తిమంతమైంది. దానిలో మీకు విశ్వాసం లేదా? ఉంటే మీ మతంలోని మహోన్నత ధర్మాలను ప్రపంచానికి బోధించడానికై కంకణం కట్టుకోండి. ప్రపంచం ఆ ధర్మాల కోసమై ఎదురుచూస్తోంది. ఆనేక శతాబ్దాలుగా ప్రజలకు క్షుద్రసిద్ధాంతాలు నేర్పడం జరిగింది. వారు వ్యర్థులని ప్రపంచమంతటా బోధలు జరిగాయి. ఎన్నో శతాబ్దాల నుండి వారు ఈ బోధనల వల్ల భయభ్రాంతులై, పశుప్రాయులైపోతున్నారు. తాము ఆత్మస్వరూపులమనే మాటను వినడానికైనా వారెన్నడూ నోచుకోలేదు. “నీచాతినిచుడిలో కూడా ఆత్మ ఉంది. అది అమృతం, పరమ పవిత్రం, సర్వశక్తిమంతం, సర్వవ్యాపకమైనది” అని వారికి ఆత్మను గురించి చెప్పండి. వారికి ఆత్మవిశ్వాసాన్ని ప్రసాదించండి. ❖

మూలం: శ్రీ రామకృష్ణ ప్రభ - ఫిబ్రవరి 2014

మా నవయంత్రము

ముదిగంటి జగ్గన్నశాస్త్రి

ఆదర్శగ్రంథమండలి, విజయవాడ

ప రి చ య ము

ఇది యంత్రయుగము. యంత్రములు పాలించుకాలము. బాగుయంత్రములు, ఆవిరియంత్రములు, నూనెయంత్రములు, విద్యుద్యంత్రములు, గాలియంత్రములు ఆరాధింపబడుకాలము. నస్త్రములు, అన్నపానీయములు, గృహములు, బండ్లు, ఓడలు, విమానములు యంత్రములతోనే తయారుచేయుకాలము. వంతలు. వినోదములు, నడకలు, పరుగులు, నిత్యకృత్యములు చదువుసంధ్యలు—సమస్తము యంత్రసహాయముతో, యంత్ర పరికరములతో యంత్రవతుగ నడుపబడుచున్నవి. పెక్కు యంత్రములుగల దేశములు యంత్రహీనములైన దేశములపై రాజ్యముచేయుచున్నవి. స్వారిచేయుచున్నవి. నేటి పరిశ్రమ లన్నియు యంత్రములచేతనే నడుపబడుచున్నవి. యంత్రపరి శ్రమలు చేతిపరిశ్రమలను నాశనముచేసినవి.

యంత్రములు ప్రకృతినీమలనే దగ్గరకుఁజెచ్చి తక్షణ ర్వపుపరిశ్రమలను, ఆర్థికములను తారుమారుచేసినవి. మానవ శక్తులను తబ్బిబ్బుచేసినవి. ప్రకృతిహావమే మారిపోయెను. పూర్వపువిలువలు పోయి సూతనవిలువలు స్పష్టంపబడినవి. యంత్రముచేయజాలని దేదియు లేనట్లు నేటి ప్రపంచము నడచుచున్నది. యంత్రమహిమను గుర్తింపలేనినరుడు నేడు వ్యర్థజీవి యగుచున్నాడు. ఏ యంత్రమునకైనను దానికితగిన విలువ నీయక తప్పదు. అగుగాక. కాని యీ గడవిడజీవితములో,

నీ పరుగులహడావుడిలో, నీ విషయవిప్లవములో, ప్రకృతిని జయింపవలెననెడి యాందోళనలో, సుఖానభృతమునకు భావ్యాముగ జరుగుచున్న యీ పందెములో 'అసలుయంత్రము' సంగతి విస్మరింపబడుచున్నది. సామాన్యము, అసామాన్యము, నీవు, నేను, అందరము-తలచినంతమాత్రముచే దేనినైనను సాధింపగల సూక్ష్మాతిసూక్ష్మమైన యంత్రము-ఊహార, యింటింటగల యంత్రము-ఏదిలేనిచో పైన వినరింపబడిన భౌతిక యంత్రములు, లోహయంత్రములు తోయహీనమైన నదినంటి వగునో యట్టి - మానవయంత్రమును - మరచి మరుమరీచికల వెంటబడుట శోచనీయము.

కనుక నీ వ్యాసములలో స్థాల్పితులకన్యాయముగ మానవయంత్రమును చర్చింపగోరెదను. ఇది కేవల మొక ప్రాథమిక చర్చ.

ఇందులో నపూర్వవిషయములు, సూతనస్పృష్టి, యనభవముకందని విషయములు, సర్వులకు తెలియని సంగతులు నుండవు. ప్రతివ్యక్తికి నుపకరించునవి, వ్యక్తిని శక్తివంతుఁడచేయునవి, మనలను నిత్యము ప్రేమేపించుచు చిన్నవైనను పెద్దవిషయములకు ప్రాతిపదికలగు సామాన్యవిషయములనుగురింప వ్రాయుటయే నా యాశయము. ఈ రంగములో నిది కేవలమప్రాథమికగ్రంథము. ఇది యే కొద్దిమంది కుపకరించినఁ ధన్యుడను.

ముదిగంటి జగ్గన్నశాస్త్రి

మా న వ యం త్ర ము

పరిచయవాక్యములలో యంత్రశక్తిని గురించి కొంత వినియుంటిమి. సమస్తము యంత్రమువలనను, యంత్రమువలెను తిరుగవలెననియు, తిరుగుచున్నదనియు చూచియుంటిమి.

మానవుడుకూడ నొక 'వంత'యంత్రము, అన్ని యంత్రములవలె నిదియు పనిచేయుచుండవలెను. లేనిచో దీనికి 'తుప్పు' పట్టును. ఎదుగు బాదుగులు లేకుండపోవును. బాగ్గు, నీరు, గాలి దీనికిని కావలయును. పని, విశ్రాంతి, జీవితప్రమాణము సామాన్యముగ దీనికిని కలవు. కాని యీ సామాన్య లక్షణములను దాటి మానవయంత్ర మింకను పోగలుగుటలోనే దాని విశిష్టత యున్నది. కనుక నిది యన్నియంత్రములవంటిదికాదు. దీని నిర్వచన మింకొక తరహాకు చెందును.

ఈ యంత్రము పైకి కాన్పించు స్థూలశరీరమేకాదు. ఇది యీ స్థూలశరీరయంత్రమును నడిపించు శక్తికూడ దీనిలోనే యమర్చబడిన 'వంత'యంత్రము. అరిగినిచిగిపోవు యంత్రములో సరుగక విరుగక శాశ్వతముగనుండు తత్త్వముగల 'చమత్కార' యంత్రము. పొడుగు, పొట్టి, బరువు, తేలిక, లావు, పలచన, యెరుపు నలుపు తెలుపు అను విశేషములతో బంధింపబడని యంత్రము. చివర కిది యెప్పుడెచ్చట నెవరిచే యెందునిమిత్తము సృజింపబడినదో గుర్తింపవలవికాని 'చిత్ర' యంత్రము. కనవడి నను కనుపించని విచిత్రయంత్రము. 'అవాస్తవిక' వాస్తవిక

యంత్రము. మనకుకనిపించు ప్రతియంత్రమునకు నొక కర్త కలడు. దానిని నడుపువాడినికొకడు కలడు. దాని నడకకు, శక్తి సామర్థ్యములకు, దానిద్వారా జరుగుపనికి నొక మితి హద్దువద్దులు, తెక్క, జీవితప్రమాణముకూడ కలవు. దానంతటది నడువజాలదు, పనిచేయజాలదు. ఆలోచింపజాలదు. దానిని కదుపుటకు, నడుపుటకు పరహస్తము కావలెను.

ఇక మానవయంత్రము విపరీతయంత్రము. దీనికిని పని, విశ్రాంతి, జీవితప్రమాణము, బొగ్గు, నిప్పు, నీరు, గాలి, కిరకిరలు, చిరచిరలు, వయోభేదము, చివరకు జీర్ణావస్థ కలవని మనము తెలిసికొంటిమి. ఇది మనందరి యనుభవమే. కాని యిది యంత్రములో యంత్రముకల ద్వంద్వయంత్రము. ఇతర యంత్రములకు దీనికి సామాన్యావస్థలు, పోలికలు, ధర్మములు నెన్నియున్నను వీటినిమించి, ఛిక్కరించి, ప్రమాణములను, వర్ణనలను అతిక్రమించి పనిచేయగల 'వస్తువి'కొకటి యిందులో కలదు. ఇతరయంత్రములనలె కాక దీని నిదియే సృష్టించుకొని నడుపుకొనుచున్నది. కనుకనే యొక మానవయంత్రమునకు మరియొక మానవయంత్రమునకు పోలికలతోపాటు వ్యత్యాస మెంతేని కలదు.

యంత్రము విశ్రాంతిలో నుండగా పనిచేయుట యను నది యుండదు. మానవయంత్ర మట్లుకాదు. నిద్రించుచున్నను మానవునిలో పనిచేయుతత్త్వము, శక్తి, తెలివి యొకటి కలదు. లేదందుమా దానికి మృతియే సంభవింపవలెను. నిద్రించుచున్నపుడు మానవుడు చచ్చిపోవుటలేదని మనమందరము సంగీకరింతుముకదా !

ఈ సూలయంత్రము విశ్రాంతిలో నున్నను, జీరమైనను జీరముకాని శక్తి యొకటి యందులో కలదు. దీనికే మనస్సు, బుద్ధి, తెలివి, జీవుడు, చైతన్యము, ఆత్మ, బ్రహ్మము, మొదలగు పేరు లనేకములు భాష పోవువరకు కల్పింపబడి యంతటితో ఆగిపోవుచున్నవి. ఇంకను పైకెగురగలశక్తిలేక భాష యంతటితో విరామముచెప్పకొనుచున్నది.

కనుక నీ యంత్రము నిక మనము విశేషించి తడవు టప్రస్తుతము. ఇది స్వయంనిర్మితము, స్వయంచోదితము నని చెప్పబడే ప్రస్తుతాంశమునకు తగియుండును.

ఎముకలగూడు, మాంసపుముద్ద, రక్తనాళములు, మజ్జాశుక్లములు, నాడీమండలము, చర్మకవచము మనకు కాన్పించు మానవుని బాహ్యకారములు. ఇంతమాత్రపు నిర్వచనముచే మానవుడు మానవుడగులభేదు. ఇవి పశువులకును కలవు. ఆలోచన, కోరిక, ఊహ, బుద్ధి, రాగద్వేషములు - ఇత్యాది కంటికి కాన్పించని తత్త్వమొకటి ప్రవేశించుటచేతనే మానవునకు తదితరలోకమునకు, నితర ప్రాణికోటికి నెంతేని భేద మేర్పడుచున్నది. ఇది లేనంతవరకు నుభయశాస్త్రములకు సామ్యత, యేకవాక్యత యుండును. మనశ్శక్తితో మానవునకు విశేషత యేర్పడుచున్నది. మనస్సును దాటిన స్థితికూడ మానవుడనుభవింపగలుగుచున్నాడని మహాత్ములజీవితములు విదితము చేయుచున్నవి. కనుక మానవశాస్త్రము తక్కిన పదార్థశాస్త్రములకంటె జంతుశాస్త్రములకంటె నుత్కృష్టమైనది. ఈ మనోమణిచే మానవున కొక నూతన రాజ్యమే ప్రాప్తించుచున్నది. తిలలో తైలమున్నట్లు, నిప్పులో దాహశక్తియున్నట్లు, నీటిలో

తైత్త్యమున్నట్లు నీలో సంతర్గర్భితముగనున్న యీ మణిని త్రవ్వకొని యనుభవించుటే నీ పని. ఇదియే నీ జీవితప్రయోజనము. మనస్సును, మనస్సుపై దానిని నీ వావ్షకొనక తప్పదు.

ఇది లేనిదానికొరకు కానిదానికొరకు పరుగులిడుట కాదు. ఇది యున్నదానిని, అయినదానిని తెలిసికొనుట, కనుగొనుట, అనుభవించుట, యుపయోగించుకొనుట. దీనిని విర్మరించువా డొక యసామాన్య రాజ్యమును పోగొట్టుకొనుచున్నాడు. మేరలులేని యీ మనోరాజ్యమును పోగొట్టుకొనిన మానవుడు మానవేతరలోకమునకు ననగా పశులోక ఖనిజ లోకములకు దిగజారిపోవుచున్నాడు.

ఈ సృష్టిరహస్యమును, ప్రకృతినంపదను తన నిజాభివృద్ధిని గుర్తించి, గ్రహించి, సమన్వయపరచి యుత్తంగ భావతరంగ శిఖరాగ్రముల నానందైకరసానుభూతినొందుటయే మానవలక్ష్యము, మానవపరమాశయము.

ఈ సిద్ధి కలుగువరకు మానవయంత్రము తృప్తి పొందజాలదు. అది రూపాంతరముల నొందుచు నెన్నియైశ్వర్యములనుభవించినను నది సాగరతరంగకేళిలో లీనమగువరకు సాగిపోవునట్లు 'జీవి' యమరత్వమునొందువరకు ప్రయాణించుచుండును.

కనుకనే 'మానవుడింతవరకే పోగలడు. అత డిక ముందుకు పోజాలడు' అను హద్దు లెచ్చటను లేవు. అతని హద్దుల నతడే కల్పించుకొనుచున్నాడు. పుట్టుట, పెరుగుట, నశించుట శరీర లక్షణములు. అవధిలేకుండ పెరుగుచుండుట, అఖండత్వములో కలసేపోవువరకు వృద్ధియగుచుండుట మానవలక్షణము. అదియే మానవత్వసిద్ధి, మానవపరమావధి.

‘ప్రతిమానవుడు మూర్ఖపాత్ర వహించుచున్న దైవమే’ యని యారోగ్యకవిసారస్వభాముడు పేక్ స్పియరు చాటినాడు. దీనినే మన సద్గ్రంథములును ఘోషించుచున్నవి. ఇది యొక గొప్ప సత్యము. పైన మూర్ఖత్వము, లోపల దివ్యత్వము. ఈ పైపొర వీడిననాడు దివ్యత్వమే ప్రకాశించును. దివ్యత్వమే దీనిస్థిరలక్షణము. మూర్ఖత్వము లేక సజ్జానము మనము తెచ్చి పెట్టుకొనిన వికారగుణము. కనుక మానవుడాలెమ్ము! లేచి నీ యావరణాలను చీల్చి నీ నిజవీర్యమును కొంతకు కొంత యైనను ప్రకాశింపనిమ్ము.

మానవకీటకము

జీవము కలది, జీవించు సహస్రము జీవకోటి యనబడు చున్నది. చీమ దోమ మొదలు మానవునివరకు ప్రాణముకలవి జంతువు లనబడుచున్నవి. దోమకంటె నికృష్టమైనది జీవము మాత్రమే కలది రెండవది యనగా స్త్రీలేకనే తనకు తానే పుట్టుచు, తనంతతానే యనేకమగుచు తనకు తానే క్రిడించుచు నితరసంబంధము, సాంగత్యము, సంపర్కము నెంతమాత్రము లేక జీవించు “అమీబా” యను నొక క్రిమి గలదు. ఇదియొక అణుక్రిమి; అణుజీవి. తనంతటతానే యనేక మగుచుండు జీవి.

ప్రావిలాకు అను నాకువలె నిది తనంతటతానే యనేక మగుచుండును. నిజమున కిదికూడ నొక ప్రాణియే. జీవమే. ఇది తన గుడికట్టులోనే జీవించు సంకుచితప్రాణి. కాని దీనిని

‘జీవము’, దీనిది ‘జీవితము’ అని యనుటకంటే ‘నుండునది’, ‘ఉండుట’ యను మాటలే దీనికి తగినవి. ఇవియే దీనికి తగిన నిర్వచనములు. ఉండుటయే యీ ‘జీవి’ పరమావధి.

ఈ యుక్తిమివలె, పురుగువలె మానవుడు తనయునికి మాత్రముచేతనే, స్పందనము, కరచరణాదిచాలనముమాత్రము చేతనే వృద్ధిచెందజాలడు. ‘ఉండుట’ మాత్రముచేతనే మానవ జీవితము వృద్ధియగుటలేదు. అది యట్లు వృద్ధికాజాలదు. ‘ఉన్నాడు, ఉండెడివాడు. పుట్టెను, చచ్చెను’ అనిపించు కొనుటకంటే విశేషముకలజీవితమే మానవుడు. మానవజీవితము బహుముఖమగు నభివృద్ధిని, పూర్ణరూపమును పొంద వలయును. క్రూరజంతువులు, ఘాతుకజంతువులు తమమట్టుకు తామే జీవించును. అవి రెండవదానితో జీవింపవు. పైగా వాటిని చంపివేయు ఘాతుకస్వభావము తప్ప మరియొక స్వభావము నెరుగవు.

మానవుడో! అతడు సంఘములో జీవించు సాంఘిక జీవి. కలియుట, విడిపోవుట, యిచ్చుట, పుచ్చుకొనుట, నేర్పుట నేర్చుకొనుట, చదువుట, చదివించుట, వినుట, వినిపించుట, తినుట, తినిపించుట, అనుకరించుట, యభ్యసించుట—మొదలగు వివిధక్రియలతోను, భావములతోను గాని మానవజీవితము వీక సింపజాలదు. అతని మానసిక యాధ్యాత్మికగుణము వికసింప నిచో స్తంభించిపోవును.

మానవుడనగ మనస్సు లేక దానికంటే పైది యను నర్థముకూడ స్ఫురింపక తప్పదని యిదివరకే గ్రహించితిమికదా. అట్టి వికాసమెద్దియు లేక నుచ్చాసనిశ్వాసమాత్రుడగువాడు

‘అమీబా’ మానవుడు. అనగా క్రిమివలె పుట్టి క్రిమివలె మ్రోలి మొందుజాతికి చెందువాడు.

రక్తప్రముద్ద, మాంసము, ఎముకలగూడు, కండరములు కూడినంతమాత్రముచేత మానవత్వము ప్రాప్తించుట లేదని చూచితిమికదా! కనుక మానవత్వమనగా వీటిచే బాధింపబడక, వీటిలోపల నివసించుచు, వీటిపై తన ప్రభావమును ప్రదర్శించుచు, వీటికి స్థితి నిచ్చుచు వీటిలోనున్నను నెట్టి మలినము పొందక ప్రకాశించు నొకశక్తి, చైతన్యము, జ్యోతియని తేలినది!

తమకొరకే జీవించుచు, నితరులకీయక, నితరులనుండి గ్రహింపక, పరస్పరతలేక నొంకెత్తుగా జీవించు మానవులు లేకపోలేదు, వారు స్వార్థజీవులు. వారి వ్యక్తిత్వము స్వార్థమయము. ఇచ్చట వికాసమునకు తావులేదు. హృదయమునకు, మనస్సుకు స్థానములేదు. జంతువులకున్నట్లు వైద్యులు కొని ప్రదర్శించుటకు తగిన శిరలసంపుటివలన మానవత్వము కలుగుటలేదు. అది కేవలము చీకటికొట్టు. తేళ్ళకు, జెర్రెలకు అనువగు స్థానము. ఈ చీకటికొట్టులో మానవత్వము శోషించి పోవుచున్నది. ఇట్టి జీవితము ‘మూక’ జీవితము. క్రిమిజీవితము. దివోన్మత్తజీవితము.

పరులతో వర్తించుట, సహించుట, పరులభావములను, కార్యములను, శీలగుణాదులను చూచి నేర్చుకొనుట, తమలో నితరులను నితరులలో తమ్ము చూచుకొనుట, పరస్పరము గ్రహించి యభివృద్ధిచెందుట, సమన్వయశక్తి నలవరచుకొనుట—యివియే మానవాభివృద్ధికి మార్గములు.

ఇంగ్లీషుజాతిని గురించి యొక కవి యిటు వర్ణించినాడు
 “ఒక్క ఆంగ్లేయుడు మందబుద్ధి. ఇద్దరో! అభేద్యమైనజత.
 ముగ్గురు అసమానజాతి” కనుక నే వారు రెండువందలసంవత్సరము
 లారు వేలమైళ్ళదూరమునుండి నాలుగుకోట్లమంది, నలభైకోట్ల
 మందిని యధేచ్ఛగా పాలింపగలిగిరి, ఆంగ్లేయులనుండి మనము
 గ్రహింపవలసిన దెంతయో కలదని వేరుగ చెప్పనక్కరలేదు.

మనలో జాతిభావము నశించినది. ఒంట్లెత్తుతనము,
 స్వార్థము, కులతత్త్వము మానవవికాసమునకు తోడ్పడజాలవు.
 సహకారము, పరస్పరత, ఐకమత్యము దివ్యశక్తి నొసంగును.
 మానవుడు తనకొరకు సంఘముకొరకు గూడ జీవింపవలెను.
 అతడు తనంతతాను సంఘముద్వారముననుకూడ రాణింప
 వలెను. సంఘమునకు శేర్పవలెను. సంఘముద్వారా నేర్చుకొన
 వలెను. శక్తి నొరుల కీయవలెను. ఒకులనుండి గ్రహింపవలెను.
 ఒకరివల్ల నొకరు ప్రకాశింపవలెను: ఇట్టి భావసంస్కారములేని
 మానవుడు మానవకీటకము. “పరస్పరం భావయంతః శ్రేయః
 పరమవాప్యథ” అని భగవద్గీత దేవతలకు మానవులకు
 బోధించుచున్నది. ఇది యొక మహావాక్యము. నీవిచ్చినదే నీకు
 సంక్రమించునుగాని, నీవీయనిది నీకు సక్రమింపజాలదు. నీవిచ్చిన
 దానినే దేవతలు నీకు పదింతలుగ ప్రసాదింతురు. దేవతలనగా
 నీ సమస్త యవయవములద్వారా నీవు ప్రసాదించువానిని
 గ్రహించి తిరిగి నీకిచ్చివేయు యింద్రియాధిష్ఠానశక్తులు. భగ
 వంతు డీవిధముగా నీకు ప్రసాదించిన శక్తులను వ్యర్థపరచుట
 జీవితమును వ్యర్థపరచుటయే యగును. వ్యర్థముగ జీవించు
 మానవుడు కీటకమానవుడు లేక మానవకీటకము.

శ రీ ర ము

నేలవిడిచిన సాములేదు. శరీరము పోయినతరువాత చేయు సాధనలేదు. సాధనకొరకే శరీరమేర్పడినది. కనుకనే 'శరీరమాద్యంఖలు ధర్మసాధనం' అని పెద్దలు చెప్పినారు. ధర్మమును సాధించు ప్రథమోపకరణమే శరీరము. ఈ జీవితములో నీవు దేనినైనను నీ శరీరముద్వారముననే సాధింపవలెనుకదా! కనుక శరీరమువట్ల శ్రద్ధవహించి దానిని సర్వసమర్థముగ నుండు నట్లు వంచిన తప్ప మన మెంత చదివినను, నెంతతిరిగినను, నేమి చేసినను, నెట్లు కూసినను, బుద్ధిపాటవము, కర్మపాటవము, ధర్మపాటవము చేకూరజాలవు.

శరీరము రథము. ఈ రథము చేడిన రథికుడు న్యధ చెందును. ఈ శరీరమును జూరవిడిచిన మరియొక శరీరము తప్పదు. నాడులు, కండరములు, రక్తవాహినులు, గ్రంథులు, ప్రేస్సులు, ఆంత్రములు—గీటి యన్యోన్య సామరస్యముచేతనే శరీరయంత్రము, తద్వారా మన్యోయంత్రము పనిచేయును. శరీరము దుర్బలమైనను, వ్యాధిగ్రస్తమైనను మనస్సుకూడ దుర్బలమగును, వ్యాధిగ్రస్తమగును. దుర్బలశరీరములో దుర్బల మనస్సే యుండునను సామెత కలదు. సరములదార్శ్యము లేనివానికి మౌనసిక స్థైర్యము కొరవడును. మనస్థైర్యము లేని వాడు రాణింపనేరడు. మనస్థైర్యమే యేకాగ్రత, ఏకాగ్రతలేని వాడు జీవితములో గొప్పవిషయములను వేటిని సాధింపనేరడు.

ఏకాగ్రతలోనే సగము విజయముకలదు. మనస్సునెంత శాస్త్రీయముగ, శ్రద్ధగ శిక్షింపవలయునో యంతశ్రద్ధతోనే శరీరమును కూడ శిక్షింపవలయును. ఈ రెంటికి నవినాభావసంబంధము కలదు.

సౌష్ఠవమైన శరీరములో సౌష్ఠవమైనమనస్సే యుండును. మంచిశరీరమును పొందుటకు హృద్యమైన యాహారము, మితమైన యాహారము, తగినంత సుఖనిద్ర, నియమముతో చేయు చక్కని శరీరపరిశ్రమ యతిముఖ్యములు.

నిద్రతీరినవెంటనే కొన్ని నిముషములపాటు బంధినలెచుచున్న పరిశ్రమచేసిన శరీరలాఘవము, ఆరోగ్యము చేకూరును. ఈ నియమబద్ధమైన శరీరక్రియవలన మనస్సుకుకూడ సత్ఫలితము చేకూరుచున్నది. నియమానుసారముగచేయు వ్యాయామము మనస్సుకును పరిశ్రమయే యగుచున్నది. ఈ నియమములో మనస్సుయొక్క లొంగుబాటుకలదు. మనస్సు లొంగినపుడు శక్తికలుగుచున్నది. నీ యిచ్ఛాశక్తిని సాధించుకొనుట కిది యొక మార్గము. ఒక్కొక్కపుడు లేచుటకంటె పడుకొనుటయే సుఖముగ కాన్పించును. ఇది కేవలము సోమరితనము. ఇట్టి యలసత్వము నెదుర్కొనినపుడెల్ల నీ బుద్ధిబలము, నిగ్రహశక్తి యధికమగుచుండును. సోమరితనమునకు చోటిచ్చినపుడు నీవోడిపోవుట తథ్యము.

మంచి తెలివిగల యొక స్నేహితుడుండెను. అతడన్ని తరగతులలోను, అన్ని శాస్త్రములలోను ప్రవ్రథముడుగ నుండెడివాడు. చక్కని యభిప్రాయములను కలిగియుండెడివాడు. కాని యతి దుర్బల శరీరుడు. కొంచెమించుమించు యెముకల

ప్రొగు. నరముల నాగమ్మ. అతని శరీరదుర్బలత్వము, నరములనిస్సత్తున, యస్థిరమనస్సుకు కారణమయ్యెను. అసలే చంచలమైనమనస్సు మరింత చంచలమై సులభముగ కలతచెందెడిది. అతడు సంకల్పించినదానిని ఘటించుచేయుటకు తగిన శక్తి లేక గడియగడియకు మారిపోవుచుండెడివాడు. మనస్థైర్యము నకు కొంత శరీరదార్ఢ్య ముండితీరవలెను. నరములపాటవము మనఃపాటవముపై ప్రభావము కలిగియుండును. అతనికంటె తక్కువబుద్ధిసూక్ష్మత కలిగియున్నను నెక్కువ శరీరబింకము కలవారెందరో తమతమ సంకల్పములను నెరవేర్చుకొనగలిగిరి. అత్మనిగ్రహమును ప్రదర్శించిరి. ఇతడో చంచలమనస్కుడై పేలవజీవితమును గడిపినాడు.

శరీరము దైవదత్తమైన రథము; లేదా యది నీకర్మఫలము. దానియారోగ్యమును, పవిత్రతను నిరసింపక సర్వదా రక్షించుకొనవలెను. అది యొక పవిత్రకార్యముకొరకే యేర్పడినది. అది యాత్మ దేవుని మందిరము. ఇట్టి మందిరమును పవిత్రముగ పాటించక యన్యథాభావించుట జీవితమువట్ల, తమవట్ల గౌరవములేనివారిపని. శరీరమే సమస్తమునని మురిసిపోరాదు కాని పటుతరమైనజీవితము గడుపుటకు నిర్దుష్టమై వశన ర్తిగనుండు శరీరమును సాధింపకతప్పదు. శరీరలాఘవము, శరీరపుష్టి, శరీరజిగి మానసికబింకమును సడలనీయదు.

శరీరముద్వారా మనస్సును, మనస్సుద్వారా శరీరమును పాలించుకొనవచ్చును. ఈ సాధనకలవారి కితరభేషజములతో నంతగా పనిలేదు. అల్లరిచిల్లరివైద్యము లక్కరలేదు.

రోగమే వారినిచేరుటకు భయపడును. జీర్ణనచీదకుండ నధమము నూరేండ్లు జీవింపగల శరీరయంత్రమే నీకు ప్రసాదింపబడగా 'జొక్కుజీవితము' జీవించు లెనుతివ్వు? బలము నీ నైజగుణము. మర్బలత్వము నీవు తెచ్చిపెట్టుకొనిన కొరివి.

ప్రాతరుత్థానము

సృష్టితోపాటు జెల్లవారుజాముననే లేచుట మన ప్రథమ కర్తవ్యము. ఇది మొట్టమొదటి దినచర్య. కాని యింతటి యారోగ్యపదమైనది, ప్రాణమును పొడిగించుచది మరియొకటి లేదు. దీనిని బ్రాహ్మీముఖూర్తనుని ప్రాణమునేకాక జ్ఞానమునుకూడ ప్రసాదింపగల ముఖూర్తమని ఘనపూర్వము చాటినారు. ఈ విషయమును పశు, పక్ష్యాదులు గ్రహించినవి. ఓషధిరాజైన చంద్రుని యశ్చుతికిరణములతో దీప్తిని, పుష్టిని చెంది నవనవగా వినదు లేతవాయువుల సుగంధముకాని ప్రాణ శక్తికాని నేటినగరవాసు లెరుంగకపోవుటలో నాశ్చర్యములేదు. నేటి నాగరికచిహ్నములగు సిసీమ యిత్యాది వినోదములతో మునిగి యుదయము చేడెనిమిదిగంటలనరకు లేనకపోవుట పరిపాటియైనది. ప్రాణులను ప్రాణనంతముచేయు దిన్యశక్తి ననుభవింపజాలని దౌర్భాగ్యలక్షణము నాగరికచిహ్నమయినది. ఇట్టి యన్నుతవాయువులను సేవింపనికారణముచేతనే నేడు క్షయ, శ్వాసకాసాది రోగములు మన యింటి యతిథులైనవి.

చక్కగా లేచుటకు చక్కగా నిద్రింపవలెను. సుఖనిద్రయే ప్రకృతి మనకు ప్రసాదించిన గొప్పచుందు. సుఖనిద్రపోవుటకు శరీరము నలయింపవలెను. నిద్రపోగొట్టుకొని నిద్రమత్తుతో చేయువని యకటానికటముగ నుండును. దానిప్రభావము ప్రతి దినచర్యలోను కాన్పించుచునేయుండును.

పగటినిద్రకు, సోమరితనమునకు, బుద్ధిమాంద్యమునకు చోటియరాదు. ఉదయించినసూర్యుడు మధ్యమధ్య నిద్రపోవుట లేదు. గాండ్లవీడిన పక్షులు సాయంత్రమునరకు తమ కులాయములకు చేరుటలేదు. ప్రకృతితోలేచి ప్రకృతితోనిద్రించు జంతువులకు వైద్యముక్కరలేదు. ప్రకృతిధిక్కారమే రోగకారణము. ప్రకృతిఙ్గోలిక యమృతోపమానము.

పాటలంఘోను, పద్యములంఘోను, శ్లోకములతోను తల్లిదండ్రులు పిల్లలను ప్రాతఃకాలముననే లేపవలెను. ఇది యతి ప్రధానమైన యభ్యాసము. అభ్యాసముచేతనే యిదిచేకూరును. ఊరుకొందుమా యిది కొంద్రులును. లేచుటకంటె లేనకుండ బద్ధకముగ పుష్పంపై యిటునటు దొల్లుటయే యింపుగను సౌఖ్యముగను కన్పించును. నీవు నిద్రింపవలెనిద్రింపవలెను. సుఖముగ, గాఢముగ నిద్రింపవలెను. లేదా లేచి పనిచేయవలెను. ఈ రెంటికిచెందనివని మానవుడొక్కడే చేయుచున్నాడు. అది యతని 'జన్మహక్కు' కాబోలును.

బద్ధకముతోచినపుడెల్ల నీవు నడుముకట్టి, వెన్నువిరిచి, హిమ్మపూరించి దానిని ముదిరిపోకమునుపే ధిక్కరింపవలయును. ఇట్లుచేసినపుడెల్ల నీ యిచ్ఛాశక్తి యినుమడించుచునే యుండును. నీ నిశ్చయముప్రకారము చేయజాలనినాడు నీవు

దుర్బలుడవే యగుచువు. దుర్బలుడు జీవితపోరాటములో 'డంకర్లు' మార్గముపట్టక తప్పదు.

పశుపక్ష్యాదుల నెవడు లేపుచున్నాడు? ప్రకృతితోనే యవి తమపనులను ప్రారంభించును. వాటికి గడియారము లక్కరలేదు. బుద్ధిగలిగినమానవుడు గడియారములను జోళ్ళొట్టి వాటి నలంకారముగ చేతికితగిలించుకొని ప్రకృతికెదురీత సాగించుచు తగిన ఫలితము ననుభవించుచున్నాడు.

అలసించు టాకవ్యాధి. అది తెలియరానివ్యాధి. వ్యాధి యనుటకంటె దానిని 'అధి' యనుటయే సబబు. 'అధి' యనగా మనస్సులో ప్రవేశించు తెగులు. కనుక నీ తెగులుకు మందు మనస్సులోనే కలదు. లేచుటకు బద్ధకముగ నుండనచ్చును. నిద్ర పోవుటకుముందు 'నేను వేకువజాముననే లేవనలయును, లేవ గలను. ముమ్మాటికి లేవగలను.' అని నీకునీవు చెప్పకొనవలెను. దానిని బిగ్గరగ పైకిచెప్పకొనుట మరింత మంచిది. అట్లు నిక్కచ్చిగ చెప్పకొని చెప్పినట్లుచేయవలెను. ఇది ప్రకటనార్థము చెప్పకొనుటకాదు. నీ యాచరణకొరకే నీ విట్లు హృదయ పూర్వకముగ, భావశుద్ధితో చెప్పకొనవలెను. భావములేని శుష్కవాగ్దాల మెంత ఖర్చుపెట్టినను లాభములేదు. నాలుక వెనుక హృదయము ప్రతిధ్వనింపవలెను. హార్షిరసాయనముతో మిళితముగాని పొడిమాటలు 'పుష్పితవచనములు' నిరర్థకములు.

మానవయంత్రమును నడుపు సరములు, నా డులు హృదయకుహరమునుండి బయల్పడలు భాషనే యర్థముచేసికొనును గాని పొడిమాటలను సరకుచేయవు. అవి యట్టి

యాజ్ఞలనే శిరసావహించును. కనుక నీవు మొదట నీ బాహ్య మనస్సులో నిశ్చయించుకొని యా నిశ్చయమును నీ యాంత రంగికమనస్సు కందింపవలెను. ఆంతరంగికమనస్సు నీ యాజ్ఞలను నీ నాడులద్వారా పనిచేయించు నీ దివానువంటిది. ఇది యెన్నడును నిద్రింపక చెప్పలేతడవుగ నీ కార్యములను చక్క జెట్టుచుండును. ఇది నీ యాంతరంగిక కార్యకర్త; శక్తివంతమైన కార్యకర్త.

ఒక విషయము గమనింపదగును. నీ మనస్సులో ననేక కోరికలుండవచ్చును. విరుద్ధకోరికలుండవచ్చును. నీ యంతరంగ మనస్సు నీ మనస్సులో ప్రథమస్థానమువహించుకోరికనే పాటించును. కనుక నీవు వారంవారము నిత్యము 'ఈపనిచేయవలెను, చేయగలను, చేసితిరుదును' అని నీకునీవు చెప్పుకొనవలెను. ఇట్లు కొన్ని రాత్రులు చేసితివేని నీ కది యభ్యస్తమగును.

అభ్యాసమే మానవుడు. అదియే మానవయంత్రమును నడుపు గొప్పశక్తి. ఇదొక్కటియే మానవుని గొప్పవానినిగ చేయగలశక్తి యనినను దోషములేదు. అభ్యాసము రెండవ ప్రకృతి యగుచున్నది. లేచినదిమొదలు తిరిగి పడుకొనువరకు మనము చేయుపనులన్నియు నభ్యాసవశముననే జరుపబడు చున్నవి. అభ్యాసమువలననే మానవుడుపరిపూర్ణుడగుచున్నాడు. నీ కర్తవ్యకార్యములను నిశ్చయించుకొని వాటి నభ్యాసపూర్వకముగ చేయవలెను. అభ్యాసమువంటి మందు వేరొకటిలేదు; సాధనలేదు.

మంత్రశక్తి

మంత్రశక్తి యనగా నాలోచించుశక్తి. చక్కగా యోచించుశక్తి. 'ఉత్సాహప్రభుమంత్రశక్తియుతమే యుద్యోగము' అని హిరణ్యకశిపుడు కుమారుడైన ప్రహ్లాదుని ప్రశ్నించి యతని విద్యాపరిశ్రమను గురించి తెలిసికొనగోరును. ఆలోచన చేయువానిని, ఆలోచన చెప్పవానిని మంత్రీయని తత్కర్మ మత్రాంగమని యందుము కదా. మంత్రము కలకర్మలకు మూలము.

మానవయంత్రమునుండి మనస్సును, మనసముచేయు శక్తిని, ఆలోచనాభాగమును తీసి వేసితిమనుకొనును. అప్పుడిక మిగులున దేది? ద్విపాదజంతువు. ఆహార, నిద్రా, భయ, మైథునములతో తృప్తిపడు వశువు. జంతుబలము, జంతుశక్తి, జంతుక్రియలు మానవున కెంత యవసరమైనను సంతతితో మానవత్వము పూర్తియగుటలేదు. పైకార్యములను యధోచితముగ, నియమముగ నడుపుచు, వాటిపైరాజ్యముచేయు మరియొక శక్తి మానవునిగో కలదు. అదియే ధీశక్తి. మానవుని నడిపించు చోదనశక్తి.

మనలో నిట్టిశక్తియున్నదని, దీనిని నిరంతరాభ్యాసముచే పెంపుచేసికొని జీవితమును చరితార్థము చేసికొనవలయునని గ్రహింపకపోవుటయే మానవవిహదమునకు కారణము.

చూచుటచేతనే కన్ను, వినుటచేతనే చెవి, చేయుచుండుటచేతనే చేయి, నడచుటచేతనే కాళ్ళు, తమ తమ పనులను

నిర్వర్తించుచు నిలబడుచున్నవి. అవి యందుకే నిర్మింపబడి వాటిమూలమునే స్పృధ్ధియగుచున్నవి. ఇవి పైకినిపించు మానవ శరీరములోనిభాగములు. స్థూలచక్కుగోచరములు, శరీరయాత్ర కవసరమైనవి గుర్తింపబడినవి కనుక వాడబడుచున్నవి. వీటిని కూడ విధిపూర్వకముగ వాడువారు బహు అరుదు.

ఇక మనస్సు కంటికికన్పించదు. నూటికి తొంభైమందికి దానియునికి, విశిష్టత, నిజప్రయోజనము తెలియనేతెలియదు. అదియొకటి కలదని మాటవరస కంగీకరించినంత మాత్రమున లాభములేదు. ఇంటనున్న యిత్రడిచెంబుకు, అలుకుగుడ్డకు, చీపురుక్కుకు నిత్యముపనిచెప్పుచున్నారమే, మనసు కేవల చెప్పుచున్నాము? ఏమి ప్రయోజనము కల్పించుచున్నాము? ప్రతిరోజు చెంబులు తొముచున్నాము, బట్టలుతుకుచున్నాము, శరీరము కడుగుచున్నాము, ఇలుఅలికి శుభ్రముచేయుచున్నాము, మనస్సునేమిచేయుచున్నాము? మనస్సును బుద్ధిపూర్వకముగ మన వికాసమునకు వినియోగించుకొనుటలోనే గొప్పతనము, శక్తి యేర్పడుచున్నవి.

నిజయనకు నీవెవరవు? నీవుమనిసివి. మనసుకలవాడవు, అది కనిపించనిది. సూక్ష్మమైనది కనుక మరింతశక్తివంతమైనది. కనిపించువానిమీద ప్రభావము కలది. కనిపించువాటిని కదలించుశక్తి. ఒరులకు కాదు నీకే తెలియకుండ పెరిగిపోవుచుండు శక్తి, దేనినైనను సాధింపగలశక్తి. కొండలను బెండులవలె తేలింపచేయగలశక్తి.

కనుక నిట్టిదానిని బాల్యమునుండి, మొదటనుండి శిక్షించి, నిరంతరాభ్యాసముచే పదనుపెట్టి, వివేకముతో విని

యోగించుటయే నీ కర్మము, నీ ధర్మము, నీ యభివృద్ధి. రాళ్ళ మీద, చెట్లమీద, జంతువులమీద, నిధి నిక్షేపములమీద చేయురాజ్యముకంటె నీ మానవయంత్రముపై చేయురాజ్యమే నీ కవిరళ సుఖశాంతులను ప్రసాదింపగలదు. ఇదియే నిన్ను నీ నిజోన్నతికి గొంపోవు రాచబాట.

ఆలోచింపనేయాలోచింపక, మెదడును వినియోగింపక, మొద్దువలె జీవించువారుండురా? ఉండరు. అది యసంభవము. ప్రతివాడు తనమనస్సు నేదోవిధముగ, నేదోపనిమీద, యంత్రవతుగ నుపయోగించుచున్నాడు. కాని యిదిచాలదు. ప్రయత్న పూర్వకముగ, బుద్ధిపూర్వకముగ మనస్సును శీఘ్రించి, చిక్కబట్టి దానినొక విద్యుచ్ఛక్తివలె ప్రయోగింపనేర్చినవారే ప్రతిభావంతులగుదురు. ఇది యనాధ్యక్షమయము కాదు. మన కండ్లయెదుటనే యెందరో యిట్టి ప్రతిభ సంపాదించిరి. నిత్య సాధనచేత నిది నీ పెరటిచెట్టువలె నీసేవచేయును. ప్రయత్నమే యున్ననాడు ప్రతివాడు దీనిని తనశక్తికొలది సాధింపవచ్చును. సాధింపబడిన మనస్సు నిన్ను నీవు మించునట్లు చేయగలదు.

మననము నభ్యసించు టొక దివ్యమైనకళ. ఉపజ్ఞను ప్రసాదించు అసమానమైనకళ. అభ్యసింపదగినకళ. జీవితమునకు జీవితమును ప్రసాదించు విశేషమైనకళ. నీయనుభవమే దీనిని నీకు రుజువుచేయగలదు. కేవలము కర్మచేయు కార్మికునిమీద బుద్ధి బలముతో దానిని చేయగలవాడు యాజమాన్యము వహించుటలేదా! మంత్ర కార్యశక్తులు రెండును కలవారే నేటి ప్రపంచములో నత్యున్నతస్థానము నలంకరింపగలరు. మహాత్ముడే యిందుకు ప్రత్యక్షసాక్ష్యము. అట్టివారే ప్రపంచనాయకులు

కాగలరు. అభ్యాసముచేయుటకు కాలావసరమును శంకలేదు. 'ఇప్పుడే యీనిమిషముందే మనము ప్రారంభించవచ్చును. వెన్నుముదిరినకొలది యేపనియైనను కొంతకష్టమగుచుండును. కనుక కళ్యాణకార్యములను మానము జీవితారంభమునుండియే యభ్యసించుటచుంచిది. మనసముచేయుటకు నిత్యము కొంతకాలమును వినియోగింపవలెను. అట్లు వినియోగించి సిద్ధులైనవారినే యీ ప్రపంచము బహుకరించును. వారియునికియే 'జీవిత' మనిపించుకొనును.

తక్కినవారియునికి చెల్లుచేయజీవితము. అవిమాత్రము జీవించుటలేదా? పెరుగుటలేదా! నశించుటలేదా! మానవచరిత్ర యింతటితో నాగిపోవుటలేదు. తనమనస్సును శిక్షించి బలసంపన్నమైనదానిగ చేయు వ్యక్తి. జాతి ముందుకు వచ్చుచున్నవి. అలసులు, మందబుద్ధులు దిగజారిపోవుచున్నారు. ఈ యుగము ద్రవ్యయుగము. పదార్థమునే నమ్ముయుగము. సమస్తము చేతికి చిక్కవలెను. కంటికి కనిపించవలెను. కంటికి కనిపించనిది లేనిదానితోలెక్క. ఇది కేవలము ద్రవ్యమైకము, విషయమైకము. ఈ మైకమునుండి ప్రజలు మేల్కొనవలెను. శబ్దాడంబరమేమియు చేయక నజ్ఞాతముగ తెరవెనుక పనిచేయుశక్తి యొకటి కలదు. "నేటి ప్రపంచములో పదార్థశాస్త్రము, రసాయనశాస్త్రము, ఖగోళ, భూగోళ, ఖనిజ, వృక్ష, జంతుశాస్త్రములు మొదలగు చిల్లరశాస్త్రములన్నియు యోపెరిగినవి. కాని తత్త్వముగ మానవ శాస్త్రము పెరుగలేదు. నేటి దుస్థితికంతకు నిదియే కారణము. మానవు డొక్క ద్రవ్యమునుతప్ప తక్కిన సమస్తమును నిర్ల

త్యము చేయుచున్నాడు” అని అలెక్సిస్ కాంట్ తన ‘అజాత మానవుడు’ అను గ్రంథములో వాపోయినాడు.

మన స్నే బంధమోక్షములకు కారణము. ఈ మనస్సు నీలోనే యున్నది. నీవే యీమనస్సు. దీనిని పడనుపట్టినకొలది తేజిల్తును. పరిశుద్ధమగును. అజానము తొలగిపోవును. దుర్బలత దూరమైపోవును. మనోబలమే నీ నిజధనము.

దుఃఖము

దుఃఖ మొకవ్యాధి. తెచ్చిపెట్టుకొనువ్యాధి. ఊహమీద విజృంభించువ్యాధి. పెండినకొలది పెరుగు వ్యాధి. ఇది సమస్తమును, ప్రపంచమునంతను దుఃఖమయముగ మార్చివేయు జాడ్యము. ఇది కేవలము మానసికవికారమేతప్ప దీనికొక యస్తత్విములేదు. నీవనుకొనుటచేతనే యిది నిన్ను ఆవహించుచున్నది. లేనిదానిని, రానిదానిని, జరుగనిదానిని, పోయినదానిని గురించి యూహించుకొని డిల్ల పోయి నీవు బాధ పడుచు నితరులను బాధపెట్టు మానసికవికారమే దుఃఖము.

ఊహించినంతమాత్రముచేతనే వ్యాధులు సంభవించునా? గాలియే ఘనీభవించునా? అవును. నిజమునకు జరుగుచున్నదంతయు నీ విపాదనాటకమే. లేనిపోని యపేక్షలవలన, ఫలము నాపించుటవలన, న్యాయమైన యోషికపట్టకపోవుటవలన, ప్రయోజనములేనిదానికొరకు విలసించుటవలన కలుగు నృథాయాసమే విచారము.

‘నే నేల విచారపడనలెనో తెలియకున్నది. సూర్య చంద్రులు, నక్షత్రగణము, పంచభూతములు, వినిర్మల విసీల కాశవితానము నాకు బాగుటయై సేవచేయుచుండు నాకేమి కొడున’ అని యొకకన్య హెచ్చరించిన గాథను మార్చెను మహా శయుడు మనకు తెలిపియున్నాడు. గతించినదానికి విచారపడి లాభములేదు. రానున్న యువద్రవముకొరకు పరితాపపడుట యవివేకము.

మాయింటిప్రక్కనున్న యొకస్త్రీ చనిపోయిన కుమారునికొరకహర్నిశలు నేలంతరబడి పెద్దగొంతుకతో రోదించుచు, బాదుకొనుచు తన సుఖమును చుట్టుప్రక్కలవారి సుఖమును పోగొట్టుచు తనకు కలిగిన తీరనికష్టమున కింకరులు తనపై చూపుచుండు సానుభూతికూడ పోగొట్టుకొనుచు తన శరీరమునకే తెగులు తెచ్చుకొనెను. దుఃఖములన్నియు కొంచె మించుమించు యీ స్థాయిలోనే యుండును. దుఃఖించుట దేనికి? చికాకు, చీవర, చిందులుత్రొక్కుట, కోపతాపములు, విసుగు, తామసము - ఇత్యాదులన్నియు నొకజాతిలోనివే. ఎంత కారణమున్నను, గొప్పయపచారమే జరిగినను సమత్వమును పోగొట్టుకొని చికాకుపడుచుండు స్వభావముగలవానిని చూచునపుడు నీభావమెట్లుండును? అతడు బ్రహ్మాండనాయకుడే యగుగాక! అయినను నీ కతనిపట్ల తత్పూర్వముగల గౌరవభావము కొంత తగ్గిపోవుచున్నది. కనుక నీవు నీమనస్సు నెన్నడు కుతలపరచరాదు.

నీ ముఖ మెల్లపుడు హసించుచునే యుండవలెను. హసన్ముఖుని యాయురారోగ్యములు వాటంతటవిదో వృద్ధి

చెందును. ఈసారి నీకు కోపము కలిగినపుడు, నీ నందరిమీద చిందులుత్రొక్కవలెననుకొన్నపుడు కొంచెముసేపు నిన్ను నీవు నిలువరించుకొనుము; స్థిమితపడుము. కొద్ది యోషికవహించుము. కోపవిషయముపై నీ దృష్టి సారింపుము.

నీకోపమునకు నీవనుకొనిన యవచారము కారణమగునో కాదో మొదట తేల్చుకొనుము. నీవు యోచన ప్రారంభించు సరికి చివరకు కోపమునకు సిగ్గులైన కారణమే లేకపోవచ్చును. కారణమున్నదా? దానిని దాచిపెట్టకుము. అణచిపెట్టకుము.

నీ భార్యతోనో, నీ స్నేహితునితోనో, మరెవ్వ.తోనో దానినిగురించి చెప్పివేయుము. దాపరికమేమియు లేకుండ నిశ్శేషముగా చెప్పివేయుము. అట్లు చెప్పబడేంత నీ వంతివరకు త్రొక్కిపెట్టుచువచ్చుచున్న దుష్టశక్తిని, మలినశక్తిని పోదోర్చి లిసవాడవగుదువు. నీలోనున్న విచారవిశాంకురము నంతటతో నూడబెరికినవాడ వగుదువు.

దానితో నిన్ను కలసరవరచుచువచ్చిన యశవ్యాభాన మంతరించును. నీమీద, నీవుచేయు ప్రతిపనిమీద దానికిగల ప్రభావ మంతటితో స్వస్తిచెప్పుకొనును. నీవొక కొత్తవ్యక్తి వేయగుదువు. నీ శాంతిని పోగొట్టి నీకు నీచుట్టుప్రక్కలవారికిగూడ ముళ్ళగుత్తివలెనుండిన విషయుము, నిజమైనస్థితిలేని విషయ మంతటితో నంతమొందును.

విలపించుటలో గుణమేమియు లేదు. సృజనశక్తియు లేదు. అది నీశక్తిని వ్యర్థముచేయు. 'ఋణమే' కాని 'ధనము' కాదు. విలాప మొంత దీర్ఘముగా జరుపబడినను దేనిని ప్రసాదించి యుండలేదు. మనస్సు అతి విచిత్రమైనశక్తి. మానససరస్సులో

నసహ్యాభావములన్నియు నడుగునకు దిగిపోవుచుండును, వాటిని మనము తాత్కాలికముగా మరచిపోవుదుము. కాని యవి యక్కడ నక్కయిండి తమప్రభావమును చూపుచునేయుండును. వికారశక్తిని పుట్టించుచునేయుండును. కనుక నసహ్యాభావములనే మనము మొదలంట తుడిచిపెట్టిననాడు సుఖులమగుదుము. శుభులమగుదుము.

నిలకడమీదనే నిజము తేలుచుండునుకదా! నూటికి తొంభైపాళ్ళి మన మతిస్వల్పవిషయములకే పరులతో తగవులాడుచుందుమని, ప్రమాదమువలననే కోపము కలుగుచుండునని, రాగము, ద్వేషము వనకు తెలియకుండగనే మనలో వికారములను కలిగించునని విదితమగుచుండును. అప్పుడు మనమిక దుఃఖింపవలసిన విషయమే కాన్పించదు.

ఇంకొక విషయము. మానవమంత్ర మెందుల కేర్పడినది? అవి శుభముకొరకు, కల్యాణముకొరకు, అభ్యుదయముకొరకు, ఆనందముకొరకు నేర్పడినది. తక్కిన వికారములను రానిమ్ము పోనిమ్ము. నీవు వాటిని శరంపనక్కరలేదు. శరంపనక్కరలేదు. నీలో వాటి కెంతమాత్రము స్థావరము కల్పింపకుండినచో నవియే పలాయనమంత్రముజపించును.

స మ య పా ల న

సమయముయొక్కవిలువను గుర్తించకపోవుట, అనుకొన్నప్రకారము రాకపోవుట, చేయకపోవుట, నియామ

కములేకుండ కనపడినచోట గంటలతరబడి సోదేవేయుచు తన కాలమును గెంటుట కితరులకాలమును పాడుచేయుట - నే డిది మన సామాన్యలక్షణముగ కాన్పించుచున్నది. ఇది కేవలము మనజాతికే కళంకమని చెప్పకతప్పదు.

కాలమేధనము, కాలమే శక్తి, కాలమే వృద్ధి. కాలమే చివరకు మృత్యువు.

శ్లో॥ కాలోస్మి లోకక్షయ కృత్ప్రసృద్ధో

లోకాన్ సమాహర్త మిహ ప్రవృత్తః॥

‘నేను కాలమును, లోకమును క్షయింపను, వృద్ధిపొందింపనుగలవాడను. నేడు లోకములోనివారలను సంహరించుటకే నచ్చినవాడను’ అని శ్రీకృష్ణుడు ‘ఉగ్రరూపమును ధరించిన మీ రెవరో నాకు తెలియబలుకుడు’ అని ప్రశ్నించిన యర్జునునకు సమాధానముచెప్పెను.

కనుక కాలముయొక్కవిలువను గుర్తింపుము. కాలమును పాటింపకపోవుట మహాదోషము. ఒక యాశయము, కర్తవ్యకార్యము, నీతినియమము, నిర్ణయము కలనారే కాలమును పాటింతురు. ఆశయహీనులకు, సోమరులకు కాలజ్ఞానముండదు.

కాలమును పాటింపనివానికి జీవితప్రయోజనమే శాశ్వతము. జీవితప్రయోజనము నెరుగనివా డెప్పు డెచ్చట నేమి సాధించెను? అట్టివా డెప్పుడో, యెచ్చటనో, యేపేకాటలోనో, యే బ్రాకటువేటలోనో హతాశుడై మృత్యుచెందును. ఇట్టివారి నెందరిని మనము చూడలేదు ! చూచుటలేదు !

ఆశయము, భావము, కాలముమీద, నీమీద ప్రభావము కలిగియుండును. నీభావములే, నీయూహలే క్రియలుగ

మారునని మన శ్వాస్త్రము చెప్పుచున్నది. భావపటిమలేనివారు క్రియాదక్షులు కాజాలరు. అట్టివారిజీవితములలో చెప్పకొన దగిన క్రియలే యుండవు.

ఒకవిధి, యొక యాశయము, ధర్మజిజ్ఞాసయున్నవానిని జాడ్యములు దర్శించుటకు భయపడును. ననకవి యొకడు తనకు లేనివ్యాధిని తానే యూహించుకొని, వైద్యు లొకనంక తన కేవ్యాధియులేదని చెప్పుచున్నను, తను అనుకొన్నది లేదని రుజువుపరచుకొనుటకు చెన్నపట్టణమునరకుపోయి మూడువేలు ఖర్చుపెట్టుకొని మందులేనివ్యాధితో నింటికిచేరుకొని యింకను మానసిక జాడ్యముతో కుళ్ళుచున్నాడు. చివర కిది జరుగుబడి జాడ్యమని తేలినది. అప్పనముగ దఖలుపడినయాస్తియొక్క వారసత్వము. చక్కనిభావములు నీకార్యములను, కాలమును చక్కదిద్దును. దుష్టభావములు, దుర్బలభావములు నిన్ను జాధించును. దుర్బలభావమే యొక పెద్దజాడ్యము. సమయమాను పాటింపకపోవుట దోషములలో దోషము, దుర్బలత్వము దురభ్యాసము. ఇది నీకు కళంకమునాపాదించు దురాచారము. నిన్ను ప్రతిపనికిపనికిరాకుండచేయున దీ యలసత్వమే.

నీకేదోయొక వృత్తి యుండితీరినలెను. దాని కనుగుణముగ నీ దైనిక కార్యక్రమము నేర్పరచుకొని గడియారమునలె పని చేయుట కలవడవలెను. నీవు నెరవేర్చవలసిన ధర్మముపై నీ లక్ష్యము మరలెనేని నీవు సగముగెల్పినన్నమాట. అత్యవరీక్ష గొప్పశ్లిక్ష. నీ కేలక్ష్యములేకపోవుటయే నీదోషములకు కారణ మని యిది నీకు చెప్పుచుండును.

నీ కొక యజమాని యుండవచ్చును. అతనియెడల నీవు నీధర్మము నాచరింపవలెను. నీకు నీవే యజమానివై సచో నీవట్ల నీవే నీధర్మము నాచరింపవలెనుకదా! నీ సృష్టికర్తపట్ల కూడ నీవు నీధర్మము నాచరింపవలెను. నీ ప్రయోజనము, నీ ధర్మము స్థిరపడిననాడు నీ వరగంట ముందుగనే మేల్కొనుచుండువు. నీబండికో, బస్సుకో, అనేక నిమిషములు ముందుగనే హాజరగుదువు. నీవనులు నిమిషముల ప్రకారము జరిగిపోవుచుండును.

నీ జీవితమునకు నీవొక ప్రయోజనము కల్పించిననాడు నీదృష్టియే మారిపోవును. అప్పుడు కాలము నీ వెంట పరుగిడును. గాంధీమహాత్ముడు కాలము నెన్నడు నతిక్రమించియెరుగడు. అతడు పనిచేయునపుడు గడియారమును దిద్దునట్లు పనిచేసేడివాడు. వందలకొలది మైళ్ళు పయనించినను నియమింపబడిన కాలమునకు ముందుగనే హాజరగుట యతనికొక్కనికే చెల్లెను.

అతడు సాధించిన విజయమును వేలకొలది మానవులు వందలకొలది సంవత్సరములు కృషిచేసినను సాధింపజాలరు. అంతచేసినను అతనికింకను తీరకయుండెడిది. తనధర్మము నెరిగి పాటించువాడు సమయమును దాటనీయడు. ధర్మమే మానవుని నిలబెట్టు గొప్పశక్తి. సమయమును పాటించువారికి ధర్మదేవత కూడ జోహారులర్పించును.

విశ్రాంతి

ప్రతివానికి విశ్రాంతియుండవలయును. రోజంతయు చేమటోడ్చి పనిచేయు కష్టజీవికి, బుద్ధితోపనిచేయు విద్వాంసునకు,

గృహపాలనముచేయు స్త్రీకి, చివరకు పశుపక్ష్యాదులకుకూడ విశ్రాంతి యవసరము.

రక్తమాంసములతో పనిచేయు అయిడిపిండములకే విశ్రాంతి యవసరమైనపు డిక మానవులకు దాని ప్రయోజనము గురించిచెప్పనక్కరలేదు. ఎడతెగనిపనిని యేజీవి భరింపజాలదు. కాని విశ్రాంతికిని సోమరితనమునకును నెంతేని భేదముకలదు. సోమరితనము విశ్రాంతి కాజాలదు. ఎట్టివాడును సోమరిగ నుండ రాదు. నియమముప్రకారము చరచర పనిచేసికొనిపోవువానికి కావలసినంత విశ్రాంతియుండును.

పనిచేయక సోమరిగ యూరకుండుట విశ్రాంతి కాజాలదు. మానసికముగపొందు విశ్రాంతియే సరియైన విశ్రాంతి. పైకి పనిచేయకున్నను మానసికముగ చేయు కుట్రలు, పన్నాగములు, దుర్మార్గపు టాలోచనలు లేదా యాత్మవిచారణ, భగవద్ధ్యానము, శాస్త్రపరిశోధనాదులు పనియేయగుచున్నవి. ఇవి మానసికముగ జరుగుచుండువనులు.

కనుక పనియైనను, విశ్రాంతియైనను మానసికసంబంధమైనవి. మానసికవిశ్రాంతి ననుభవింపనివాడు రోజంతయు పర్యంకములమీద దొర్లినను, వెండి బంగారములతో తులతూగినను సుఖశాంతులను పొందుటలేదు.

ఏపనియు చేయకుండు టసంభవము. కనుక పనిచేయని వాడు చేటుకార్యము చేయుచున్నాడనియే భావింపవలెను. ఒకే పనిని చేయుటలో విసుగుదల, యలసట, నవ్వుతలేకపోవుట, రుచి తగ్గిపోవుట, మందకొడితనము సంభవింపవచ్చును.

అట్టి సమయములలో నాటపాటలు, వడ్డంగము, తోట పని, చిత్రలేఖనము - మొదలగువానిని సమయానుకూలము గను, మనయభిరుచికనువుగను మార్పుచేసికొనుటయే విశ్రాంతి యగును. కలముతో పనిచేయు గ్రంథకర్తకు తోటపని మంచి విశ్రాంతి, వర్తకము, వ్యవసాయము చేయువారికి గ్రంథవర నము చక్కనిమార్పు, విశ్రాంతి, సుఖము చేకూర్చవచ్చును. రోజంతయు కాయకష్టముచేయు కూలివానికే కథాకాల షేఫమో, వ్రాత నేర్చుకొనుటో చదువుటో, విశ్రాంతియే కావచ్చును. క్రాలమును దుర్వినియోగముచేయక, సోమరిగ నుండక, పనిచేయుటలో మార్పులుచేసికొనుచు సనుభవించు విశ్రాంతియే వ్యక్తికిని, సంఘమునకును కూడ పరమశ్రేయ స్కరము.

ఏది పని? ఏది విశ్రాంతి? ఏది సోమరితనము? అని తర్కింపవలదా? ఒకయరుగుమీద పదిమందికూర్చుని పేకాట యాడుచుందురు. ఇది విశ్రాంతియా? ఇదిసోమరితనము. దీనిలో గుణములేదు; మార్పులేదు; మనశ్శాంతిలేదు. అభివృద్ధిలేదు. చివరకు 'శిఖవట్లగోత్రము'లోనికి దింపు యీ నికల్పకర్త విశ్రాంతి యెట్లగును?

ఇంకొకచోట నొక గుడిలో వందమంది భజనచేయు చుందురు. లేదా హరికథాకాలషేఫముచేయుచుందురు. సంగీత కచేరీ జరుగుచుండును. ఇది విశ్రాంతి, ఆనందము, సుఖము. ఇందులో హృదయవికాసము, తన్మయత్వము, అభివృద్ధి కలవు. ఇంద్రియములకు మనస్సుకు పనికల్పింపక నూరక కూర్చొను వారు దురదృష్టవంతులు; దుఃఖితాత్ములు. వారిబుద్ధి దుష్ట

కార్యములమీదకుపోవును. లేదా దానికి వికాసము, యెదుగు బాదుగులు లేక మొద్దుబారిపోవును. తేజోవిహీనమగును. అప్పు డప్పు డతిసల్పకాలము పనినుండి పూర్తిగా విరామముపొందుట మంచిదే. కాని దాని నొక మంగువలెనే వాడవలెను. మందు ఆరోగ్యవంతుల కవసరములేదు కదా! ఊరకకూర్చొనుట పైకి సుఖమనిపించవచ్చును. తేలికయనిపించును. మొట్టమొదట నందులో హాయియున్నట్లే యనుభవింతుము. కాని యేమా త్రము మోతాదు తప్పినను నది జాడ్యమేయగును. విశ్రాంతి మందు కాని యాహారము కాదు. పనియే మానవునకు తగిన యాహారము. ఆహారమునుకల్పించు నాహారము.

‘భూతిః శ్రీ రీ’ ధృతిః కీర్తిర్దక్షేవసజ్జివాలసే’ విశ్వర్యము, వినయము, ధైర్యము, కీర్తి కార్యదక్షులై నవారికి చేకూరును గాని సోమరులకు ప్రాప్తించవు. ఇవి యక్కరలేనివారు మానవ లోకమునకు గాక మరియొక లోకమునకు చెందుదురు.

సోమరితనమును నిర్విర్యతను కలిగించునది విశ్రాంతి కాజాలదు. శ్రమనుపోగొట్టలేని విశ్రాంతి విశ్రాంతియెట్లగును? నిన్ను క్రొత్తమానవునిగా చేయునది, నీకార్యదక్షతను పెంచు నదిమాత్రమే విశ్రాంతియగును. క్లబ్బులలోని ‘గబ్బువాసన’ విశ్రాంతి కానేరదు. నే డది తీరికగకూర్చొని దేశములోని మురుగుకాల్వల నన్నింటిని పరీక్షించుటకు తమంతతాముగా నేర్పడినవారి ‘కర్మ’గా పరిణమించినది.

నీ తీరికకాలమునుకూడ మంచి మెలకువతో నుపయో గింపుము. “తమ మానుషీధనమును అనగా నరములద్వారా ప్రవహించు అమూల్యశక్తి నేదో యొక సృజనాత్మకకలాప

మునకు వినియోగించువారే ధన్యాత్ములు” అని యొక మానవ తత్వవేత్త వదించెను.

కరచరణాదులు తూష్ణీంభావము వహించినను లేక నెడతెగక పనిచేయుచున్నను మనస్సును యుక్తియుక్తముగ నుపయోగించు మానవు డెంచేని విశ్రాంతి ననుభవింపవచ్చును. స్వర్గమును సృజించుకొనవచ్చును. లేదా ఆ మనస్సుతోనే నరకమును సృజించుకొనవచ్చును.

ప్రయోజనము

మానవు డొక విశిష్టయంత్రమని, విచిత్రయంత్రమని, సమగ్రనిర్వచనముచేయ వీలులేనియంత్రమని గ్రహించితిమి. ఈ యంత్రములో నొక నిత్యేపము, నిగూఢశక్తి కలదు. ఎఱుకగలిగి దీనిని త్రవ్వుకొనువారికిది కల్పతరువు; కామధేనువు.

మంత్రశక్తి, కార్యశక్తి, యుత్సాహశక్తి మొదలగు సమస్తశక్తులకు తగిన సర్వసంభారములను ప్రకృతి మనలో నమర్చియుంచినదియని తేలినది.

కాని తగిన దోహదముచేయనిచో నీశక్తులు నీలో నణగిమణగియుండును. సాధనచేసినకొలది, యభ్యసించినకొలది మానవత్వము, మానవయంత్రము నిర్దుష్టమగును, నిగ్గుతేరును. పవిత్రమగును. మానవునకు జన్మచే సంభవించు శక్తిసంపదల కంటె జీవితరంగములో సాధింపగల విశేషతయే ప్రధానమైనది.

పశువులకు జన్మయే ప్రాముఖ్యము. జన్మయే వాటిగుణములను, స్వభావములను, సహజశక్తులను నిర్ణయించును. మానవులకు జన్మకంటె కర్మయే యెక్కువ ప్రధానము. మానవుడు పుట్టులక్షణములతోనే యాగిపోజాలడు. ఒకకులములో లేదా యొకయింటపుట్టిన నలుగురు సోదరులు నాలుగువిధములుగ తమ తమకర్మలనుబట్టి వృద్ధిచెందుచున్నారేకాని యొకే మూసలోని విగ్రహములవలె తయారగుటలేదు. మానవస్వభావములు లేత మొలకలవంటివి. వాటిని దోహదముచేయక నెండకట్టినచో శోషించి శోషించి, చివర కంతరించిపోవును. చక్కగా పోషించిననాడు పెరిగి వృక్షరాజములగును. ప్రతివానికి నేదో యొక యభిమానవిద్య, కళ లేక పని యుండవలయును. తినితిరుగుటయే మానవలక్ష్యము కాదుకదా! జీవితమును శుచివంతము, సుఖవంతము, శోభాయమానము చేసికొనుటకేమికావలయును? ఒక ప్రయోజనము, ఒకలక్ష్యము. 'ప్రయోజనమనుద్దిశ్యనమందోపి ప్రవర్తతే' ఏ ప్రయోజనము నేలక్ష్యము లేకుండ నెంతటిమందుడైనను ప్రవర్తింపనేరడు. నీ ప్రయోజనమే నీ జీవితమునకు మెరుగుతెచ్చును. సుఖమిచ్చును. ప్రయోజనములేని జీవితము పశుజీవితము.

నీ సృష్టితోపాటు నీవు కల్పించుకొను నీయభిమానవిద్య నీ కలసటకలిగినపుడెల్ల శ్రోతదనమును, విశ్రాంతిని ప్రసాదించును. నీజీవితమును మార్చివేయును. అదియే నీ జీవితమునకు పునాదిగకూడ పరిణమింపవచ్చును.

“కొద్దిమంది పుట్టుకలోనే గొప్పవారుగ పుట్టవచ్చును. ఇంక కొంతమంది ఇతరులద్వారా గొప్పవారుకావచ్చును. కాని

నూటికి తొంభైమంది గొప్పవారు తమ స్వశక్తిచేతనే గొప్ప వారగుచుండుట జగద్విదితము.” ఇది యొక మహావాక్యము. నిక్కమైనవాక్యము. సీగొప్పతనము నీ చేతిలోనే కలదు. అది యింకొకరు నీకు ప్రసాదించువరము కాదు. దీనికి మహాత్ముని జీవితమే చక్కనితార్కాణము. నీ ప్రయోజనగరిమనుబట్టియే నీ కృషి యేర్పడును. నీ పుట్టుక ప్రయోజనరహితమైనదికాదు. దానిప్రయోజన మెద్దియో తెలిసికొని దానిని నెరవేర్చుటకే కంకణముకట్టుకొనుము.

నీ ప్రయోజనములలో నవస్థాభేదము లుండవచ్చును. ఒక్కొక్కకాలములో నొక్కొక్కయవస్థలో నొక్కొక్క ప్రయోజనముండును. అది తీరినవెనుక మరియొక ప్రయోజన మేర్పడవచ్చును. ఏకాలములో సంపాదించవలసిన ప్రయోజనము నాకాలములో సంపాదించనిచో జీవితము కుంటుపడును.

అరోగ్య మొక ప్రయోజనము. విద్యను సంపాదించు టింకొక ప్రయోజనము. ఈ రెంటిని బాల్యమునందే సంపాదించ వలయును. ఈ యవస్థలో సంపాదించక చేయిజారవిడిచినచో వీటిని కూడదీసికొనుట కష్టము.

ధనము సంపాదించుటొక ప్రయోజనము. దానము, ధర్మము, పుణ్యము, జ్ఞానము యిత్యాదులన్నియు ప్రయోజనములే. ఈ యన్నింటిని మించిన ప్రయోజన మింకొక్కటి కలదు. అది తుదిప్రయోజనము. దానినే మొదటిప్రయోజన మనినను యనవచ్చును. తననుతాను తెలిసికొనుట ప్రయోజనములలోనికెల్ల ప్రయోజనము. ఇది నెరవేరినకాని జీవితము పూర్తియగుటలేదు; శాశ్వత సుఖశాంతి లేర్పడుటలేదు.

శరీరప్రభావము

ఈ మానవయంత్రములో శరీరమొకభాగము; చాలముఖ్యమైనభాగము. అదియే సమస్తము ననుకొనునట్లు నూటికి తొంభై తొమ్మిండుగురిమీద ప్రభావముకలభాగము. శరీరమనస్సులకుగల సంబంధసంపర్కములను విడదీయుటకు వీలు లేనంతటి ముఖ్యమైనభాగము. ఏవనిచేయుటకైనను శరీరమే యుపకరణము.

కనుక జీవితసంరంభములో నీవు దీనినెట్లు మరువగలవు? ఎట్లు నిర్లక్ష్యము చేయగలవు? అది తగనిపని; అసాధ్యమైనపని. మనశ్శరీరము లనోన్యప్రభావముకలవి. లోపలనుండి శరీరమును నడపునది మనస్సేయైనను, మనస్సుమీద, మనోవికారముల మీద శరీరమునకుగూడ కొంత ప్రభావమున్నది. శరీరభానమునే జయించినవారు లేకపోలేదు. కాని సామాన్య మానవుని ప్రస్తావనయే మన మిక్కడ చర్చించుచున్నాము.

ఒకడు యేడ్పు ప్రారంభించును. ఏడ్చినకొలది యది యెక్కువగుచుండును. ఏడ్చుచుండుటచే విచారము హెచ్చుచున్నదా? విచారముమూలమున యేడ్పు ప్రారంభమైనదా? రెండును జరుగుచున్నవి. మనము పారిపోవుచుండుము. భయము కలుగుటచే పారిపోవుట మొదలిడితిమా లేక పారిపోవుచుండుటచే భయముకలుగుచున్నదా? లేక రెండును యేకకాలమందే సంభవించినవా?

ఈ ప్రశ్నలు చొప్పదంటుప్రశ్నలవలె కాన్పించ వచ్చును. ఎంతపేలవముగా జోచినను వీటికి కొంత యాస్కారము లేకపోలేదు. నూటికేకొద్దిమందియో తప్ప తక్కిన వారందరు శరీరప్రధానులు. శరీరమాత్రులు. శరీరజీవులు. అనగా మనస్సును చక్కగా శిక్షించి మనసా ముందుగనే యోచించి పనిచేయువారుకారు. వారి శరీరచేష్టలు ముందు తరువాత మనస్సు నడుచుచుండును.

ఏదియో కొద్దివికారము పొడనూపినచో చతికిలపడి, తలపట్టుకొని, దిగాలుపడిపోవువారిని వెంటనే విచారభావము లలముకొనుటలేదా? కొద్దినష్టమో, కష్టమో, పొరపాటో జరుగునరికి కొంపమునిగినట్లు నేలమీదపడి దొర్లుచు రొమ్ములు బాదుకొనుచుండువారి కంతట దుఃఖమే కాన్పించుటలేదా? పొరపాటుపడని జీవితముకలవాడున్నాడా? ఒకమిత్రుడు కొద్ది పొరపాటుచే కలిగిన నష్టమునకు - అనగా తనకివ్వవలసినవారిత్తురని, తన కుమారున కుద్యోగము వచ్చితీరునని యనుకొని యొక కార్యమును తలపెట్టగా తను అనుకొన్న రెండువనులు జరుగకపోగా - యీ కష్టమునకు తాళలేక, మతిచెడగొట్టుకొని, తిండితినుటనూని, మందుమాకులు వేసికొనుట నిరాకరించి బలనంత నిరాహార్యై క్రమముగ దిగజారి యనువులు కోల్పోయినాడు.

హావము భావమును ప్రకటించుటయేగాక ప్రకోపింపజేయుచుండును. శృంగారచేష్టలు ప్రారంభమగుటతోడనే శృంగారభావములు బలుపుచెందుచున్నవి. శరీరవికృతికూడ మనోవికారములకు పుష్టినిచ్చుచుండును. కనుక విచారము,

దిగులు, ప్రమాదములు సంభవించినపు డొక్క నవ్వు నవ్వి, జెన్నువెరిచి, రొమ్ముపూరించి సుఖావహముగు కార్యమును చేనినో ప్రారంభించినచో నది పటాపంచలగుటలేదా? పౌరుషమును ప్రయోగింపుము. శరీరసాధనవలన మనస్సుకూడ ఆరోగ్యవంతమగును. శరీరవికారమును విరుచుటకు మనస్సుతోను, మనోవికారమును విరుచుటకు శరీరముతోను పనిచేయుట ప్రారంభించినచో దుఃఖమునకు, నపజయమునకు భయపడనక్కరలేదు. తోటపని, కట్టెలుకొట్టుట, పడిగనడచుట, గ్రంథపఠనము చేయుట, చేసిన యేపనినై నను నల్లాసముగ, పుల్లారపిండ శోభతో చేయుట - యంతకంటె గొప్పమందులు, మంత్రములు లేవు. ఈ గ్రంథములో సూచించినవిధమున నడచువారికి సాధారణముగ నిట్టి వేవియు నవసరములేదు.

‘వికారహేతౌ సతివిక్రియంతే యేషాం నచేతాంతఃసేవధీరాః’ వికారాదులకు తగుహేతువులు కలిగినప్పుడు నెవరి మనస్సులు దుష్టవికారములను దరికి చేరనీయనో వారే ధీరులు. ధీరత్వము నీలోనే యున్నది.

నీ శరీరమును బంధివలె నుపయోగించుచు మనస్సు కేమాత్రము కించకలిగినను దాని నుత్సాహపరచు చేష్టలు చేయుము. మనస్సుకూడ శరీరశాసనములను శిగ్రసావహించుచునే యుండును.

మూసరికవికారములకు తానీయని శరీరమే యారోగ్యవంతమైనశరీరము. న్యాయమైనపని నిశ్చయించుకొని చగచర చేసికొనిపోవువాని కెట్టి విచారములకు సానకాశమేయుండదు. లేనిపోని వికారములకు చోటిచ్చుటయే పెద్దవ్యాధి.

నూరు యువన్యాసములిచ్చుటకంటె నొకపని చేయుటయే మేలు. 'చరిత్రలో వన్నెకెక్కగల పనినైనను చేయుము. లేదా క్రియార్హమైన విషయములను గురించి వ్రాయనైనను వ్రాయుము.' అని పెద్దలు చెప్పుదురు. ఇట్టి జీవితములను గడపగలవారే సుశ్లోకులు, అమరజీవులు కాగలరు.

భ య ము

తే॥ శోక భయకారణంబులు లోకమున న
నేకములు దానఁ దలనూపు శోకములకు
భయములకు బుద్ధినెడ యీడు పండితుండు
మూఱు డవి త్రోయనేరడు మునుగు వగల - భార.

శోకమునకు, భయమునకు నీలోకములో కారణములనేకములు వాటంతటవియే తలయెత్తుచుండును. బుద్ధిమంతుడు వాటికి చోటియడు. అవివేకి వాటిని త్రోయనేరక చింతలపాలై స్రుక్కుచుండునని పైపద్యము చాటుచున్నది.

పైకి కంటికి కన్పించునది మాత్రమే మానవయంత్రము కాదని గ్రహింపగలిగితిమికదా! కన్పించు నీ భౌతికశరీరము వెనుక భావశక్తి యొకటి కలదు. కనిపించని వినిపించని యీ శక్తియొక్క ప్రభావ మతి గొప్పది. గొప్పగొప్ప విషయములన్నియు తెరచాటున తెలియబడకుండ నెట్టిప్రకటనలు లేకుండ జరుగుట ప్రకృతిరహస్యము.

నీ భావయంత్రములో నీకు తెలియకుండ సృష్టియగు చుండు భావములే క్రియారూపము చాల్చుచున్నవి. ఘనీభవించు చున్నవి. భావమే క్రియయగుచున్నది. మన మానసికజీవితము మన పరిసరములకు తగినట్లు నడచుకొనునట్టి మనకు ప్రసాదించును. బుద్ధిని చక్కగాశిక్షించి, భావములను చిందరవందరగ పోనీయక వశమునందుంచుకొనువా డెట్టి పరిస్థితులలోను తల్చిబుట్టకాక నిబ్బరముగ నుండగలడు.

రక్తము మనశరీరమునకు పుష్టినిచ్చుచున్నది. ఆరోగ్య భాగ్యము జీరణక్రియ ప్రసాదించుచున్నది. ఆ రక్తమే చెడి పోయినపుడు రోగమును వ్యాపింపజేయుచున్నది. అట్లే భావనా శక్తికూడ మానవయంత్రములో తయారగు నన్ని యితరరసముల నలెనే యమృతరసమును చిలకవచ్చును. లేదా విషమును కక్క వచ్చును. నీమనస్సు నీగుప్పెటలో నుండి, నీ యాజ్ఞానువర్తియై మెలిగినచో నీ జీవితము రసవంతము కాగలదు. ప్రజ్ఞావంతము కాగలదు. అమృతమయము కాగలదు.

[మనస్సు సీవశము తప్పి నీభావములు లేనిపోని భయము లకు తావిచ్చినపు డది యొక యనర్థకర్మ నాచరించుచున్నది. హృదయములో విషమూలికను పెంచుచున్నది. భయమనగా నేమి? ఏ భయమైనను నూహజనకమే కాని దానికిని నిజమైన యాధారములుండనేయుండవు. అయినను భయమనగానేమి యో ముందు నిర్వచించి చూడరాదా! దానిని నిలుపున చీల్చి చూడుము. దానిదానిని గురించి, జరుగనిదానిని గురించి లేదా యేదో వచ్చివడునని మనము చేయు యూహగానమే భయము. దాని కేల తావీయవలెను?

ఒకడు తనపనిని ముందుగనే నిర్ణయించుకొనును. నిర్ణయించుకొనుటే తడవుగ పనిలోనికి చొరబడును. మనస్సు పనిలో లీనమైపోవునేగాని యటునిటు తొంగిచూడదు. అట్లు చూచుటకు దాని కవకాశమేలేదు. అట్టివానికి విఘ్నములు కలుగవు. కలిగినా వాని నత డవలీలగా దాటగలడు.

కార్యము తలపెట్టకమునుపే విఘ్నములనే ముందు సంభావించువారు కలరు. అవి వారిమానసికయంత్రమునుండి పుట్టుచుండు శూన్యరోగములు. అవి వారికొక్కరికే కాన్పించుచు మరెవ్వరికిని దృగ్గోచరముకావు.

నిజముముందు భయములు నిలువజాలవు. భయము పిరికిలక్షణము. ప్రయత్నహీనులలక్షణము. ప్రయత్నమున్నచోట దానికి తావులేదు. ఈ భయకంకాశమునుచూచి భయపడుటచేతనే దానికి ప్రాణప్రతిష్ఠ జరుగుచున్నది. దానిని నీవే చేయుచున్నావు.

నీ లోపములను సవరించుకొనుచు, నీపట్ల, యితరుల పట్ల నిజాయితీగ వర్తించుచు, నీలో నకిలీ యెంతమాత్రము లేకుండచేసికొనుచో నీ వెవ్వరికి భయపడవలెను? ఎందుకు భయపడవలెను?

‘అభయమే యీశ్వరరూపము’ అని వివేకానందస్వామి వచించిన దివ్యవాణిని జ్ఞప్తికితెచ్చుకొమ్ము. ‘మాభీ’ భయపడకుము. దీనినే గీతకూడ దైవసంపత్తుగ వర్ణించియున్నది. ‘భవిష్యం నానుసంధత్తేనాతీతం చింతయత్యసౌ, వర్తమాన నిమేషంతు హసన్నేవానువర్తతే॥’

రాబోవుదానినిగురించి తలపోయడు. గతించినదాని కొరకు చింతింపడు. వర్తమాన నిమిషమందు మాత్ర మతి యుల్లాసపూర్వకముగ ప్రవర్తించుచుండును. గతించినదా జూరి పోయినది. రాబోవునది నీదికాదు. ఇక వర్తమానమొక్కటే నీది. దానిని పూర్తిగ, హృదయపూర్వకముగ నాహూయము చేయుము. అనుభవింపుము. జీవితపరమార్థమున కిదియే మార్గము.

ధైర్యము

‘భజ ధృతిం త్యజ భీతి మహేతుకాం.’

ధైర్యమువహింపుము. కారణములేనిభీతులను విడిచి పెట్టుము. భయములన్నియు కారణములేనివనియు యదార్థమను జ్యోతిముందర నవి పలాయనమగుననియు మనము తెలిసికొంటిమి. అవి మనము తెచ్చిపెట్టుకొను పిచ్చియూహలు.

నేను భయరహితుడను. నా కెట్టిభయములు లేవు’ అని గర్జించువాని నేభయములు బాధింపనేరవు. నీ యాహ్వానము సంగీకరించియేవి యవి నీచెంతచేరుచున్నవి. ధైర్యమే భయమునకు విరుగుడు.

ఆత్మవిశ్వాసములేనివారి నే భయమావహించును. అట్టి వారు మానవత్వమునే కోల్పోవుచున్నారు. విశ్వాసముకల వారు జీవితసౌరభము నాస్వాదింతురు. గుణమునారాధింతురు.

క్రియావంతులగుదురు. అడ్డనునదిలేకుండ ముందుకు పోవుచుందురు. వారొకరికడ్డురారు. ఒకరియడ్డులకు భయపడరు.

విశ్వాసములేనివారు విషాదులు. వారు సర్వత్ర నలుపే కాని తెలుపు చూడజాలరు. వారిజీవితము భారమయము చేసికొనుచు నితరులకుకూడ భారమగుదురు. వీరి కంతట చీకటియవగుణము కన్పించును. కాని జ్ఞానము, గుణము, ప్రకాశము కానరావు.

చాలమందికి తమశక్తి యెంతటిదో తెలియదు. తరచు మనమందరము మనసమర్థతలను గుర్తింపము. ఇక నెదుటివాని సమర్థత నసలే గుర్తింపము. మనలను కొంచెపరచుకొనుచు నితరుల నంతకంటె నెక్కువగ కొంచెపరుతుము. ఈ ప్రపంచము నకు మనవలనకూడ నొకప్రయోజనముకలదని గుర్తింపకపోవుట మహాదోషము. ప్రయోజనములేని వస్తువేదియు సీప్రపంచము లోనికివచ్చుటలేదు. ప్రయోజనముతీరినతరువాత యుండుటలేదు.

కనుక నాత్మదూషణ పనికిరాదు; న్యాయముకాదు. అవిశ్వాసమే పిరికితనమునకు కారణము. 'ఆత్మవిశ్వాసముగల నేను చేయుజాలనిదేమున్నది?' అను తత్త్వవిచారణ, ఆచరణము యిప్పుడు కావలయును. ఇది విస్తరించినకొలది భయము పలచనైపోవును. కరడుకట్టినయజ్ఞానము కరగిపోవును.

కాని నీ వాక్యములపట్ల, నీ భావములపట్ల, నీవట్ల నీకు శ్రద్ధ, నిజాయితీ యుండితీరవలెను. నిజాయితీలేని కపటనాటక మెంతమాత్రము పనికిరాదు. కపటికి ధైర్యమబ్బదు. మేక పోతుగాంభీర్యమువలన లాభములేదు. జీవితములో నీ కొక

స్థానముకలదని విశ్వసింపుము. నీ మనస్సు నీ నిజస్థానమును చరితార్థముచేయు మంత్రక్రియాశక్తులపై కేంద్రీకరించునుగాక.

ధైర్యము మానవలక్షణము. ధైర్యముచిక్కినకొలది భయము దానంతటదియే కరగిపోవును. భయము బానిసలక్షణము. కనుకనే బానిసత్వము నెన్నడు నంగీకరింపరాదు. అభయమే నీ కవచమగుగాక.

‘అభయం సత్త్వసంశుద్ధిః జ్ఞానయోగవ్యవస్థితః’ అని భగవద్గీతలో వర్ణించిన దైవసంపదను నిత్యము నారాధించి చూడుము. భయములేకపోవుట, పరిశుద్ధమైన, నిష్కళంకమైన బలసంపద, జ్ఞానగర్భితమైన స్థిరశక్తి-ఇవి నీ జన్మహక్కులు. ఇవియే నీవు. వీటిని పోగొట్టుకొనుట నీ స్వయంకృతాపరాధము. నీవెట్లు పోగొట్టుకొంటివో యట్లే నీ ప్రయత్నముచేతనే నీవు వీనిని తిరిగి సంపాదించుకొనవలయును. ఇవి నీలోనున్న వే కనుక నీ ప్రయత్నముచే తిరిగి లభ్యమగును. దేనినైనను పోగొట్టుకొను టాకరివంతు సంపాదించిపెట్టు టింకొకరివంతు కాజాలదు. ఇతరులు సంపాదించినది చివరవరకు నీకుండజాలదు. ఇంకొకడు సంపాదించుకొనిన యారోగ్యముకాని, జీర్ణశక్తి కాని మానకు సంక్రమించుటలేదే.

ధైర్యమే యెట్టిసంకటములనైనను తరింపచేయగలతెప్ప. ధైర్యులక్ష్మి నెప్పట్టునను వీడరాదు. వలయువస్తు వెంత వగచినను రాదు. ప్రయత్నమున సమస్తమును చేకూరును. ప్రయత్నించి నను రానిదానికొరకు వగచి లాభములేదు. దానివలన మనశ్శరీరములు తాపసంతప్తమగుటతప్ప మరియొకలాభము చేకూరదు.

క॥ ధృతి యారోగ్యము నొసగును, ధృతి యుజ్జ్వలక్ష్య

దెచ్చు కీర్తి సమున్నతిజేయు గాలగత్యవగతి గలిగిన గలుగు
ధృతివికారవిదూరా. ధైర్య మారోగ్యలక్ష్మిని, యుజ్వలమైన
ధనలక్ష్మిని, సమున్నతకీర్తిభాగ్యమును ప్రసాదించునని యెల్ల
కాలములయందు ధృతినివిడువరాదని పైపద్యముచాటుచున్నది.

మానవుని యల్పత్వము

‘మానవుడు’ ఒక వింతజీవి. ‘ఆత్మవిచారము’ లేక
‘నాలోచన’యను ‘వింతశక్తి’కల జీవి. ‘ఈ సృష్టికంతకు మాన
వుడు మకుటమువంటివాడు.’ ‘కప్పులేనియిల్లు మానవుడులేని
సృష్టి యసంపూర్తి కార్యములు.’ అని యొక కవి రసవత్తర
ముగ వర్ణించినాడు.

‘మానవు డాత్మసాక్షాత్కారము చేసికొనగల స్తవ
నీయమూర్తి’ యని, మహాకవి షేకిస్పియ రుద్వాటించినాడు.
మనబులును ఎన్నడో దీనినే చాటినారు.

అవును. ఇది వరమసత్యము. కాని యతనిమహిమను
కనుగొనుటకుపూర్వ మతనియల్పత్వమునుకూడ కొంతవరకు
విచారితము. మానవుని స్థూలరూపమును, శరీరసంపదను,
భౌతిక నిర్మాణమును పరీక్షింతుమేని యతని యల్పత్వము
బయటపడును.

అశ్వముయొక్క రయము, బలసౌప్తవములు, గజరాజు
యొక్క ఘోరకార, ధూంకార, స్థోల్య, ఔన్నత్యములు,

మృగేంద్రుని పరాక్రమము, శీవి, నృపభేంద్రుని సాగను, ఇంద్రసీల రోచులతో చమత్కరించు బర్హి బర్హి నాట్యసరళి, నూరుగురు నూర్జహనులకైన నెనలేని రాచిలుక మృదుమధురవర్ణ సౌరు, నాగస్వరగానముగ్ధయై విపార్షిన సర్పముతో నాట్యమాడు నాగుని యందము, 'ఆకాశపాంథుడగు' ఖగరాజు స్వేచ్ఛా విహారము - ఇట్లెన్నని వర్ణింపగలము. వీటిముందర మానవ శరీరముయొక్క యందచందములు, హాయిలు యేలేకకు వచ్చును? అవి వీటిముందర కొరమాలినవి. అందవికారమైనవి. ఈ దృష్టిలో మానవుడొక మరుగుజ్జువాడనక తప్పదు. 'తరచు మానవులందరిముఖములు తేజోవిహీనముగ నుండును' అని స్కాపెన్లరు నుడువుచున్నాడు. కనుక సూలశరీరరీత్యా మానవు డితరజంతువులకంటె నందవిహీనుడని, దుర్బలుడని విదిత మగుచున్నది. ఏ జంతువునకు లేని రోగములన్నియు నితనికి దాపురించుచున్నవి. నేటిమానవుడు రోగములకుప్ప.

ఇక మానవుని రాగద్వేషములను, మనోవికారములను పరిశీలింతుమా - ఈ రంగముగో నతడు తరుచు పశువులకంటె చాల నికృష్టుడని చెప్పకతప్పదు. పెద్దపులి, సింహము, యెలుగు, తోడేలు మొదలగు క్రూరజంతువుల కొకహద్దు, మితి కలదు. అవి తమ యాకలితీరనవెనుక నికచంపవు. కొన్ని జంతువులు కొన్నిటినిమాత్రమే చంపును. జంతువులు సాధారణముగ పక్షులజోలికిపోవు.

కాని మానవుడో! చీమ మొదలు సమస్త జీవరాసులకు నతడప్రకారముచేయుచుండును. చివరకు దాయాది (అనగా బంధువు) అను శబ్దమునకు శత్రువు అను నర్థము మానవ

జాతిలోనే నామాంతరమగుచున్నది. పశుచక్షువుల కీ యర్థము వర్తింపదు.

చీమ, తేనెటీగ, సాలెపురుగు, గోవు, కుక్క, కపోతము, కుళింగవక్షి, చక్రవాకము మొదలగునవి మానవున కనేక పాఠములు నిత్యము నేర్పుచున్నవి. మానవునిస్వార్థము, అహంకారము, క్రౌర్యము, పొగరుమోతుతనము దయ్యములనుకూడ మరపింపగలవు. ఇవన్నియు కరుడుగట్టి మానవునిలోనే మూర్ఖీభవించినవి.

‘ఓ హేమంతవాతమా! విసరుము! మరింత జోరుగ విసరుము! మానవకృతఘ్నతలో నున్నంత క్రౌర్యము నీలో కాన్పించుటలేదు! అని యొక కవి వాపోయినాడు. మానవ క్రౌర్యమున కింతవర కీ ప్రపంచములో ప్రవహించిన మానవరక్త ప్రవాహములే సాక్ష్యము. ఇక నేటి నాగరిక ప్రపంచములో దీనికి మరింత హద్దులేకయున్నది.

ప్రజలు శాంతచిత్తులై యున్నచో ప్రపంచములోని సగము దోషములు నశించును. అని పాస్కల్ అను రసాయనశాస్త్రజ్ఞుడు వెలిబుచ్చెను. కాని మానవులు పశువుల కన్న ‘గొప్పవారు’ కనుక పెద్దపులికున్న క్రౌర్యము, ఏనుగు యొక్క పగ, సింహముయొక్క కోపము, సర్పములోని విషము, నక్కకున్న జత్తులూ, అడవిపంది దుస్స్వభావము - ఇట్టి వెన్నియో కరడుగట్టి మానవునిమనస్సులో నాట్యమాడుచున్నవి.

ఇంతేకాదు. ఈ మానవ‘జంతువు’ అల్పజంతువులనబడుభాటిని మించిన దుర్మార్గముల కొడిగట్టుచున్నాడు.

అమెరికా, రష్యా, జర్మనీ, యింగ్లాండు, ఫ్రాన్సు, యిటలీ మొదలగు సభ్యజాతులనబడువారిమధ్య జరుగుచున్న హత్యాకాండ ఆయా దేశములలో నున్న జంతువులమధ్య జరుగుటలేదేమి? ఈ దేశములలోనున్న మానవుల కున్నంతనాగరికత వాటికి లేక పోవుటయే దీనికికారణమా? రాగద్వేషములు మానవునిచే నెంతటి పనినైనను చేయించును.

బుద్ధిచే మానవు డితర జంతువులకంటె గొప్పవాడు. నిజము. ఇదియే యతనిని రక్షించుదిక్కు. కాని ప్రతిమానవునకు బుద్ధికలదుకదా. సృష్ట్యాదినుండి నేటివరకు పుట్టిపెరిగిన మానవారణ్యములో పేర్కొనదగిన బుద్ధిమంతులెంతమంది కలరు? బహులరుదు. వారిని గోశృమిదలెక్కింపవచ్చును. కారణము?

మానవబుద్ధి యింద్రియాధీనము, రాగద్వేషగ్రస్తమునై యతనిని రక్షించుటకుబదులు కొట్టికొట్టి నేలమట్టము చేయుచున్నది. చాలమంది తమబుద్ధిని కడుపుకక్కుర్తికి వినియోగించుచున్నారు. 'ప్రస్తుతన్యాయవాదవృత్తి, వర్తకము సంఘమునకు మేలుకంటె హానియే యెక్కువ చేయుచున్నవి.' మనము వర్వతములను పిండికొట్టవచ్చును. నేలను చాపచుట్టి నట్లు చుట్టవచ్చును. సూర్యునితూచవచ్చును. విద్యుత్తును వెల్లువగా ప్రవహింపజేయవచ్చును. ఆకాశమును వర్తకగృహముగ మార్చవచ్చును. ఇట్టిపనులు నేడెన్నియో నిత్యము జరుగుచునేయున్నవి. బుద్ధి నెంతపెంచినను పెంచవచ్చును.

ఎంతచేసినను 'సృష్టేరహస్యము తెలియశక్యముకానిది' అని కేంటుమహాశయుడు చెప్పినట్లు చివర కొక్క నీటిబిందువు తుద, మొదలుకూడ బుద్ధికిదొరకుటలేదే! ఈ బిందువు ప్రాణ

వాయువు, ఉదజని కలసిన సమ్మేళనమనియు, నీ వాయువులు సూక్ష్మజీవరాసులనియు, నవి చైతన్యకేంద్రములనియు, నవి యద్భుతసామరస్యముతో పనిచేయు శక్తికేంద్రములని, జ్యోతి మ్మణములని చివరకు పదార్థముకాని యొకశక్తియని చెప్ప బడుచున్నది. చివర కది యిట్టిదని నిర్వచింపరాని యొకమూర్తి యని యందరు నొప్పుకొనక దప్పినదికాదు.

కనుక బుద్ధిరీత్యా చూచినను మన కొటమియే సంభ వించుచున్నది. 'నాకేమియు తెలియదు' అని మన మెప్పుడో యొకప్పు డనక తప్పుటలేదు. మనబుద్ధి కొంతదూరమేపోగలదు. ఎంతదూరమో యననక్కరలేదు. శరీరములోని సూక్ష్మజీవి సూక్ష్మములైన నాడులవ్యాపారము, ప్రాణవాయువు రాక పోక, యది యెప్పు డెందుల కెచ్చట నాగిపోవునో, యెట్లు ప్రారంభమయ్యెనో చెప్పగలవా రిప్పటికిని లేరుకదా! కనుక మానవుని బుద్ధికూడ నల్పమైనదే. అది యతిపరిమితమైనదని మనకు దుజువగుచున్నది.

మానవుని మహత్త్వము

మానవునిబుద్ధిపోవువరకు, నది పెరిగినకొలది దాని యల్పత్వమే విశదమగుచుపచ్చినట్లు మనము చూచితిమి.

శరీరముకంటె నిర్దియములు గొప్పవి. ఇర్దియముల కంటె మనస్సు గొప్పది. దానికంటె బుద్ధి గొప్పది. దానికంటె

గొప్పది. 'సక' అనగా పురుషుడు; ఆత్మ' యని గీత సృష్టికరించెను.

బుద్ధియొక్క యావరణను దాటి భావాతీత జగత్తు లోనికి పోయినపుడే మానవునిమహత్త్వము ద్యోతకమగుచున్నది. ఇది మానవునికే ప్రసాదింపబడినది. దీని సత్య నిర్వచింపలేకపోవచ్చును. వర్ణింపలేకపోవచ్చును. కాని యనుభవింపవచ్చును. అనుభవించున్నాడు. కంటికికన్పించుచున్నపును, చూడబడుదానిని నీవు వర్ణింపగలవు. కాని యనుభవైకవేద్యమగుదానిని నీ వెట్లు వర్ణింపగలవు? కనుక న్యూటను తత్త్వవేత్త 'నే నింకను గర్జించుచున్న జ్ఞానసముద్రతీరమున మాత్రమే యాటలాడుచున్నాను' అని భావగర్భితముగ పల్కినాడు. మానవుడు కించిజ్ఞుడని యతడు రుజువుచేసెను. మనస్సుచే నూహించుట, నోటితో కీర్తించుట, స్వయముగ సనుభవించుట, యోచించుట - ఇవి మానవుని జన్మహక్కులు. నిజసత్త్వములు. నిజము నూహించుట, యనుభవించుట నిజమేయైపోవుట మానవునకుగల విశిష్టత. పశువుల కిది యందని విషయము.

ఈ తత్త్వమును గ్రహించి యనుభవించిన మానవుడే మానవుడు. అట్టివాడు బ్రహ్మానందము సనుభవించును. అందులో లీనమైపోవును. చివర కదియేయైపోవును. బ్రహ్మానందమే మానవుని గమ్యము. పట్టరానియానందమేదేని కలిగిసపుడు 'బ్రహ్మానందము నొందితిని' అని ప్రతివాడు సనుచుండును. దానికొరకే సృష్టినిగ్రాణము జరిగెను. ఆ యానందము దొరకువరకు, దాని సనుభవించువరకు నీ ప్రయాణము జరుగుచుండును.

శ్లో॥ అహమస్మి వరశ్చాస్మి బ్రహ్మాస్మి ప్రథవోస్మ్యహం॥
సర్వలోక గురుశ్చాస్మి సర్వలోకోస్మి సోస్మ్యహం॥

“నాకు నేనై యున్నాను. నేను యితరుడనుకూడనై యున్నాను. నేను బ్రహ్మనై యున్నాను. నేను సృష్టికర్తను. నేను విశ్వగురువును. నేను సర్వప్రపంచమును. నేను ఆత్మను.”

ఈ యాత్మ లోకములో మానవుడు పుట్టుక, చావు, మార్పు లేనివాడై యమరత్వము నొందుచున్నాడు. అతనిని కత్తి కోయజాలదు, నీరు తడుపజాలదు. వాయువు శోషింప చేయజాలదు. ఇట్టి యసమాన మానవసౌఖ్యమును, భోజనమును వెర్రిమానవుడు విషయసుఖములకొరకు, కుక్షింభరత్నము కొరకు అమ్మివేయుచున్నాడు.

మనమెవరమో మన మెరుగము. మనలోనున్న మూల శక్తిని, యీ యల్పశరీరచక్రములో బిగింపబడిన నిగూఢనిధిని గురించి యోచింపనైన యోచింపము. శాశ్వతానందమును నిరంతరము నిరాతంకముగ ననుభవింపవలెననియే జీవిత శాస్త్రము చెప్పుచున్నది. దీనినే వేదాంతశాస్త్రమందురు. ఇదియే యధార్థశాస్త్రము. ఇది యనుభవమునకు విరుద్ధమైన శాస్త్రము కాదు.

ఈ యంత్రయుగములో మానవులు యంత్రసుఖముల కొరకు, పదార్థభోగములకొరకు, విలాసవిశోరములకొరకు, సముద్రములుదాటి, పర్వతములెక్కి, యాకాశములోని కెగిరి చుట్టిచుట్టి తిరిగి తిరిగి విరిగిముక్కలై ప్రపంచమును భోగమయముచేయ గోరి రోగమయముచేసి నిరంతరదుఃఖములకు లోన గుచు నరకప్రపంచమునే మనకు సమర్పించుచున్నారు.

ఈ విచిత్రమానవయంత్రము, ఈ యద్భుతయంత్రము మాత్రమే పొందగల యానందరసమును మూడుదమ్మిడిల కమ్మివేసి ప్రపంచమంతయు తిరిగివచ్చి డిల్ల పోవుటే యీ యుగ ధర్మముగ కన్పించుచున్నది.

నిజమే, మన బుద్ధికోశమునుకూడ దాటిన తరువాతనే మానవునిమహత్త్వము సాధింపబడుచున్నది. బుద్ధినిదాటనంత వరకు నతడు పరిపేలవస్థితిని, క్షేత్రకోశములను ననుభవింపక తప్పదు. ఈ స్థితి పొందువరకు నేదో యొక సమస్య మానవులను వేధించుచునే యుండును.

బ్రహ్మత్వమే మానవుని పరమావధి. అదియే యతనిలో నున్న గొప్ప. తక్కిన గొప్పలన్నియు శ్మశానమువరకైనను పోవునవికావు.

ఆత్మజ్ఞానము

ఆత్మజ్ఞాన మమోఘమైనది. పటుతరమైనది. ఇదియే మన పరమావధి. ఆత్మజ్ఞానమనగా తనను గురించిన తెలివి. ఇతరులనుగురించి గంపెడు తెలిసికొనుటకంటె మనలనుగురించి యావంతయైనను తెలిసికొనుట మేలు. శరీరమునకు ప్రాణ మెట్టిదో మానవున కాత్మజ్ఞాన మటువంటిది. దానికోకాని మానవజీవితమునకు విరామముండదు. సుఖముండదు. తనను గురించినతెలివి యనగా శరీరము, మనస్సు, బుద్ధి, దానిపైది - యీ యన్నిటియొక్క జ్ఞానము. ఇవన్నియు గుర్తింపబడి, సమన్వయపడినపుడే యాత్మజ్ఞానము కలుగును.

ఇట్టి యాత్మజ్ఞానముకలవారే చరితార్థులు. తక్కిన వాడు 'జరతగర్ధభా' మునలిగాడిదలు అని నశిష్టుని ప్రవచనము కలదు. మనలనుగురించిన తెలివియే మన ప్రథమాశయము, ప్రధానాశయము కావలెను. ఆత్మజ్ఞానమున కాత్మవిశ్వాసముండవలెను.

'భగవంతునిపై విశ్వాసముంచమని పూర్వమతములు చెప్పినవి. నీమీదనే విశ్వాసముంచుకొనవలయునని యిప్పటి మతము చాటుచున్నది.' అని వివేకానందస్వామి యెలుగెత్తి చాటినాడు.

సంఘములోను, సంఘముతోను సుఖముగ ప్రవర్తించజాలనివాడు. తనశక్తిని గ్రహింపనివా డగుచున్నాడు. మన ప్రవర్తనకు సంబంధించిన న్యాయమొకటికలదు. తరచు దీనిని మనము మరచిపోవుచుందుము. మన కున్నదానిని, మనము గ్రహించినదానిని తిరిగి మన మితరులకు దానముచేయుచుండవలయును. ఇది చండశాసనము. మనముపొందిన యనుభవమును, జ్ఞానమును, శక్తిని దాచిపెట్టరాదు. దాని నేదోవిధముగ నితరుల కందజేయవలెను. అట్లే తనకున్నదాని నితరులకు పెట్టకుండ తానే తినువాడు మానవజాతినుండి దిగజారి న వశువు. కుక్షింభ రుడు, దొంగయని గీతచాటుచున్నది.

మనసును, విద్యనుకూడ దాచిపెట్టరాదు. వానిని దాచినచో మురుగుకాలువలే యగును. ఉదారభావములు, ఆశయములుగలిగి సరసముగ ప్రవహింపజేయవలసిన మనోవిద్యలను మూతపెట్టుట శోచనీయము. మొదట వీనిని సంపాదించవలయును. సంపాదించినవాటిని పంచవలయును. ఇవి యిచ్చిన

కొలది, పంచినకొలది పెరుగుచుండును. విద్యార్థులు 'తరుచు లాగులు ధరించిన పుస్తకములు' అని మెకాలే యొకసారి నచించినాడు. చాలమంది మానవులు 'మీసాలుగల శిశువులు' అని రామతీర్థచాటెను. అనుభవము, ప్రయోగము, ప్రవర్తన లేక నిత్యజీవితములకు సంబంధించని చదువు నిరర్థకము. కుక్క చర్మములో పోసిన గోక్షీరము వంటిదని యోధ్యులు చెప్పిరి.

“ప్రతి మస్తిష్కము పుస్తకముల చీకటికొట్టు. సదా వఠించుటే తప్ప నేర్చుకొనినది, నేర్చుకొనతగినది లేని జీర్ణా రణ్యము” అని పోప్ కవి వాపోయినాడు.

అజీర రోగికి ప్రపంచమంతయు రోతగ వెగటుగ తోచును. మానసికాజీర మంతకంటె నధ్వాన్నమైనది. మన రుగ్మతనే మనము ప్రపంచములో చూతుము. దాని కాపాదిం తుము. మానసికరుగ్మత శరీరరుగ్మతకంటె యపాయ కర మైనది. చదివినదానిని శరీరమునకు పట్టించుకొనవలయును. ఆచరింపవలయును. సదాచారఫరుడు కావలెను.

ఇతరులు నీవంటివారని, నీ వితరులవంటివాడవేయని గుర్తింపుము. నీ వొకనికంటెనధికుడవుకావు, నీచుడవుకావు. విద్యచేత, ధనముచేత, రూపముచేత, కులముచేత, వయస్సుచేత సీవు కోటిమందికంటె నధికుడవే యనుకొనుము. ఈయన్నిటియందు నీకంటె నధికులైనవారు కోటానుకోట్లు గలరే! ఇంతకు నీ రూపము, ధనము, విద్య యిత్యాదులు నీవుచూచుచుండగ నే మాయమగుచున్నవికదా. ఇక నీవు దేనినిచూచి గర్వపడుట? నీ కింత నిక్కేల?

తెలివి యొక్కటే నీతోనుండును. అందులోను నిన్ను గురించిన తెలివియే నీ కుపకరించును. ఇదియే నీకు సాయపడును. ఇతరులనుగురించిన తెలివి నీకు బరువుచేటు, నిరుపయోగము, శరీరాయాసకారణము.

ఇంతకు నిన్ను నీవే తెలిసికొనలేనివాడ వితరులను గురించి యేమి తెలిసికొనగలవు? అట్టిది నీ కేమిప్రయోజనము? దానివలన నీ వొక యంగుళమైనను ముందుకు పోగలవా?

నీకు శరీరమున్నది, మనస్సున్నది. ఈ రెంటిని మించి 'యివి రెండును నావి' యనున దొకటి యున్నది. ఈ మూటిని తెలిసికొనుటయే యాత్మజ్ఞానము. ఈ జ్ఞానములో నున్న సాందర్య మెందులోను లేదు.

'క్షేత్రక్షేత్రజ యోః జ్ఞానం య తత్తత్ జ్ఞానం మతం మమ' అని శ్రీకృష్ణుడు నుడివినాడు. అనగా నీలోనున్న అణువు మొదలు (స్థూలము) బ్రహ్మము (తెలివి) వరకుగల సమస్త శక్తులయొక్క సమన్వయజ్ఞానము, అనుభవపూర్వకజ్ఞానము, హృదయగతమైనజ్ఞానము, దేని కెంతవిలువ నీయవలెనో యంతటి విలువనే యిచ్చు జ్ఞానము జ్ఞానము కాని అనుభవమును యధార్థవిలువలను గుర్తెరుగని శుష్కవాచికజ్ఞానము ఆత్మజ్ఞానము కాజాలదని పై శ్లోకపాదము తెల్లముచేయుచున్నది.

'తనను తెలిసికొనుట సత్యము; తనతో పోరునలుపుట శివము. తనను తాను జయించుట సుందరము' అని యొక భక్తుడు గానముచేసెను. ఆత్మవిజయము భక్తియగును కాని చిడతలు, తాళములు వాయించుటే భక్తి కాజాలదు.

ముందు చూపు

ఎప్పుడును, అన్ని పరిస్థితులందును ముందుచూపే కలిగి యుండుము. గతమును విస్మరించుచు ముందుకుపోవుచుండుము. గతజలసేతుబంధనము దండుగపని. దుర్బలలక్షణము. గతించిన జంతువులను పూడ్చిపెట్టుటలేదా? అట్లే భూతవిషయములను త్రవ్విత్రవ్వి యేడ్వరాదు, ఏడ్చిన ఫలము? శూన్యమే.

మనమందరము నేదోయొక ప్రమాదమునకు గురి కావచ్చును. తప్పులుచేయవచ్చును. చేయుచు నేయుందుము. ఎంతటి ఘనులకైనను యివి తప్పవు. న్యవహారచికాకులు, నష్టములు, మోసములు, వేసికొనినబాట చెడిపోవుట-ప్రతివానికి నివి సంభవించుచు నేయుండును. ఒక స్నేహితుడు జీవించుటకు కావలసిన వసతులన్నిటిని కలిగి, సంఘములో పదిమందిచేత మన్ననలుపొంది విద్యాధికుడయి, యెంతకాలము జీవించినను లోటు లేనంతటి ధనముసంపాదించియు గతప్రమాదములను వేటితో స్మరించుచు నాత్మహత్యచేసికొనిన బాగుండుననునంతటి యుద్వేగముతో బాధపడుచు రోజులను బహుభారముగగడుపుట నెమనవలెను? నిజమునకు నెట్టివానికైనను వెనుకకుచూచినకొలది వెనుకటిదంతయు తప్పులతడకవలెనే కన్పించును. ఏవేవియోచేసి యుండినచో నెంతెంతయో కలిసివచ్చెడిది. నిజమే. కాని దాని కిప్పుడు రోదించిన లాభమేమి? ఇది యందరికిని వర్తించును. కారణమేమన నెవనికిని పూరజానముండనేరదు.

దుర్బలమనస్కుడు, అశిక్షితమనస్కుడు ఏటిచే దిగాలు పడి క్షుంకిపోవును. మనోదండికలవాడు వెన్నువిరిచి, రొమ్ము

పూరించి, యొకనవ్వునన్ని ముందుకుపోవుచుండును. ఇద్దరకును భేదమెక్కడకలదు? ఒకడు పెనుకకే చూచుచు నవజయములనే తలపోసికొనుచు మనస్సును వ్యర్థవిచారములతో నింపుచుండును. నిబ్బరమైనవాడు వాటిని పాతివేయును.

అతడు తనదృష్టిని భవిష్యత్తుమీదకు సారించి తను సాధింపవలసిన గమ్యమును గురించియే కలలుగనును; విజయము నాకర్షించును. అతనికలలు నిజములగును. మొదటివాడు తన యపజయముల నవజయములక్రిందనే భావించి కూలబడును. రెండవవాడు వాటిని గుణపాతములుగ భావించి యా యనుభవముతో ముందుకుపోవుచుండును.

నీ భావముల నెన్నడు విచ్ఛలవిడిగ చెలరేగనీయకుము. చెలరేగినభావములు నీ యిచ్ఛాశక్తికి ప్రబలశత్రువులు. చక్కని భావములనే భావించుచు ముందుచూపు కలిగియుండుము. కరుకుదనము, చురుకుదనముగల భావములు శక్తివంతములు, క్రియావంతములు నగును.

నీ భవిష్యత్తును నీవే సృజించుకొనవలయును. అది నీ చేతిలోనిదే. నేలపాలైన పాలకొరి కెంత ఎగచినను లాభమేమి? శిథిలదుర్గముల నధిష్ఠించి నీ వెంతతలపోసినను నవి నీకు రక్షణనీయకలవా? కాలిపోయినత్రాటితో నీవేమిచేయగలవు?

“అత్యంతకళ్యాణము నొనగూర్చునది యికముందే సంభవింపగలదు. జీవితములోని మొదటిరంగ మీ తుదిపర్యవసానముకొరకే యేర్పడెను” అని ప్రానింగుకవి గానముచేసెను.

ఇది యతి చక్కనిభావము: తియ్యతియ్యనిభావము. దుర్బలచేతస్కు లిట్టిభావములను తరచు జపించుచో నాత్మ

వంతులు కాగలరు. 'నా యమాత్మా బలహీనే నలభ్యత' ఈ యాత్మ బలహీనులచే పొందశక్యముకానిది. మన మనశ్చక్తులను సామ్యావస్థలో నుంచుటయే మనము నేర్చుకొనవలసిన మొదటిపాఠము. మానసిక సమతయే జీవితమును సంతోష వంతముచేయు దివ్యోపధము. నీవు నేనికి నుబ్బిపోనక్కరలేదు; క్రుంగికృశింపవలసిన పనియులేదు.

నీ సంకల్పశక్తిని నీ గుప్పెటలో నుంచుకొనుము. నీవాకపనిని చేయగలుగుటకంటె చేయకూడనిపనిని చేయ నిరాకరించుటకే సగము యుద్ధముచేయవలెను. తలయూపుట సులభము. కాని తలపంకించి నిరాకరించుట కష్టతరము. సంతోషస్వాంతుడగుటకంటె విషాదికాకుండ తిరస్కరించుటయే యెక్కువ కష్టము. మోహములో పడిపోవు టతి సులభము. దానికి లొంగకపోవుటకే సమరముచేయవలెను.

ప్రతి జంతువుకు కండ్లు ముందుచూచుటకు పీలగునట్లే నిర్మింపబడినవి. కాని వెనుకనడకకొరకు సృజింపబడలేదు. బుద్ధి లేని జంతువులుకూడ వెనుకకు నడచుటలేదే, బుద్ధిగల మానవుడే తిరోగమనము వాంఛింపవలయును ?

చూ పెప్పడు నున్న తస్ఫాయిలోను అభివృద్ధిమార్గము లోను నుండుకొరకే కన్నులు త్తమాంగములో నమర్చబడినవి. లేనిచో నవి యే వృష్ణభాగములోనో, చీలమండలోనో యుండెడివేమో! ముందుచూపులేని మందజీవితము ముందులేని వ్యాధివంటిది. అభివృద్ధి, యున్నతి, యుదారత, సగసత ముంగు చూపులో నున్నవి.

జీవితములో నొకచోటనాగిపోవుటయు వనికిరాదు. ఆగి పోవువారు, వెనుకచూపువారు వెనుక వెనుకకు పోవలసినవారే. దీనికి ధర్మరాజుచేసిన మహాప్రస్థానమే తార్కాణము. చివర కతడొక్కడే మిగులును. తక్కిన సోదరులందరు భార్యతోసహా వెనుకపడిపోవుదురు. నీకు మాత్రమింతకంటె వేరుగతికలదా? రాజాధిరాజై, చతురంభోధిపరీతరాజ్యమును చతురంభోధి సములగు సోదరులతో ననుభవించి, యోగీశ్వరేశ్వరుడైన కృష్ణుడే ఛత్రముపట్టిన రాజగతియే యిదియైనచో నీతెక్కయెవరికోయి!

నీ సేవకుడు

ఈ రోజులలో నితరులచేత సేవచేయించుకొనుట కష్టము నష్టము, ప్రమాదభరితము. ఇతరులు నీకేందుకు సేవచేయవలెను? ఎవరైనను నూరక సేవచేతురా? నేడు సేవచేయువాడు చేయించుకొనువాడుకూడ సుఖము ననుభవించుటలేదు. పైగా మాటి మాటికి సమ్మెలు, తగులపెట్టుటలు, భస్మముచేయుటలు, నశించుటలు. నీకు తెలియకుండగనే, నిన్ను జీతబత్తెము లడుగకుండగనే, రాత్రి పవలు నను భేదములేకుండగనే, యెండవానయను శంకలేకుండ నిరంతరము నీ సేవచేయుటకు నీ కొక సేవకు డమరి యుండ నీకీకర్మమేల? అతనిరాకకొరకు నీ వెంతమాత్రము వేచియుండ నక్కరలేదు.

సంకల్పమాత్రముచేతనే యతడు లెక్కలుకట్టుకొని నీ పరిచర్యసేయును. నీ మనస్సు నీకు జోహారుల్పించు నీ నిజ

సేవకుడు. ఆజాపించినదే తడవుగ నతడు నీకు కన్పించకుండగనే నీకు ప్రత్యక్ష సేవచేయును. కాని యితడొక యపూర్వ సేవకుడు. నీ వతనిచే పనిచేయించుకొనవేని యతడే దయాదాక్షిణ్యరహితముగ నిన్ను నలిపివేయగల నిరంకుశుడు కావచ్చును. ఇది నీ నిర్ణయముమీదనే యాధారపడియుండును. ఇతడు నీ వెట్లుపయోగించుకొనిన నట్లే యుపయోగపడును.

“నేను ఆరోగ్యమును, బుద్ధిని. బుద్ధినిపొందుచున్నాను” అని నిత్యము తనకుతాను చెప్పకొనుటచే వజ్రకాయమును, మనోదిట్టతను పొందినట్లాక ప్రఖ్యాతపురుషుడు చెప్పెను. నిజమే. ఆత్మబోధ జీవితామృతము. జీవనోపధము. మనస్సుకు శరీరము మీద నప్రతిమానమైన ప్రభావము కలదు. ముఖ్యముగ ‘నాంతరంగిక’ మనస్సుయొక్క ప్రభావము తిరుగులేనిదని గ్రహించితిమి. ఆరోగ్యమును, పవిత్రతను, శక్తిని వృద్ధిచేసికొనుటకేగాక మనస్సు ననేకరోగములను కుదుర్చుటకుగూడ నుపయోగింపవచ్చును. రోగములే లేకుండచేసికొనుటకును మనస్నే కీలకము. పరిశుద్ధమనస్సు రోగము నెరుగదు.

ఈరోజులలో నిద్రపట్టకపోవు టొక పెద్దరోగము. అనేకమంది యనేక కారణములచే దీనికి గురియగుచున్నారు. ఉపేక్షించినకొలది నిద్ర మరికొన్ని రోగములకు తావిచ్చుచుండును. దీనిని నివారించుట కనేకమందులను వాడుచున్నారు. ఈ మందులు మరికొన్ని దోషములను తెచ్చిపెట్టుచున్నవి. లేనిరోగములను తెచ్చిపెట్టుమందులను వాడుట మంచిదా? తలచినంతనే నీ సేవచేయు మనస్సుచే చికిత్సపొందుట యుక్తమా?

“నేను నిద్రింపవలయును. నిద్రింతును. నిద్రించుచున్నాను.” అని నీ మనస్సు నిక్కచ్చిగా సూచించె ననుకొనుము. ఈ భావమును వెంటనే నీ యంతరంగమనస్సు క్రియారూపములోఁజెట్టుము, మొడిటిది శాసించును. రెండవది యాచరించును. ఒకేమనస్సు రెండుశక్తులను - భావ క్రియాశక్తులను - కలిగియుండును.

శరీరముమీద మనస్సుకు ప్రభావ మున్నట్లే మనస్సు మీద ప్రాణవాయువుకును ప్రభావము కలదు. మనస్సు చంచలమైనది. కోరికపంటిది. గాలిపంటిది. దాని చాంచల్యమును ప్రాణవాయువు చిక్కబట్టును. కనుక నీ సంకల్పముతోఁగాని ప్రాణవాయువునుపూరించి విడిచిఁజెట్టుచుండువేని పదినిమిషములలో నీకు నిద్రపట్టును. నీశ్రద్ధా విశ్వాసములనుబట్టియే నీ యంతరంగమనస్సు పనిచేయును. నీవు దానిని మోసగింపజాలవు. అంతరంగశుద్ధి యున్నపుడు నమస్తము చేకూరగలదు.

నిద్రలేప్పించుకొనినట్లే నీవు నీ మనస్సు ద్వారా ననేకపనులను చేయించుకొనవచ్చును. నిజమున కది చేయజాలని దేదియును లేదు. వ్యాధులెట్లు కలుగుచున్నవి? మానసిక విపర్యయమువలననే వ్యాధులుకలుగుచున్నవి. కాలిబంతిని గాలితోపూరించినపుడే నీ యాటకు పనికివచ్చుచున్నది. అట్లే నీలోనున్న యంతర్మూలములు (నీలో వివిధపనులుచేయు గాలులు) స్వాస్థ్యము, సామరస్యము. పరిశ్రమచెందినపుడు నీ శరీరస్వాస్థ్యము దానంతటదియే చేకూరును. కనుక నీ మనస్సు చేతి నీ సేవచేయించుకొనుము. అదియే నీ సేవచేయనినా డితరులెంతమంది చేసినను ప్రయోజనములేదు. నీ నీడ నిన్ను వీడు

నేమో కాని, నీ మనస్సు నిన్ను వీడదు. మనస్సతి సునిశితమైన దంటిమికదా ! ప్రాణాయామము. ఆసనములు నీ శరీరమునకు మనస్సుకు, అవయవములకు సుఖమునిచ్చును. చురుకుదనము నిచ్చును. రాత్రి నిద్రించినపశువులు లేచిలేచుటతోడనే యొక్క సారి యెడలువిరుచుకొనుటను నీవుచూడలేదా? దానితో వాటి బద్ధకముతీరిపోవును. ఆసనాదులవలన యజీరము, అతిజీరము, కుజీరము, విజీరము మొదలగు రోగములు పోవును. నాడిమండల మునకు, రక్తప్రవాహమునకు చురుకుదనము కలుగును. శరీర ములోని వ్రతిభాగమునకు నొకవిధమగు విద్యుచ్ఛక్తి సంక్ర మించును. ఇట్టి శరీరములోనున్న మనస్సు తక్కినపనియంతయు పూర్తిచేయును. శరీరమునకు తేజస్సును, ఓజస్సును ప్రసా దించును.

విజయభవ దిగ్విజయభవ

చిన్ననాటి గిలకలపద్యములలో గురువు లిట్టి పాటలను పాడించెడివారు. బాలబాలికలు గిలకలబద్ధలు తీసికొని విజయు డైన యర్జునుని బాణములను పూజించుచు 'విజయము పొందుము, దిక్కులనుకూడ జయింపుము' అను భావములుగల గీతికలను పాడుచుండెడివారు. లేతహృదయములలో నిట్టి భావములే హత్తుకొనవలయునని పూర్వుల యభిప్రాయము. ఇది చాల గొప్ప సాంప్రదాయము. బాలమనస్సులపై నిట్టి భావములే చిందులాడవలయును.

ఈ రోజులలో నిట్టిపాటలు, భావములు, గురుత్వములు పోయి క్రమముగ పేపరులిచ్చువారిపేరులు, దిద్దువారిపేరులు తెలిసికొని యడ్డదిడ్డ వ్యవహారములు సాగింపబడుచున్నవి. ఇది బహుతేలికమార్గము. సంవత్సరముపొడుగున కష్టింపనక్కర లేని జంత్రివద్దతి. వజ్రీ అను రోమకకవి యొక పందెపుజట్టును గురించి “మేము చేయగలము అను భీమా, ధీమా వారి కుండెను. కనుక వారు చేసితీరుదురు” అని జోస్యము చెప్పెనట. వా రట్లే చేసి విజయులైరి. ఇదియొక చండశాసనము. హృదయదౌర్బల్యమే యీ మానవయంత్రమును క్షీణించజేయును.

‘హృదయదౌర్బల్యమును వీడుము. విజయుడవుకమ్ము’ అనియేకదా శ్రీకృష్ణు డర్జునున కుపదేశించినది. నీ యందును, నీ శక్తులందును నీకుండవలసిన విశ్వాసముకంటె గొప్ప భీమా వేరొకటి యీ ప్రపంచములో లేదు. ఇదియే నీ జీవగ్రర. అవ కాశములు సదా వచ్చుచునేయుండును. జీవితములో నిరంతరము సంభవించుచుండు నవకాశములను దక్షతతో చేపట్టవలయును. ఆలోచనాదక్షత నీ కలవడవలయును. నీ ప్రక్కవాడు జయించుచున్నాడే! నీవు జయింపలేకపోవుటకు కారణమేమి? నిశ్చయముగ తొందరై పాళ్ళుదానికి నీవే కారకుడవు. జయింపలేనను భయసందేహములు నీ కుండబట్టియే నీవు జయింపలేకపోతివి. సందేహవారణమును నీకు నీవే తగిలించుకొంటివి. సంశయాత్ముడు నశించునని గీత చెప్పుచున్నది. అనుభవము రుజువుచేయుచున్నది.

జయముపొందినవాని హృదయమును పరిశీలించి చూడుము. తన యాశయము నెరవేరితీరునని యతడు కృత నిశ్చయమై రంగములోని కురికెను. అతనిది సరియైన యోచన; యుక్తమైనభావన. దుర్బలత్వ మతనిలో లేదు. నీయోచనను బట్టియే సీక్రియలు నెరవేరును. ఆకసమున నావిరిరూపములో నున్నదే భూమిపై వర్షముగ మారిపోవుచున్నది. అట్లే నీహృద యాకాశముననున్న భావమేక్రియారూపముగ ఫలించుచున్నది. దీనికి సీవింకొకనిని నిందచేయుట రోగమొకచోట వైద్యమొక చోట యనునట్లుండును. “చేయగలను” అని యనుకొనినపుడే నీవు చేనినైనను చేయగలవు.

ఎవ్వడును విజయమునే కలగనుచుండుము. కలలే నిజములగును. “స్వరాజ్యమును గురించి కలలుగనుడు” అని ముప్పది, నలుబది సంవత్సరముల క్రితము ‘భారతకోయిల’ సరోజినీదేవి యహర్నిశలు గానముచేయుచుండెడిది. ఆమె కలలే నేను ఫలించెను. విజయవంశములయ్యెను.

నిద్రింపబోవునపుడు, నిద్రనుండి లేచిలేచుటతోడను నీ శక్తులను గురించి నీకు నీవు బోధించుకొనుము. ఇది నీకొరకు. గాని పైవారికొరకు కాదు. జాంబికముకొరకు కాదు. మన స్తత్త్వము నెరుగనివారికి దీని ప్రయోజనము తెలియక పోవచ్చును. తత్త్వవిదుల కిది యాత్మప్రబోధమని తెలియును. నీకు నీవు చెప్పకొనినంతమాత్రముచేలి నీవు సమస్తమును చేయ గలుగుదువని దీనిభావము కాదు. ఇట్టి విశ్వాసము, ప్రబోధము, మననము విధిగా నీశక్తుల ననేక రెట్లు పెంచగలదు. నీవిశ్వాసమే నీకోట.

విజయము నీ మ స్తిష్కమునుండి, నీ నూక్ష్మనాడుల వటుత్వమునుండి నీకు కలుగవలయును. దాని నితరులు నీకు బదిలీచేయజాలరు. విజయమే విజయమును సాధింపగలదు. దానిని నీవు ముందర మానసికముగ నారాధింపవలయును నూటికి నూరుపాళ్ళు నిక్కచ్చిగ నారాధింపుము. అది యపుడు ఘనీభవించి కార్యరూపము దాల్చును.

“తనను తానే యుద్ధరించుకొనవలయును. తనను తాను నశింపుచేసికొనరాదు. తనకు తానే బంధువు, తానే శత్రువు. తనను తాను జయించినవాడు తనకు బంధువగుచున్నాడు. అట్లు జయించలేనివాడు తానే తనకు శత్రువగుచున్నాడు” అను నీ గీతావాక్యము నెన్నిసార్లు జపించినను చాలదు. ఇంత కంటే గొప్పసత్యము పేరొకటి లేదు.

ఏకాగ్రత

ఏ చిన్న కార్యమునైనను, పెద్దకార్యమునైనను సునాయాసముగ, సౌష్ఠవముగ సాధించుట కేకాగ్రత యతిముఖ్యము. మానవుడనగా మనస్సేయని మన మనకేసారు లిదివరకే చెప్పి. కొంటిమి. ఈ మనస్సు చంచలమైనది, చపలమైనది. నిముస మొకచోట నిలువనిది - అయినచో నీమనస్సు నేకాగ్రతగ నుంచుటెట్లు? ఇది గాలిని మూటగట్టుటవలె నున్నదే! అవును. గొప్పకార్యము లన్నియు నిట్లే యుండును.

దీని కొక్కటే రహస్యము కలదు. నీవు తలపెట్టిన కార్యమునందు తొలుత నీకు శ్రద్ధయుండవలెను. నీయందే నీకు శ్రద్ధ కలుగవలెను. అదియే నీ జీవితములోనున్న కీటుకు. శ్రద్ధ లేనిపని నరములేని నాలుకవంటిది.

ఒక విషయముమీద నీమనస్సు ననన్యముగా నిలుపుటయే శ్రద్ధ. నీవు చేపట్టినవిషయముతో నీ వేకమైపోవలయును. శ్రద్ధగల విషయముమీద మనస్సు దానంతటదియే లగ్నమగును. 'వాని కా దృష్టి లేదు' అని మనము సాధారణముగ ననుచుందుము. దీని యర్థమేమి? అత డేదృష్టియు లేక యున్నాడని. దీనిభావము కాదు. అటునంటిస్థితి యుండనేరదు. అతని దృష్టి మరియొకదానిమీద కలదనియే దానిభావము. నీకు శ్రద్ధగల విషయముమీదనే నీదృష్టి నిలువగలదు. నిలుచును. శ్రద్ధ యేక్కాగతకు లంగరువంటిది. చేతనున్న పనియందు నీకు శ్రద్ధలేనిచో నీమనస్సు శ్రద్ధగల మరియొక విషయము మీదకు వ్రాలుచున్నది. నీ తొక య్జనునకుఁగల్గు కానిజ్ఞును. విద్యార్థివి కావచ్చును. నీ నవలలిచింపదగు వృత్తిని గురించి యోచించువాడవు కావచ్చును. ముందు నీకు దేనియందు శ్రద్ధ కలదో యోచించుకొనుము. నిశ్చయించుకొనుము. నీకు శ్రద్ధ కలవిషయములోనే నీ జీవితమునుగడుప నిశ్చయించుకొనుము. దీనిని తేల్చునలసినవాడవు నీవేకాని యితరులుకాదు. 'చిత్తము శివునిమీద భక్తి చేప్పలమీద' యున్నచో లాభములేదు.

శ్రద్ధలేనిపనిలో నీ వెన్నడు విజయమునొందజాలవు. దానిపై నుండవలసినంతదృష్టి నీ కుండదు. బహుశః శ్రద్ధలేని పనియందు నీ విదివరకే యిరుకుకొనిపోయి యుండవచ్చును

అట్లయినచో నీవేమిచేయదగును? వెంటనే దానియందు నీవు శ్రద్ధకల్పించుకొనవలెను. శ్రద్ధలేనిపని ప్రతిచేటు, ఈ ప్రపంచములో ప్రతిపనియందు నేదోయొకవిశేషము, ప్రత్యేకత యున్నది. నీవు ప్రయత్నించి చూతువేని ప్రతిపనిలోను శ్రద్ధ తీసికొనదగిన యంశ మొకటి నీకు కాన్పించును. ప్రతిపనిలోను నొక యంద ముండనేయున్నది. కనుక నీవనియెడల నీకు గౌరవము కలుగవలెను. గౌరవములేక చేయుపని గాడిదపని.

ఆత్మవిమర్శచేసుకొని నీ పనిలో నీ వొక ప్రమాణ స్థాయిని సంపాదించుము. నీ పనితనముకొరకు ప్రజలు నీదగ్గరకే వచ్చునట్లు చేసికొనుము. ఎండకెండరో మహానుభావులు ఖండ ఖండాంతరములనుండి పరకుటీరములోనుండిన గాంధీమహాత్ముని దర్శించుటకు మండుటెండలలో రోజుకొనుచు వచ్చెడి వారు. కారణము! అతని పనితనము.

నీ పనిలో నేదోయొక క్రొత్తదనము, నైపుణ్యము కనిపెట్టుము. నేనొక బ్రహ్మనా యనుకొనకుము. నిజముగా నీవొక బ్రహ్మవే! నీవు వెదకనారంభించినచో నీకే యాశ్చర్యము కలుగునట్లు నీ పనిలో నొక క్రొత్తదనము కన్పించగలదు.

ఒకసారి నీ కా రుచి, నవ్యత కన్పించినచో నీవిక దానిని విడిచిపెట్టవు. దృష్టిదానంతటదియే దానిపైప్రసరించును. అప్పుడు ప్రజలదృష్టి నీయందు, నీ పనియందు లగ్నమగును. ఏకాగ్రత చేకూరుటతోడనే నీ ప ని యం దు నీకు చాతుర్య మబ్బుచున్నది.

అభ్యాసమువలనకూడ నేకాగ్రతలభ్యమగును; దోహదమగును. ఇతర యభ్యాసముల నభ్యసించినట్లే యేకాగ్రతను

కూడ సభ్యసింపుము. అభ్యాసమే నిన్ను పూర్ణునిచేయును. చీమలబాదులకు రాళ్లుకూడ సరిగిపోవుటలేదా !

ప్రతిమానపుడు రోజు కొక గంటయైనను చదువుకొనుటకు వినియోగింపవచ్చును. ఇది బహు చక్కని యభ్యాసము. ఎన్ని పనులున్నను దీనినొక నతముగ పాటింపవచ్చును. కేవలము వినోదార్థమే నవలనో చదువుటకంటె నీ మనస్సుకు పనికల్పించునట్టి యర్థశాస్త్రమునో, నీతిశాస్త్రమునో పఠింపుము. బలవంతముగ నెసను రోజు కొక గంట దీని కుపయోగించి నీవు చదివినదానిలోని సాగమును గ్రహింపబూనుము. నీ యిచ్ఛాశక్తిని వినియోగింపుము. ఎన్ని యవాంతరములు కలిగినను నీ దృష్టి యీ యభ్యాసముపై కేంద్రీకరింపుము.

‘ఏకాగ్రతయే మతము, ఏకాగ్రతయే జ్ఞానద్వారము’ అని యుగము ఋషి చెప్పిన వాక్యములలో నెంతేని సత్యము కలదు. అని యనుభవవాక్యములు. అభ్యసించినకొలది యేకాగ్రత మరింత నిశితమగును. దానిసలస నీ వనుకొనిన ఫలముచేసూచును. దానితో నీకు మరింత శ్రద్ధపుట్టును. ఈ శ్రద్ధద్వారా తిరిగి నీ జ్ఞాన మభివృద్ధియగుచు నీ హృదయ శుభచక్రమును సృజించుకొనిన వాడవగుదువు. నీ శుభచక్రమే నీకు రక్షణయిచ్చు నీ విష్ణు చక్రము.

భ్రమ

సాధారణముగ మనమందరము నొకభ్రమకు లోనగుట పరిపాటియైనది. మనము ప్రతిదానిని సావధానముగ నాలోచించు నంతటి తీరిక, సాంప్రదాయము లేక సీప్రపంచములో సంభవించు సర్వము దానంతటదియే జరిగిపోవుచుండునని, మనప్రయత్న మక్కరలేదని, దైవమొకడు వాడికర్మముకాలి మనకొర కన్నియు చేయుచుండునని యనుకొనుట నమ్మకమైనది; అభ్యాసమైనది. మతమైనది. చివరకు వేదాంతముకూడ నైనది.

ఇది కేవలము భ్రమ. తీరని యపకారము లోకమునకు, నీకు గావించుచున్నభ్రమ. అనుభవము, సత్యము, నిత్యసంఘట నలు వేయినాటుకలతో చాటుచున్నను మానవుడు తన యం త్రమునకు తానే యజమానియను సత్యమును మరచుచున్నాడు. దైవమును గురించి యతని చైదములను గురించి యోచించు టకు ముందు మనము మన యంత్రమునకు తగిన పరిశ్రమను దోహదముచేయవలెను. అతనినిగురించి యోచించుటకుగూడ నిది దానికి తగినస్థితిలో నుండవలెనుకదా! దీనికి మార్గమేమి? బాల్యమునుండియు నే యవయవము నెట్లుపయోగింపవలయునో తెలిసికొని, ప్రయత్నపూర్వకముగ, స్వయంకృషి ద్వారా యభివృద్ధి పొందుటే తప్ప దీని కింకొక మార్గములేదు. మాన వాభివృద్ధి కిది యొక్కటే కవాటము.

ని ప్రతి యాలోచన, ప్రతి క్రియ నీ శీలముమీద, నీ శరీ రముమీద తన ముద్రను విధిగా వేయుచుండును. కనుకనే ప్రతి మానవునిలో నేదో యొక ప్రత్యేకత, వ్యక్తిత్వము కాన్పించు

చునేయున్నది. కాదందుమా యొక్కేదైవ మొక మూసలో మనలనందరను కరగించి పోసినచో ఘోరీర్థిలో దిగుమతియగు సునుతానులనలె మనమందరము న్యక్తిత్వము లేక ముద్దనలె నుండవలెను.

మనమిట్లుండుటలేదే! ఇట్లుండరాదు. ఇది దరిద్రలక్షణము. అజ్ఞానలక్షణము. అభివృద్ధిని నిరోధించులక్షణము. 'నీవు నేను' బాగుపడుట కుపయోగింపని వెర్రి వేదాంతము.

"మన మెక్కవలసిన నిచ్చెనను మనమే నిర్మించుకొనుచున్నాము. మంచికాని చెడ్డకాని యెన్నడు నూరకపోవుట లేదు. దానిని నీవు మరువవచ్చును. నిర్లక్ష్యము చేయవచ్చును. కాని మన నాడీమండల మెప్పుడును మరచిపోవుటలేదు. అది ఊహింపడు." అని మనస్తత్వవేత్తలు చాటినారు.

సృష్ట్యాదినుండియు నింతవర కెందరు పుట్టలేదు! ఎందరు గిట్టలేదు! నేడు వారిని మనము స్మరించుచున్నామా? ప్రతిభానంతులగు నేకొద్దిమంది పేరులో మనము వినగలుగుచున్నాము. తక్కినవారు విస్మృతసాగరములో కలసిపోయిరి.

ఈ ప్రతిభను వారికెవరు ప్రసాదించిరి? ఏదేవునికైన నిట్టి పక్షపాతముండునా? పక్షపాతమున్నచో నతడు దేవుడగునా? ప్రతిభ మానవుని స్వార్జితవిత్తము. నిజధనము. చెమటబిందువులమన చిందిన నివ్వందము.

మనము ప్రతినిమిషమును, ప్రతివిషయమును విస్మరింపరాదు నిర్లక్ష్యము చేయరాదు. ఒకసంవత్సరమునాటికి నీవు పొంగల రూపమును, సిద్ధిని నీ ప్రస్తుతభావములా, చేతలు నిర్ణయించుచున్నవి. నీ వర్తమానమే భవిష్యత్తు అగుచున్నది.

వర్తమానమును జారవిడిచినవాడు భవిష్యత్తును, జీవితమును వ్యర్థముచేసికొనుచున్నాడు.

ప్రకృతి యెన్నడు బాకీ యుంచుకొనను. లేనిదానిని ప్రసాదింపదు. మానసికజీవితమునకును ఈ ధర్మమే వర్తించును. పోమరితనము మానసికముగనే ప్రారంభమగును. నీ పనిలో నేమి యితరుల పనిలోనేమి నీవు చూపు నిర్లక్ష్యము. అవినీతి, స్థానిత్యము నిన్ను విడిచిపెట్టవు. ఇదంతయు 'హూమ్ కాకీ' యగు నని నీవు భావించువేని మోసపోదువు. ప్రకృతి వెంటనే తన కాతా చూపి నీ చెవులు మెలిపెట్టి నీ చేష్టలకు నిన్ను గుంజివేయు నపుడు నీవు తెల్ల పోవుదువు; డిల్ల పోదువు. అప్పటి కన్ని జవ సత్త్వములు నుడుగుటచే జీవితము రోతగ కాన్పించును; వ్యర్థ మనిపించును. బాల్యాదపి వ్యర్థమైన భ్రమకు లోనౌగాక సతి నిమిషము ప్రయత్నపూర్వకముగ గడిపినవానిజీవితమే ధన్య మగుచున్నది. ఏ మహాత్ముడును అప్పనముగ మహాత్ముడు చేయబడుటలేదు. పౌరుషమే దైవమునకు దారి చూపును. పౌరుషమును మించిన దింకొకటి కలదనుకొనుటయే భ్రమ.

శ్లో॥ ఉద్యమే నహి సిద్ధ్యంతి కార్మాణి, నమనోరథైః
తద్దైవ మితి సంచింత్య త్యజేన్నోద్యోగ మాత్మనః॥

కార్యము లుద్యమమువలన ననగా ప్రయత్నము నీయుట వలన సిద్ధించుచున్నది కాని మన మనోరథములవలన, యాహల వలన, భ్రమవలన సిద్ధించుటలేదు. నీ కార్యమును దేనిని దైవము చేయునని భ్రమపడి విడువరాదు. అనియే స్తోకము విదితముచేయుచున్నది.

ఇ త రు టు న్నా రో యి

‘రోమకపట్టణములో నున్నపుడు నీవు రోమనుప్రజలచరించునట్లే యాచరింపుము’ అను సామెత కలదు. సామెతలనుభవవాక్యములుకాని రిశ్తపదజాలము కాదు.

ఈ సామెతలోని భావమేమి? ఈ ప్రపంచము కడు విశాలమైనది. ఇందులో నీ వొక్కడవే జీవించుటలేదు. నీవంటి వారు కోటానుకోటిచ్చుటకలరు. అనేక శీతోష్ణస్థితులు, ననేక యనుభవములు, ననేక యాచారములు, సాంప్రదాయములు, చరిత్రలు కలవా రిచ్చుటకలరు. అందులో నీ వొక్కడవు కాని నీ వొక్కడవే ప్రపంచమును గుత్తకొనలేదు. నీవలెనే యితరులును చూడగలరు, వినగలరు, ఆలోచింపగలరు. మంచి చెడుగులను తర్కింపగలరు. నీవు చేయగల పనులన్నియు చేయగలరు. ‘దీనివలన నాకేమి కలిగివచ్చును? నేను భావించునదే సరియైనది. ఇతరులభావనలు యుక్తమైనవి కావు. నామాటయే నిజము, శాసనము. ఇతరులమాటలు నమ్మదగినవి కావు.’ అను సంకుచితభావము, అహంకారభావము సర్వానర్థములకు మూలము. ఇతరులను మోసపుచ్చుటకంటె మనలను మనమే మోసపుచ్చుకొనుచుందుము. ఇది దోషములలో దోషము.

‘అతడందరితోను చక్కగా కలిసిపోవును.’ అని యమెరికనుప్రయోగమొకటి కలదు. అనగా నత డెట్టి సంఘములోను,

ఏ పరిస్థితులలోను తన సమతను పోగొట్టుకొనడని, స్వస్థచిత్తుడై యుండగలడనిభావము. పొరుగువానితో సుఖముగ, సరసముగ జీవింపగలవాడు ప్రకృతిని, సృష్టిని చక్కగా నవగాహనచేసి కొనిన సిద్ధుడు.

అతడు ప్రపంచసరళిని గ్రహించినవాడగుటచే నతని కన్నివైపులనుండి శుభములే చేకూరును. అతడు దేనిని నాచుకొనవలసినవనిలేనివాడు. లేనిదానిని నటింపక, నున్నదానిని కప్పిపెట్టక, పదిమందికి హితమగుదానిని హితమగువిధమున నాచరించుచు, తనవలన నెవనికి నావంత హాని కలిగింపక జీవించువానికంటె ధన్యులెవరు? తన జీవితము తనకంటె నితరుల కెక్కువ ప్రయతమముగ నుండునట్లు జీవించుకళకంటె గొప్ప కళ యింకొకటిలేదు. దీనికి వ్యతిరేకమైన కళలు, శాస్త్రములు ఆర్థిక, రాజకీయాది శబ్దాడంబరము, కాగితపుపువ్వులు.

ఇతరుల యభిప్రాయములను చక్కగ వినుము. హృదయ పూర్వకముగ నాలింపుము. అట్లు చేసిననా డితరులును నీ యభిప్రాయములను మన్నింతురు. నీ దృష్టిలో నీ కతి ముఖ్యమైనది ఇతరులదృష్టిలో నంతముఖ్యము కాకపోనచ్చునను విషయము నీవు గ్రహించినపుడు నీ కెంతయో సుఖ ముబ్బగలదు. దానివలన విశాలదృష్టి యలవడును.

క. వినదగు నెవ్వరు సెప్పిన వినినంతనె వేగపడక వివరింపదగున్

కని కల్గ నిజము తెలిసిన మనుజుడె పో నీతిపరుడు

మహిలో వేమా.

ఇది వేమనయోగి ప్రపంచమున కర్పించిన దివ్యసందేశము. పై హేమసూత్రము నవలంబించిననాడు సగము ద్వేషములు వాటంతటవిద్యో మాయమగును.

సోక్రటీసు గ్రీసు దేశపు మహావేదాంతి. సిద్ధపురుషుడు. అతడు ప్రపంచమున కేమి బోధించెను?

“ఒక్క విషయమే నాకు తెలియును. నా కేమియు తెలియదను విషయ మొక్కటి నాకు తెలియును.” అని యత డెల్లప్పుడు నెలుగొత్తి చూపుచుండెడివాడు. మూర్ఖప్రజ లతని నర్థము చేసికొనలేక విషపాత్ర నతనికి సమర్పించిరి. అత డా గరళమును గడగడ త్రాగివేసి యనువులను బాసెను.

సోక్రటీసు చిరంజీవియైనాడు. అమరుడైనాడు. అతనికి విషపాత్ర సమర్పించిన గ్రీకులొకము విస్మృతసాగరములోకలిసి పోయెను. ఆ గ్రీకు నేడు లేడు. కాని యా సోక్రటీసు ఆ దేశము నకేకాక ప్రపంచమునకంతకు నాదర్శపురుషుడైనాడు.

ఎర్రజెండా

రైలుబండి రయిమని రయముగా పోవుచుండును. త్రోవలో నేదో యొక యువద్రవ మేర్పడుచుండును. అప్పుడేమి చేయుచున్నాము? పెంటనే యెర్రజెండా చూపబడుచున్నది. దానితో రైలు ఆపివేయబడుచున్నది. ఉపద్రవము తొలగింపబడుటతోడనే తిరిగి రైలు ప్రయాణము సాగించుచున్నది.

నీ జీవితప్రయాణములో కూడ నప్పు డప్పుడు యెర్ర జెండా లవసరము కావచ్చును. నీకు కలిగిన జయములవలన, నీ కబ్బిన కొద్ది చతురతవలన; నీవు నేర్చిన కళాకాశలమువలన లేదా పదవివలన నీతల కొంత తిరిగిపోయియుండవచ్చును. బిరు సెక్కవచ్చును. 'నాయంతటివాడులేడు' అని యహంకరించ వచ్చును. ధనమదమో, విద్యామదమో, కులమదమో బుగ్గ కెక్కవచ్చును. దానితో నొడలెరుగని శివమాడవచ్చును.

ఎంతదూరమో పోనేల? మన రాజకీయనాయకులను కొందరిని చూడరాదా? నాలుగు వోటు లే గాంధీమహాత్ముని ధర్మముచేతనో రావడముతోనే గొప్పవాడై మాటిమాటికిచ్చెల్లని వాఙ్మూలము లిచ్చుచు నోటి టపాకాయలను పేల్చుచున్నారు. పీఠ ప్రతిపక్షులుగనుండి ప్రభుత్వముమీద కారాలు నూరు నపుడు, బీరాలు పలుకువపుడు, ఆరాలు తీయునపుడు, వాధాలు చేయునపుడు కనవరచిన చాకచక్యము. వీరే యధికారము లోనికివచ్చినపుడు బండిసున్నయయ్యెను. అంతా పూజ్యము. పదిమంది నవ్వుట, చాకలి పేరయ్యలగుట, తటస్థించుచున్నది. నీనివలన మనము నేర్చుకొనవల్లసిన గుణపాఠ మెద్ది?

“సింహాసనముపైకి ప్రసరింపచేయబడు తీవ్రజ్యోతి ముందు సర్వము బయల్పడక మానదు” అను సామెత కలదా. తరచు మనజీవితములలోకూడ నిట్టి ఘట్టము లనేకములు సంభవింపవచ్చును. ఈ యుషద్రవమును మనము ఘరువరాదు.

విజయము తలకు కైపుకలిగించు నిషానంటిది. అది యభివృద్ధికావలసిన శక్తులను నాశము చేయును. ఇంక చేకూరవలసిన దేదియు లేనట్లు సర్వజ్ఞత్వము తెచ్చిపెట్టును.

కార్యోత్సాహ మెల్ల పుడు నుండవలెను. శరీర మున్నంత కాలము సమరము తప్పదు. స్వభావముచేత మానవుడు తన కొరకో లేక నితరులకొరకో పోరుసలుపుచుండవలసినశక్తి కలవాడు. అతడు క్రియాశీనుడుగ నుండజాలడు; ఉండరాదు.

మానవస్వభావముమీద నాధారపడు ప్రతి ప్రయత్న మునకు రెండువైపుల వాడియుండును. దీనివెనుక నంతులేని శక్తి యుండును. మానసికముగగాని శారీరకముగగాని యాని పోవుట లేక నిలిచిపోవుట యను స్థితి యేదియులేదు. మనము ముందుకైనను పోవలెను. లేదా వెనుకకు దిగజూరవలెను. కాని మానవయంత్రము వెనుకనడకకొర కేర్పడలేదు. ప్రకృతితో పాటు మనముకూడ ముందుకు పోవుచుండవలయును. అత్మ పరీక్ష చేసికొనుచుండవలెను. విజయములో నున్న ప్రమాద మిచ్చుటనే కలదు. దానివలన విశ్రాంతి చేకూరునని మన మాహింతుము. అదియే గమ్య మనుకొందుము, సమస్తము ననుకొందుము.

ఈ లోకములో నిటువంటి 'విజయ' మెద్దియు లేదు. బాహ్యవిజయములతో గర్వించినవారు భంగపడిరి. ఇంకను భంగపడుచున్నారు. ఒకటి పూర్తిగ సిద్ధించినచో మనశక్తుల నితరవిషయములమీద కేంద్రీకరింపవలయును. సమర్థోన్మాదము లేనిచో స్తబ్ధులమగుదుము. విజయమువలన మత్తత, మాంద్యము కలుగరాదు.

విజయవంతునకు వినయమే భూషణము. మహాత్మునివలె జీవితములో విజయపరంపరలను పొందినవా డింకొకడు లేడు.

కాని యతనివంటి వినయశీలుడును లేడు. వినయవంతులకు 'ఎర్రజెండా' లవసరములేదు.

సమరోత్సాహమనగా గొర్రెపాశేలుపలె నందరితోనూ ప్రతిదానికి పోరుటయని భావముకాదు. అందరితోను పోరాడుట తెలివితక్కువవారి 'హక్కు'. ఈరోజులలో ప్రతివాడు 'హక్కులను' గురించి గుక్కతిరుగకుండ నుక్కిరిబిక్కిరియగు నట్లు మాట్లాడు యోధుడే కాని యిశ్శితజ్ఞానముతో సరసముగ ప్రవర్తించుట బహు యరుదైపోయినది. కనుకనే మహాత్ముడు సంపాదించిపెట్టిన విజయము నేడు 'తెల్లనానిరాజ్యమే మేలు' అని ప్రజలను నట్లుగ పరిణమించినది.

పేరు లేని తెగులు

'ఉన్నది, అమ్మ, అబ్బ, అక్కడ, యిక్కడ, లాగుచున్నది, పీకుచున్నది, నవులుచున్నది, చురుకుచురుకు నూది పోటులు పొడుచుచున్నది' అని యసనివా రీరోజులలో నాగరికులేకారు. 'వైద్యవైద్యునిచేత వైద్యముచేయించుచున్నాము' అని సగర్వముగ, హుందాగి చెప్పకొనలేకపోవుట చేత కానితనమైనది. మనతోమందులు, మందులతోమనము పరుగిడుట నాజూకుతనమైనది.

నిజమునకు మానవయంత్రము వైద్యమక్కరలేని
యంత్రము. రోగములేకుండచేసికొనగలశక్తి మానవయంత్ర
ములో నిమడ్చబడియున్నట్లు మన మిదివరకే గ్రహించితిమికదా!
సీపుతినయన్నమును నీ కొర కితులు జీర్ణముచేసిపెట్టగలరా?
అట్లే నీ యారోగ్యమును నీకుసీవే ప్రసాదించుకొనవలయును.
కాపాడుకొనవలయును. నీ వెపుడును స్వస్థమాననుడవు
కావలెను.

కుదురులేకపోవుట, చిందులుత్రొక్కుచు తికమకపడుట,
సచుతను పోగొట్టుకొని బాధతెచ్చిపెట్టికొనుట, మనోవికా
రములచే జీర్ణశక్తిని చెడగొట్టుకొనుట, పనికల్పించుకొనక
నిరర్థకచేష్టలలోనికిదిగుట నేడు సామాన్యమైనది. మితముగ,
హితముగ భుజించుచు, భుజించినదానిని జీర్ణముచేసికొనుచు నవ
సరమైనపు డుపవసించుచు తినినదానిని రక్తముగ మార్చుకొన
గలవానికి రోగముండునా? మితిమీరి వెక్కిరియుటకొనెనుట
మానసికవ్యాధి. మనస్సును నీవు వశపరచుకొననిచో నదియే
నిన్ను వశపరచుకొని నీపై నాధిపత్యమువహించును. ఎట్టికాని
ములున్నను మానసికసంక్షోభమునొందుటలో గుణమేమియు
లేదు. సంక్షోభములేనినాడు రోగమే లేదు. తగినంత శరీర
వ్యిశ్రాంతి, మానసికవ్యిశ్రాంతి యనుభవింపుము. నిద్రపోవునపుడు
గాఢముగ నిద్రపోమ్ము. శరీరమును సుఖింపనిమ్ము. ఎట్టికలలు
లేని నిద్రనే యనుభవింపుము. నీ యవయవములను చక్కగా
చాపుకొనుము. సుఖముగా నిద్రింపనినిద్ర నిద్రకాదు.

నీ మనస్సునుకూడ సుఖింపనిమ్ము. సుఖించుటకొరకే
యది గూలించును. సాధారణముగ నిన్ను కుతలపెట్టు పిష

యము లేవియు సంభవించునవికావని మరువకుము. నీ వనుకొనని దేదియో జరిగిన జరుగుగాక. ఎవడును స్వర్ణజుడుకాడుకదా !

ప్రతిదినము నీలోనికి నీవుపోయి పరమవ్రతాంతి ననుభవించుటకు కొంతకాలము నేర్పరచుకొనుము. ఆ సమయమున ప్రపంచమునంతను మరచిపొమ్ము. నీ మానసికయంత్రము నెప్పటి కప్పుడు చైతన్యవంతము శక్తినంతము చేయుట కిదియే మార్గము. ఇదొక్కటియే నిరామయమైన పద్ధతి.

ఒక్కొక్కప్పుడు ప్రతివానికి నేదోయొకదిగులు జనింపవచ్చును. దిమ్మ, భారము, జీవితమంధకారమగుట, బ్రతుకుటే వ్యర్థముగఁగోచుట, దీనికి కారణము తెలియకపోవుట; ఆర్థికముగ నపజయము, సాంఘిక, రాజకీయములలో వరాధవము, గృహజీవితము రసవిహీనమగుట-ఇట్టి విపరీతములు జరుగవచ్చును. అన్ని పరిస్థితులలోను మనోదంఢిని సమముగ నుంచుకొనగలవాడే ధన్యుడు. శరీరవ్యాధులకు వైద్యులు తరచు స్థలముమార్పుట మంచిదనిచెప్పదురు. మనోవ్యాధికికూడ రంగస్థలముమార్పుట మంచిది. అదియొకమందు. కష్టములు కలిగినపుడు వానినిగురించి యాలోచించుట మాని క్రొత్తవిషయములమీదకు, మన కుత్సాహముపుట్టించు విషయములమీదకు లేక చక్కని పరిశ్రమకలిగించు విషయములమీదకు బుద్ధి పోనిమ్ము. మనస్సు కలసటకలిగినపుడు, శరీరాయాసము, రుజకలిగినపుడు కొంచెము తమాయించుకొని వాయుభక్షణ సేయుట మంచిది. అసలీ పరిశ్రమను నిత్యకృత్యములలో జేర్చుకొనుటను మించిన దైనికచర్యయే లేదు. కాని నేడివాక్యములు

పేలవముగ పరిగణింపబడి, పరిహాసంపబడుట యీ కాలధర్మమైనది. అనాగరిక లక్షణమైనది.

వాయుభక్షణమనగా ప్రాణాయామము. భీముడు వాయు పుత్రుడు. అంజనేయుడు వాయుకుమారుడు. చిరకాలము జీవించు సర్పములు వాయుభక్షణచేయును. భక్షించుట యనుటలోనే దానిని మెల్లగా పీల్చుటయని భావము. రోజుకు నియమముగ పదిహేను నిమిషము లిట్లు చేసిచూడుము. దాని ఫలితమును నీ యనుభవమే చాటగలదు. దీనివలన నూటికి ముప్పాతిక రోగములు మాయమగును. శరీరము తేలికయగును. తినినది జీర్ణమగును. రక్తము పరిశుభ్రమగును. నరములబిగువు హెచ్చును. ఉత్సాహము మెండగును. మనోవికారములు మాయమగును. పేరులేని తెగుల్లు పలాయనమగును.

పనిలేకపోవుటే పెద్ద తెగులు. మానవు డేదోయొకపని కొరకే నిర్మింపబడినాడు. తనపనిని తాను తెలిసికొనవలెను. తనశక్తిని తాను వృద్ధిచేసుకొనవలెను. తనగుణమును తాను దిద్దుకొనవలెను. తనధనమును తాను పెంచుకొనవలెను. తనధనమనుకొనుదానికంటె తనతోవచ్చు నిజధనము మరింత స్పృహపహము. ముఖ్యము. ఇట్టి యాశయములతో పనిచేయు మానవునకు రోగములనుగురించి యోచించుటకే తీరికయుండదు. రోగములను దరిచేరనిచ్చు బీజము లతనిలో లేనినా డవియంకురింపజాలవు.

ఒక వస్తువున్నచోట నింకొకవస్తువుకు చోటులేదు. వస్తువులో వస్తు విమడనేరదు అని పదార్థశాస్త్రము చెప్పుచున్నదే. ఆశయము వస్తువుకంటె నిజమైనది, రూఢియైనది, పటుతర

మైనది, జయప్రదమైనది. అశయమున్నచోట నిగాళకు, రోగమునకు, భయవిచారములకు తా చెక్కడిది? ఇది నిజములలోని కెల్ల నిజమైన నిజము. మానవుడవో మానవబ్రువుడవో నీవే యీలోచించుకొనుము. మానవుడనని నీవు గుర్తించి దానిని సాధించుటకు ప్రయత్నించుటే నీ ధర్మము. రోగము మానవ ప్రకృతికి విరోధము. అసహజము.

డబ్బుపిచ్చు

సర్వానులకు తప్ప తక్కినవారికందరకు ధనమవసరము. కానులేనివాడు కాటికికాళ్ళుసాచినవాడు సమానమని పెద్దలు చెప్పుదురు. స్వాములుకూడ తమకు భాంషోదమని గృహమే దర్శింతురు కాని పేదవానిగుడిసె తొంగిచూడరు. ధనావశ్యకతనుగురించి యిక నేమి చెప్పవలెను? ధన మవసరమే.

కాని యీ ధనము నెట్లార్జింపవలెను? ఎంత యార్జింపవలెను? ఎందుకార్జింపవలెను? డబ్బుకొరకే పుట్టిపట్లు, డబ్బుపిచ్చుచేత ప్రపంచమునంతను బలివేసి, తానుకూడ దానికి బలియై దాని నార్జింపవలెనా? లేక దాని నొకసాధనగా, పరికరముగా మాత్రమే గడింపవలయునా?

ఇదియే నేటిప్రశ్న. ఇది చాల గొప్పప్రశ్న. ప్రపంచమునంతను తాగుమారుచేయునంతటి ప్రశ్న. నేటి ప్రపంచ దుఃఖములకు కారణమైన ప్రశ్న.

నిజమునకు ధన మొకపరికరము. సాధన. ఐశ్వర్యము. ఈ ఐశ్వర్యములో నీశ్వరత్వము లేకపోలేదు. కాని మన యభివృద్ధికొరకే, మానవాభివృద్ధికొరకే, దానిని నీవు వాడవలయును. గడింపవలయును. మానవాభివృద్ధికి భంగకరమగునట్లు దానిని వాడరాదు. గడింపరాదు. దానిని పాతివేయరాదు. దానిని పాతివేసినచో నది నిన్ను పాతివేయును. ఈ హద్దుల మధ్య నీవు ధనము ధర్మయుతముగ చేకూర్చవచ్చును.

కాని తరచు మన మేమిచేయుచున్నాము? ఏ పనిచేసినను సరే 'నీ కేబులను డబ్బుతో నింపనోయి' అని పేక్సి యరుకవినాటకములో వచ్చినవాని పాత్రనే యభినయించుచున్నాము. ధనము, మరింతధనము, కోట్లకు పడగలెత్తుట. చివర కిది యొక వ్యాధియగుచున్నది. దొంగలభయము, దొరలభయము, పుచ్చకున్నవారివల్ల భయము, చివర. కింట పుట్టినవారివల్లనే భయము.

ఇంకొక యన్యాయము. ప్రక్కవా కేపనిచేసిన నావనియే చేసి ధనము సంపాదించ ప్రయత్నించుట. మనము దేనికి తగియున్నాము? మనలో నేప్రత్యేకతయు లేదా? మనము చేయుసృష్టిచేత ప్రపంచమును భాగ్యవంతముచేయగల దేదియు మనలోలేదా? భూభారముకొరకు పుట్టితిమా, భూభారము తగ్గించుటకు పుట్టితిమా? అను నాలోచనలుచేయక కోతివలె నితరుల ననుకరించుటయే యుగ్గుపాలతో నేర్చుకొనుచున్నాము. ఒకడు నాటకములు వేసి లక్షలు సంపాదించినాడు. ఒకడు స్త్రీ సగీచేసి భూములు తెగిగొనినాడు. ఒకడు వైద్యముచేసి వేలు గడించినాడు. ఇంకొకడు పేకాటలోను, బ్రాకెట్లలోను

లక్షాధికారి యైనాడు. అని యీ వరవడిలోనే నడవ ప్రయత్నింతుము.

ఒకరిని గ్రుడ్డిగ ననుకరించుటయే మనపనికాదు. ఇంకొకడు జయముపొందినరంగము మనకు పనికిరాకపోవచ్చును. ఇతరులనుచూచి చేయుపనులలో నూరింటి కే యొకడో జయింపవచ్చును. తక్కినవారు విఫలులగుచున్నారు. దీనికి కారణము లేదా? లేకేమి? నీకు నీవేసాటి అతని కతడేసాటి. అతడు నీవు కాబాలడు. నీవు నీవే! అత డతడే! నీలోనున్న శక్తి నే, నీ ప్రత్యేక సంపదనే, నీ ప్రకృతి నీకు ప్రసాదించిన వరమునే. నీధర్మమునే నీ వభివృద్ధిచేయవలెను. చేయగలవు. 'స్వధర్మే నిధనం శ్రేయః పరధర్మో భయావహః' స్వధర్మనిర్వహణలో చచ్చుటయైనను మేలు. పరధర్మము భయావహము అని గీత చాటలేదా? ఈ ముఖ్యవిషయమునే మనము నిర్లక్ష్యము చేయుచున్నాము.

నిజము తెలిసికొనగోరుదువా? అట్లయినచో నీ వొక్క పని చేయుము. భూతద్దమొకటి తెచ్చి నిన్ను నీవు పరీక్షించుకొనుము. నీ శరీర మానసిక పాశ్చల్య, నీ గుణవిశేషములో నెక్కడో యొకచోట తక్కిన ప్రపంచమునుండి నిన్ను వేరుగ చూపించు శక్తి యొకటి కన్పించును. నీలో నేదియో యొక ప్రత్యేకత ద్యోతకమగును. నీ 'వ్యక్తిత్వము' తెలియబడును.

ప్రతిమనిషిలో నొక ప్రత్యేక ప్రతిభకు స్థానమున్నది. ప్రపంచము నీవు సమర్పించుదానికొరకే యెదురుచూచుచుండును. కోతివలె నీ వితిరుల ననుకరించుటలో నీకేమి హాయి కలదు? అట్లు చేసినచో ప్రపంచమునకు నీకు సమర్పించున దతి

స్వల్పము. ఇతరులు వారివారి శక్తులను సరించియే ధన్యులగుచున్నారు. నీవు నీ శక్తియుక్తులను, ధర్మమును గ్రహింపుము. నీలో నెచ్చటనో ప్రపంచ మెదురుచూచు గుణమొకటి కలదనుకొంటిమికదా! దానిని త్రవ్వి పైకితీయుము. దానిద్వారా యభివృద్ధిచెందుచు ధనవంతుడవుకమ్ము. ఆ గుణమే నీధనము. అది యితరుల కెట్లు ప్రాప్తించగలదు? సరిగా నిన్ను పోలినవాడింకొకడేడి? ప్రపంచము వ్యక్తిత్వమునే హెచ్చుగ గౌరవించును. ఉపజ్ఞ కే యెక్కువ మూల్యము నిచ్చును. అందులోనే సరియైన కళయున్నది.

నీ జీవితవిశేషములోగల కళను నీవు ప్రపంచమున కర్పించి నపు డది నీకు ఋణపడకతప్పదు. ప్రకృతి - దీనికి నీ యిష్టము వచ్చినవేరు పెట్టుకొనుము - నీ ఋణము నుంచుకొనదు. నీ విచ్చినపుడే నీ కది యిచ్చును.

“ప్రజలను యజ్ఞములతో సృష్టించి ప్రజాపతి పని ద్వారా మీరు వృద్ధిపొందుడు; ఇవి మీయిష్టములను కురిపించును.” అని శాసించెను. దీనియర్థమేమి? నీ పని నీతోడనే పుట్టుచున్నది. దానిని తెలిసికొని దానిద్వారా నీ వభివృద్ధిచెందుటయే నీ ధర్మము. దానిని నీవే చేయగలవు. ఇతరులు చేయజాలనిపనియే నీ కెక్కువ ధనమును చేకూర్చగలదు. ఇదియే శ్రేయోమార్గము. ఈ పద్ధతివలన ధనము, మనము కూడ లభించుచున్నవి. ఇక్కడ పోటీయరుదానికి స్థానములేదు.

డబ్బుకొర కేపనియైనను చేయుట మానవలక్షణము కాదు. మానవుడు డబ్బు నార్జింపగలడు. సృష్టింపగలడు. కోటి రూపాయలను వెచ్చించియైన నొకమానవుని సృజింపగలమా?

అది యసంభవము. మానవత్వమునునది డబ్బుతో పుట్టి డబ్బుతో చచ్చువానికి చేకూరజాలదు. మానవత్వముకొరకు డబ్బును పోగొట్టుకొనవచ్చును. కాని డబ్బుకొరకు మానవత్వమును పోగొట్టుకొనువాడు డబ్బుపిచ్చతోనే చనిపోవును. వానిచావుముందు యినుపపెట్టెలు బ్యాంకునోటులు ప్రత్యక్షమగును. కాని తనతో చిలిగవ్వను తర్లించుకొనిపోయిన మానవు డింతవరకు పుట్టలేదే!

ఒకడు చనిపోవుచు నమితబాధపడుచుండెను. ప్రాణము త్వరగా పోకుండెను. అప్పు డతడు భార్యబిడ్డలనుపిలిచి “ఒరే నా ప్రాణములు నన్ను విడిచిపెట్టుటలేదు. బాధ సహింపజాలకున్నాను. ప్రాణమే నేడు నాకు భారముగానున్నది. ఇన్ని వెండిరూపాయిలు తెచ్చినా రొమ్ముమీద పోయుడు. రూపాయలను చూచినగాని నా ప్రాణములు పోవు.” అని చెప్పి భార్యబిడ్డలను బ్రతిమాలి యట్లు చేయించుకొనిన తరువాతనే ప్రాణములు వీడినాడట. డబ్బుపిచ్చ యిట్టి జీవితమునే ప్రసాదించును. ఇట్టి జీవితమును వరింతువా?

మనస్సును కాళిచేయుట

ఇది యెంత తేలికయో యంత కష్టమైనపని. మనస్సులో బెడద పెంచుకొనినకొలది పెరుగును. తగ్గించినకొలది తగ్గి పోవును. ఎంత పనిచేయుచున్నను బెడదలేకుండ చేసికొనవచ్చును. బెడదపెట్టుకొనకపోవుటనగా పనిచేయక సోమరిగ

నుండుటకాదు. పనిచేయుటకే నీవు వచ్చితివి. ఎంత పనిచేయుచున్నను మనస్సును మాత్రము సుఖముగ నుంచుకొన భచ్చును. ఉంచుకొనుము. పనులభారము ననుభవింపకుము.

నీ వొక యభ్యాసమును సాధనము చేయవలెను. మనస్సును నీ వప్పుడప్పుడు నీ పరిసరములనుంచి, నీ పనులనుంచి వేరుపరచి వాటినిమించిన యతీతస్థితికి తీసికొనిపోయి యచ్చట నిలుపుము. ఒకవిధమగు మానసిక నిర్వాహారస్థితి, నిర్విచారస్థితి యనుభవింపుము. దీనివలన మన మెప్పటికప్పుడే నవ్యుత్థను, నూతనత్వమును పొందుచుందుము. క్రొత్తమనుష్యుల మగుచుందుము. అలసట, భారము అనునవి మృగ్యమగును. ఇట్టిస్థితి కలదా? లేకేమి? కలదు. అదియే నిర్మలస్థితి, నిరామయస్థితి, శరీరమును మరపించుస్థితి. పరమవ్రిశాంతి నొసంగు స్థితి. విషయముల కతీతమగు స్థితి.

కాని పనిచేయుకుండ సోమరిగనుండుటయే వ్రిశాంతి యని నేను భావింపబడుట సామాన్యమైనది. ఈరోజులలో 'తక్కువకాలము పని, యెక్కువకాలము వ్రిశాంతి' కావలెనని చీటికి మాటికి పనిమానుట, సమ్మెలుచేయుట, యేవియో వినాదములుచేసికొనుచు నాకాశములో కొంత సద్దుచేయుట పరిపాటియైనది.

వ్రిశాంతియన నెద్దియో మన మిదివరకే కొంత తెలిసికొంటిమి. చీట్లాట, వింతలకొరకు, వినోదములకొరకు పరుగులిడుట వ్రిశాంతి కాజాలదు. వీటిలో నిజమైన వ్రిశాంతియే లేదు. ఇవి కాలమును చంపు మార్గములు. నిన్ను కొంచె పరచు విధానములు.

మనస్సును నీ బాధ్యతలు, విధులు, విచారములు-అను
చెత్తనుండి కాళీచేయుటయే, డౌలకచేయుటయే నిజమైన
విశ్రాంతి. మనోజయమే విశ్రాంతి. నీ వెన్నిపనులు మానినను,
నీ వెన్నిరోజులు సెలవుపుచ్చుకొనినను, నీ వెన్నిచోట్ల ఊరేగి
నను నీతోపాటు నీ నిత్య సంసారసాగరమును మోసికొనిపోవు
నంతకాల మది యంతయు నిష్ప్రయోజనము. ఈ సమయమున
జ్ఞాపకమునుదానికి. నీవు స్వస్తిదేవువలెను. మరపు నారా
ధింపవలెను. మరచిపోవుటయనునదికూడ ప్రకృతి మనకు
ప్రసాదించిన గుణములలో నొక ప్రధానగుణము. చాలమంది
తమతోపాటు ప్రతిచోటకు తమగృహచ్చిద్రములను, వ్యాపార
చిక్కులను, యీతిబాధలను మోసికొనిపోవుచుండురు.
ఈ గుడిబండలున్నపు డెచ్చటకో పోనేల? కాకికి పోయినను
కాటికిపోయినను నివి నీతో వచ్చుచునేయున్నవి. రైలు, బస్సు,
స్టీమరు యెక్కుటతోడనే పనిసంగతి మరచిపొమ్ము. ఇతర
బాధలను నీ బుర్రలోనికి రానీకుము. విచారమును దరికి
రానీకుము. రాబోవువారమునాటి కష్టములకు చోటియకుము.
నీ రాజకీయములకు, 'వాజకీయము'లకు సెలవిమ్ము. వార్తా
పత్రికలున్నవను సంగతియే మరచిపొమ్ము. నేడివి చీడలు.
చాలమంది తమ భావినిగురించి దీర్ఘముగ యోచించుచు గత
మునకు దుఃఖించుచు రెండువిధముల బాధపడుదురు. నీవు వర్త
మానమునందే జీవింపుము, సుఖంపుము. వర్తమాన మొక్కటే
నీది. తక్కినవి లేనివే.

నీ బాల్యోత్సాహమును తలచుకొమ్ము. అప్పుడు నిన్ను
గురించి నీకెట్టి తాపత్రయములేదు. దానిని నీ వితరులపై నుంచి

తివి. ఇప్పుడు మాత్రము నీజేల తాపత్రయపడవలెను? విచార మావంతయులేనిస్థితి ననుభవింపుము. అదియే సరియైన విశ్రాంతి. మనస్సుగో లేని విశ్రాంతి విశ్రాంతికాదు. ఇట్టి విశ్రాంతి సాచ్చినకొలది నీ జీవితములో సంభవించు విషాదములను తరింపగలశక్తి నీకేయలవడును. తెలివితేలిక క్రియే నీ నిజస్వరూపము. విచారములు నిన్నలమటజెట్టు మబ్బులు. కారుచీకట్లు.

శీలము

“శీలంబున ధర్మంబు వెలయు. ధర్మంబున సత్యంబుదొరకును. సత్యంబున వృత్తంబు సాప్పుడు. వృత్తంబున బలంబువాటిల్లు. బలంబున నేను గలుగుదుంగావున సమస్తంబునకు మూలంబు శీలంబని చెప్పి సిరి పురందరుపాలికి ధర్మాదులతోడగూడం జనియె”నని భారతములో దుర్యోధనునకు బోధింపబడెను. శీలముయొక్క గొప్పదనము నింకెట్లు వర్ణింపగలము? అదియే సమస్తమునకు మూలము.

శీలమే మానవుడు. ఏలన నతడు పోయినపుడు శీల మొక్కటే యతనితో పోవుచున్నది. తక్కిన వేష, భాష లన్నియు నిచ్చటనే మాయమైపోవుచున్నవి. శీలమునుసాధించు టెట్లు? అది మంచిదని తెలిసికొనినంతమాత్రముచేత చాలదు. దానిని సాధించుయుక్తి, నూటిమార్గము, ఆచరణ యుండవలెను. ఇట్టిమార్గములలో పిల్లలను తయారుచేయవలెను. పిల్లలను కొట్టి, తిట్టి, రాచిరాసాడుచు, దెప్పుచు బలవంతముగ బండపద్ధ

తులవలన వారిని నీతిబోవిదులను చేయజూచుట పెరి. ఇది మానవుని యమౌంతముగ మార్చి వేయజాలవు.

నోటితో చెప్పటకంటె నాచరణరీత్యా ప్రదర్శించుట సరియైన మార్గము. నూరు ఉపన్యాసములకంటె నొక్క కార్యమే మేలు. సోమరితనము తదితర దురభ్యాసములు నెట్టి యంటువ్యాధులో నట్లే పనిచేయుట, శీలగుణము నలవరచు కొనుట, బలమును, శక్తిని సంపాదించుట యట్టిసాదృశ్యములచేతనే పట్టువడును. వ్యాప్తిచెందును. ఒకసారి దానిలో రుచిదొరికిన తరువాత పని దానంతటదియే చకచక నడచిపోవును. కనుక పిల్లలలో పిల్లలై చల్లగ చేయగలవారు కావలెగాని కొట్టి కోడం డముతీయు 'కోడండరాములు' పనికిరారు. మనక్రియలకు భావములకు పొందుకుదుర్చువిధానమే శీలము. మొదట భావములు కలుగవలెను. ఎవనిభావములను వాడు బుద్ధిపూర్వకముగ సృజించుకొని పోషించుకొనవలెను. నీచేత భావింపబడిన భావములు క్రియార్హులము చాల్చువరకు నాగవు.

నీ శీలము 'నీ బజారు'లో దొరుకు వస్తువేకాని దాని నితరులు తయారుచేసి నీకియ్యజాలరు. నీ విధి నీచేతిలోనేయున్నది. అబద్ధములాడువానిని నీతిబోధలచే మాన్పింపగలవా? నిజము చెప్పవలెనను నలవాటు నతడే చేసికొనవలెను. అబద్ధములాడు నలవాటును త్రొత్తయలవాటుతో కొట్టివేయవలెను. మనము అలవాటులచేతనే సమస్తము చేయుచుందుము. నీవుచేసుకొనిన యలవాటులే సిరపడి శీలముగా పరిణమించును.

దీనికంతకు ప్రయత్నముకావలెను. నీ ప్రయత్నమున కెవరడ్డురాగలరు? నీవు ప్రయత్నింపకున్న నెవ్వరేమి చేయగలరు?

నీబుద్ధి నువయోగింపుము. మంచి చెడ్డలను, ధర్మాధర్మములను వివేచింపగల శక్తి కలవాడే బుద్ధిమంతుడు. కొంపలుకూల్చు తెలివి, యాచరణలేని తెలివి యుండవచ్చును. పేకాట తెలివి, జూదమాడు తెలివి యుండవచ్చును. దీనివలన ప్రయోజన మెవరికి? ఒకరిని పడగొట్టు తెలివి యొక తెలివి గాదు.

మానవునకు బలము కలిగించు సమస్తము-అనగా శరీరమునకు, మనస్సుకు, అర్థమునకు, నీతికి, ఆధ్యాత్మిక జీవితమునకు-పుష్టినిచ్చు సమస్తము-శీలసామగ్రి యనబడును. భావ సమృద్ధితో క్రియాసమృద్ధిలేని జ్ఞాన జీవితము వాసనలేని కాగితపుపువ్వువంటిది. శీలసామగ్రిలేని వస్తుసామగ్రి యెంత పోగు చేసినను లాభములేదు. వస్తుసామగ్రి నీ కంటునదియూ కాదు. నీతో చివరివరకు నుండునదియూ కాదు. సౌరభములేని గులాబి, శీలములేని జీవితము నిరర్థకములు.

సంకల్ప శక్తి

సంకల్పశక్తి చేతనే మానవు డితర ప్రాణికోటికంటె నధికుడగుచున్నాడు. ఇతరప్రాణులెవ్వయు సంకల్పింపజాలవు. సంకల్పించు శక్తి వాటికిలేదు. 'సంకల్పమాత్రోదిత సిద్ధయస్తే' సంకల్పించినంతమాత్రముచేతనే సిద్ధంపచేసికొనగలరని మానవులను గురించియే చెప్పబడుచున్నది.

ఈ సహజశక్తిని పోగొట్టుకొనుట దుఃఖకరము. ఒక్కొక్కనిగురించి 'యతడు వజ్రసంకల్పుడు. ఉక్కుమనిషి' యని వర్ణించుచుందురు. సర్దారు వల్లభభాయిపటేలు కిట్టి ప్రతీతికలదు. అతడు తలపెట్టినదానిని సాధించెను. మూడునందలయేండ్ల నుండి యింగ్లీషునా రిచ్చట స్థాపించి నిలబెట్టిన సంస్థానాధిపతుల నతడు రెండునత్సరములలో నేకలనుచేసి స్వాధీనపరచుకొన గలిగెను. అతని యాకారమే యతని స్థిరసంకల్పమును వెలిబుచ్చును. చేయవలసినకార్యమును చక్కగా విచారించి యది పూర్తియగువరకు ననన్యశ్రద్ధతో దానిమీద మనస్సును కేంద్రీకరించినవారే ప్రతిభావంతులగుదురు. విజయవంతులగుదురు.

“మనమట్టుకు మనకు మనబలము, మనతేలివి, మన యైశ్వర్యము, మనరూపము, కులము యిత్యాదుల బాగుగనే యుండవచ్చును. మన హృదయమున కాహ్లాదమును, జీవించుట కర్హులమేయను తృప్తిని కలిగించవచ్చును. కాని యివియున్నను లేకున్నను ముఖ్యమైన దింకొకటి యుండవలెను. ఈ జీవితములో మనమెంత ప్రయత్నముచేసితిమి? ఎంతపౌరుషము చూపితిమి? అనునదియే జీవితము” అని యొక కవి వర్ణించినాడు. ఈ జీవితములో మిలోనికి నీ వనతరింపక పూర్వము తల్లిదండ్రులద్వారా సంక్రమించినవాటి నటుంచి నీ స్వయంప్రజ్ఞవలన సిద్ధింపజేసికొనిన దానినే జడతా వేయనలెను. పెయ్యమ్మలవలె పెద్దలసంపాదనతో కాలక్షేపముచేయుచు నిక్కుట జీవితముకాదు. జీవితమునకు నిండుదనము, టుప్టి, పుష్టి చేకూర్చునది నీ ప్రయత్నమే. అదియే జీవితశోభ, జీవితసంజీవి, జీవితసౌరభము.

జీవితపోరాటములో నొక్కొక్కపుడలసిపోవుట, తూలి పోవుట, దుఃఖములచాలగుట సంభవింపవచ్చును. అప్పుడు నిన్ను లేవనెత్తి, నీ విచారముల నపనయించి నీకు తిరిగి జయము చేకూర్చు దివ్యోపధనేది? నీ ప్రయత్నమే. “ఇది చూపనివాడు త్వనవిగ్రహమునంటివాడు. అధిక ప్రయత్నపరుడు వీరుడు.”

జీవితాంతమున నిన్ను కొలుచు కొలబద్దయేది? నీ ధన కనక వస్తువాహనములా? అత్తవారిచ్చిన యంటుమామిడి తోటలా? భార్యతెచ్చిన బంగారపుముద్దయా? ఇవి కలుగ వచ్చును. లేకపోవచ్చును. మధ్యగా మాయముకావచ్చును. నీవు ప్రదర్శించిన. పౌరుషము, నీవు సాధించిన యిచ్ఛాశక్తి, నీవుచూపిన కార్యదక్షత నీతోనుండు నిజధనములు. నీ చేష్టలే నిన్ను తెలుపు దర్పణము. నీ స్వీయసృష్టిచాతుర్యమును ప్రదర్శించుటకొరకే నీ జీవితమేర్పడినది. అప్పునముగ దఖలుపడిన యాస్తిని కాపలాకాయుచు ప్రాణములను వీడువాడు తన వారసులకుగాని, జాతికిగాని క్రొత్తగా సమర్పించునదేది కలదు? చివరకు నీ యెముకలనుకూడ మిగుల్చుకొనలేనివాడవు నీవేమి మిగుల్చుకొనగలవు?

నీ శీలమే స్మృతానానంతరముకూడ నీతోవచ్చు ఆస్తి. ఇదియే మానవబంగారము.

అభ్యాసము

‘అభ్యాసము రెండవ ప్రకృతి’ యని చిన్నపుడు మనము చదువుకొంటిమి. అదియే నీ మొదటి ప్రకృతికూడ కాగలదు.

నీసమ స్తవిద్యలు నభ్యాసముచేతనే సంప్రాప్తమగుచున్నవి. జంతువుకు పుట్టుపుచేత కలుగు జ్ఞానముతో నాఖరు. మానవజీవితములో నభ్యాసమే బలీయమైనది. అభ్యాసములేని జీవితము పశుజీవితమును దాటుటలేదు. జంతువులతో పుట్టి జంతువుల మధ్య పెరుగు నడవిమనుష్యులెట్టి గొప్ప యభ్యాసములను చేసికొనుటలేదు. పుట్టినదిమొదలు నను స్తము నభ్యాసముచేతనే కలుగుచున్నవి. నీవు పడుచు లేచుచు నడకనభ్యసించితివి. అభ్యాసముచేతనే మాటలు నేర్చుకొంటివి. దానిచేతనే వ్రాయుట, చదువుట, నిద్రించుట, పరిశ్రమించుట, కండలుపెంచుట జరుగుచున్నవి. అభ్యాసము సాధింపజాలనిదేదీకలదు? పడుకొనుట లేచుటకూడ నభ్యాసవశముననే జరుగుచున్నవి.

నీవు సంకల్పించుటే తడవుగ నేకార్యమునేని యభ్యాసముచేతనే సాధింపగలవు. అట్లే సాధింపవలెను. ఏది చేయవలెనో యేది కూడదో నిర్ణయించుకొనినతోడనే కార్యరంగలోనికి దిగుము. అభ్యసింప మొదలుపెట్టుము. అభ్యసించుట కాలస్యమనునదిలేదు. కాలాశీతములేదు. ఇప్పుడైనను ప్రారంభింపుము. నీ దోషములను తీసివేయుట, గుణములను సంపాదించుటో యభ్యాసముతోనే ప్రారంభింపబడవలెను సంగీత మెట్లు సాధింపబడుచున్నది? ఎంత కోకిలకంఠమైనను సాధనచేయనిదే, నిరంతరాభ్యాసము లేనిదే రాణింపదు.

వస్తూరీ యెట్లు కుదురుచున్నది? నీ కండరముల నెట్లు పెంచగలవు? అభ్యాసముచేతనే. అభ్యాసపాటనమే పాటనము దుర్బలశరీర మభ్యాసముచేతనే వజ్రకాయమగుచున్నది. నీ మనస్సును నీ శరీరావయవములపై నిలిపి యభ్యసింప మొదలు

పెట్టినచో నీవు చూచుచుండగనే నీ కండరములు పెరుగ నారంభించును.

నీ మనస్సునుకూడ నీ విట్లే చూచుచుండగనే శిక్షింప వచ్చును. నీ వొక క్రియలోనికి దిగి సూటిగా దానిని మూడు రోజు లభ్యసించువేని నాలుగవరోజుకు మనసు దిట్టపడును. స్థిర పడును. కాని నీవేవిషయమును తీసికొనినను నంగి నంగిగా పనిచేసినచో లాభములేదు. హృదయపూర్వకమైన యత్నము నకు తొంగనిచేదియులేదు. వివరముల నాకళింపుచేసికొని చివర వరకు చూడనలెనను దృఢనిశ్చయమున్నచో చాలును.

‘సోమవారమునాడు నీకున్న శ్రద్ధను మంగళవారము కూడ చూపుము.’ మాటిమాటికి పార్టీ మార్పువారివలె నిరు సదినాలుగు గంటలలోనే రంగు ఫిరాయింపకుము. పాపము శమించుచుగాక! ఉత్కృష్టమైన జీవితసమస్యలను చర్చించుచు పార్టీలసాదృశ్యము తెచ్చుట పాడికాదు.

నీ యభివృద్ధిని నీ వనుభవింపవలెను. ఆహ్వానింపవలెను. మన మనేకసాధులు చెప్పకొనినన్న పునరుక్తిదోషములేనిది ‘నేను రోజురోజు అభివృద్ధిచెందుచున్నాను. చెందగలను. చెంది తీరుచును.’ అని నీకు నీవు చెప్పకొనుట. ఇట్లు చెప్పకొనవలెను. ఆత్మబోధకుమించిన యుషాయము, మిత్రము వేరొకటి లేదు. తనను విడిచి యితరులకు బోధింపజూచుట తనను లెక్కించు కొనుట మరచిపోయి తప్పిపోయినవానికొరకు దుఃఖించువాని కథవంటిది.

నీ పెంతటిపనినై నను చేయుటకు ప్రారంభింపగానే నీ నను కొనినదానికంటె ముందుగనే ముగియవచ్చును. చేదుకూడ తినుట ప్రారంభముకాగానే తీపిగ మారిపోవుచున్నది.

స్వభావమును మార్పుట చాల కష్టమే కావచ్చును. కాని యభ్యాసము వస్తువులస్వభావమునే మార్చివేయగలదు. చీకటిలో నడచుటకు ప్రారంభించి పదియడుగులు ముందుకు వేయుటతోడనే చీకటి మారిపోవుచున్నది. నీకు కోపము కలిగి నపుడెల్ల పదినిమిషము లూయకొందువేని నీకోపమే మారిపోవుచు దానంతటది చల్లారిపోవును. నీ కోపమునకుగల కారణ మొక కారణమే కాకపోవచ్చును. కారణమేదైనను నీవు కోపించుట నిష్ప్రయోజనమని తెలిపిపోవును. లేదా కోపముమీదనే కోప గించినచో న దేమగునో చూడుము. అభ్యాసము సమస్తమును సాధువుచేయగలదు. అభ్యాసయోగము గొప్పయోగము.

నీ ప్రత్యక్ష సమస్య

‘మనస్సును కేంద్రీకరింపుము. ఇచ్చను శిక్షింపుము. శ్రద్ధవహింపుము. ఆత్మవిశ్వాసము కలిగియుండుము’ అని మాటి మాటికి కంటికి కనిపించని యనేక ‘గాలివిషయములను’ గురించియే చెప్పుచుండుట విసుగుగతోచవచ్చును. ఇవి చేతికి దొరకు నవికావు, కాలికి తగులునవికావు, కంటికి కనిపించునవికావు, కనుక నవాస్తవికములు, ప్రయోజనరహితమైనవి యనుభావ ముండవచ్చును.

కనుక మనము కొన్ని ప్రత్యక్ష సమస్యలను తీసికొనుట మంచిది. నిత్యము మన మనేక సమస్యల నెదుర్కొనవలసి యున్నది. సమస్యలతో కూడుకొనిక దేజీవితము. పొగత్రాగుట, పాడుముసీల్చుట, రాత్రి వన్నెండుగంటలవరకు నిద్రింప కుండుట; యెనిమిదిగంటలవరకు లేవకపోవుట, పట్టకూడని స్నేహముపట్టుట, చేయకూడని ఖర్చుచేయుట, రాబడినిమించి ఖర్చుచేయుట, చాడీలుచెప్పట, దొంగతనము మొదలగు చిలిపి పనులుచేయుట - ఇట్లెన్నియో సమస్యలు కలవు. వీటిలో నీకు సంబంధించిన యొకటి రెంటిని తీసికొని వాటినివారణకు నీ శక్తి యుక్తుల నుపయోగింపుము. నీ బంధారచుంతయు నిచ్చుటనే బయల్పడగలదు. నీ యభివృద్ధి లేక మానవాభివృద్ధి యనగా నిట్టివే యనేకములగు దుర్గుణముల నొక్కొకటిగ గెలిచి దోషరహితుడవై పవిత్రదేవతమును గడుపుటయే. నీ జయమో. యపజయమో, నీ గట్టితనమో దుర్బలత్వమో, నీ పౌరుషమో, స్తబ్ధత్వమో బయల్పడుట కివియే సరియైన రంగ స్థలములు. ఇట్టి గుణసంపదలేని పదార్థసంపద దురర్థకము.

ఒక యనగుణమును పోగొట్టుకొనుట కొక మంచి గుణము నలవరచుకొనుము. 'నేను పెందలకడనే లేవవలెను. మంచి కాన్యము నేదేని పరింపవలెను. 'పేకాట, బ్రాకెట్, జూదము మొదలగునవి మానవలెను.' అని కృతనిశ్చయము. చేసికొనవలెను. ఈ పనులకు కచ్చితముగ పూనుకొనవలెను

చేయకూడనిపని చేయకుండుట చాలదు. నీవు చేయ వలసినపని చేయగలుగుటయే గొప్పవిషయము. ఇది మాటలలో తేడాయని రెంటికిని భేదమంతగాలేదని యనుకొందుము.

చెడుగును వ్యతిరేకించుశక్తి మనకవసరమే. మంచిచేయు శక్తిల్లో
సృజనశక్తికలదు. ఇదియే జీవితమునకు జీవిక. ఈ రెండువిధముల
పోరాటములద్వారా నీ యిచ్ఛాశక్తి యినుమడించును.

శ్లో॥ అశుభేషు సమావిష్టం శుభేష్వేవావతారయేత్ |

స్వమనః పురుషార్థేన బలేన బలినాంవర ||

జీవితము, మనస్సు శుభాశుభవిషయములతోకూడు
కొనియున్నది. అశుభమార్గములలో ప్రవేశించు జీవితమును,
మనస్సును శుభమార్గములలో బలవంతముగా ప్రవేశపెట్టుటయే
యంత్రపురుషార్థము.

దు ర భి మా న ము

చకచక పరుగెత్తుచుండురైలు హఠాత్తుగ నాగిపోవును.
వందలకొలదిబస్తాలను దింపుచుండు బియ్యపుమర, బేళ్లకొలది
వస్త్రములను దిగుమతిచేయు నేతయంత్రము చటాలున స్తంభించి
పోవును. ఈ యంత్రములకేదియో దోషముకలిగినట్లు గ్రహించి
వెంటనే పనివానిని పిలిచి బాగుచేయింతుము. మన మానసిక
యంత్రములలో సంభవించు దోషములను నివారించుటకుకూడ
నీపాటి యంగితమును ప్రదర్శింపవలదా? ఈ యంత్రము పైకి
కన్పించు స్థూలయంత్రముకంటె నతిసున్నితమైనది. దీని నితరులు
నడువజాలరు. దీనిని నడుపువాడు దీనిలోనే కలడు. ఇచ్చట
పరమాస్తమనసరములేదు; పనికిరాదు. ఇందులో ప్రవేశించు దోష
ములును నీకు తెలియకుండగనే జేరుచుండును. ఏ రథసలేకుండ

హుటాహుటిగ పనిచేసికొనుచు జీరున చీడకుండనూరేండ్లు నిర్విచారముగ నానందముగ జీవింపవలసిన మానవయత్నము నేడెంత తికమకచెందుచున్నది? ఎన్ని మనోరోగములు? నేడు రోగములేనిమనిషి ముందుకైన కాన్పించుచున్నాడా?

దురభిమానము మొదటిదోషము. మనదోషముల నొప్పుకొనము. ఇతరులలోనున్న దోషములనే చూపుచుండుము. ఇది దురభిమానము. మన మానసికయత్నమునకు సంభవించుచుండు దుర్దోషము. దీనిచే నృప్తిక్రమమే తప్పి పోవుచు మానవుడు తల్లకిందులైపోవుచున్నాడు. అతనికి ప్రపంచమంతయు వ్యతిరేకమైనట్లు తోచుచుండును. తన మానసికయత్నమునకే దోషముపట్టినదని దుమ్ముదూరినదని గ్రహింపడు. దానిని బాగుచేసికొనవలెనని యంతకంటె భావింపడు. చెంబు, గిన్నె, గడియారము పాడైనపుడు బాగుచేయించుకొను తాపత్రయములో సూరవవంతైనను దీనికుండిన తాను బాగుపడెడివాడు. ఇతరులలో దోషమున్నను నీకేమిపట్టము?

నీ యజ్ఞానము, దురభిమానము, సోమరితనము నిన్ను బాధించును. లేదా యివియన్నియు నితరులలోనున్నను నిన్ను నీవు మొదట దిద్దుకొనినచో వారు నిన్నేమిచేయగలరు? ఈపని మొదట నీవు చేసినతరువాత నీవు చేయువనులు రాజించును. ఇది చేయక నీవెంత 'లోకమరమ్మతు' పనులుచేసినను లాభములేదు. సూర్యునిచుట్టు తక్కిననగ్రహములు తిరుగుట లేదా?

ముందు నిన్నునీవు తరచు పరీక్షించుకొనుచుండుము. ఇదియొక సిద్ధాంతము. రసవిషగంధకాదులు కలియని దివ్య

షధము. అంధకారమును, దుఃఖమును పోగొట్టి వెలుతురును, సుఖమునుచేకూర్చు పరమాషధము. నీ యార్థిక, రాజకీయ, నైతిక పరిస్థితులలో నీలో నిజమైనమార్పుతెప్పించి నిన్ను సుఖించునట్లుచేయుశక్తి. దురభిమానము నీకు తెలియకుండగనే ప్రవేశించును. నేనే గొప్పవాడననుకొన్నను దురభిమానమే! ఇది నీకున్నదోలేదో యెప్పుడైనను పరీక్షించుకొంటివా? ప్రపంచమును 'నల్లద్దములతో' చూచుచుందుము. తప్పు మనదైనను నంగీకరింపము. తప్పుచేయనివా డీ ప్రపంచమునకలడా?

బలవంతుడు, మేధావంతుడు, ఇంగితము నెరిగినవాడు తనతప్పు నొప్పుకొనుటకు జంకడు. మహాత్ముడే మనకు తార్కాణము. అతడట్లుంగీకరించినకొలది బలవంతుడయ్యెను. అతని యాత్మగౌరవ మాతృవంచన కెంతమాత్రము సడమీయలేదు. ఇతరులయెడలకూడ నతని కపరిమితగౌరవము. తనలోపము నతడు పైవారికెన్నడు నాపాదించియెరుగడు.

ఈసారి ప్రపంచము 'నలుపెక్కినపుడు' నీ దోషమేమైన కలదేమో చూచుకొనుము. ప్రపంచమును నల్లగాచూచుటయే దోషము. 'సర్వం ఖల్విదం బ్రహ్మ' ఇదియంతయు బ్రహ్మమే. ఇక నలుపెక్కిడనుంచి వచ్చినది? దీపముముందు చీకటి పలాయనమగునట్లు నీ మనస్సులో సదా వెలుతురే ప్రకాశించు నపుడు నిన్నేదయ్యములు బాధింపనేరవు.

సత్యమే, సత్త్వమే, బలమే, తేజమే నీవు. తక్కిన గుణములన్నియు నీవు తెచ్చిపెట్టుకొనిన అరువుసరుకు. అరువు సొమ్ము బడువుచేటు. అవి నిన్ను కృంగదీయు వికారగుణములు.

యుద్ధరంగము

ఈ జీవిత మొక యుద్ధరంగము. ఈ రంగములో ప్రతి వాడు యోధుడు. మనమందరము కొన్ని పరిస్థితులమధ్య పుట్టుచున్నాము. నీ పరిస్థితులు నీతోపుట్టి నీతోనే సమాప్తి చెందును. నీ వున్నంతకాల మవి యుండకతప్పదు. వీటిని జయించుటయే నీ పని. వీటిని జయించినవాడే యోధుడు.

నీ వొక్కసూత్రమును ముమ్మాటికి నమ్మవలెను. నీవు జయించలేని పరిస్థితులెన్నడు కలుగనేరవు. నిన్నుమించిన పరిస్థితులు లేనేలేవు. అవి నీ సేవకొర కేర్పడినవి కాని, నీవు వాటి కొరకేర్పడలేదు. వాటికి లొంగిపోవుట మానవలక్షణముకాదు. కొన్ని పరిస్థితులమధ్య నీ వుండక తప్పదు. కనుక వాటిని నీ జీవిత సోపానములుగ చేసికొనుము. వాటిని నీ వవలీలగా తరించి నిచ్చెనమెట్లు నెక్కినట్లు వాటిపై నెక్కి పోవుము. నీవు ధనవంతుడవగుదువుగాక, దరిద్రుడవగుదువుగాక! ఎవనికైన నిదియే మార్గము. మానవునకు కావలసినదేది? నితాంతారోగ్యము. సర్వసమగ్రమైన కార్యదక్షత. ఈ రెండును సాధింపబడినపుడు జీవితము సర్వసౌఖ్యముగనుండును. సుందరముగను శోభాయు మానముగను నుండును. వీటిని నీ నిత్యజీవితకార్యరంగములో సాధింపవలయు నేకాని కాఫీవోటల్లలోను, శాసనసభలలోను, పదవుల వేటలోను సాధింపజాలవు. ప్రస్తుత పాఠశాల, కళాశాల తంతులును నిందుకుజాలవు. పనికిరావు. ఈ చదువులు జీవిత

మర్కముజోలికి పోలేని యాంత్రికవిధానములు. చివరకు నే డివి వీపుపగులగొట్టు విమానమోతలక్రింద, నిత్య సమ్మెలక్రింద నలుగుచున్నవి. ఇంతవరకు మీ కీ వ్యాసములలో కొన్ని సూచనలు, సలహాలు, మిత్రవాక్యములు తెలుపబడినవి. ఇప్పుడు మరొక్కమాట కలదు.

‘రోమునగర మొక్కదినములో నిర్మింపబడలేదు.’ అను సామెత కలదు. అట్లే నీ జీవితాశయములన్నియు కొద్దిరోజుల లోనే యీడేరవలెననుకొని యా వేశపడకుము. సంవత్సరములు పట్టినను పట్టనిమ్ము - జీవితము గారడీవిద్య కాదు. అది యణు నణువు, కణము కణముచొప్పున వృద్ధిచెందవలెను. పదిరోజులు లేక కొద్దినెలలు చేసినంతమాత్రముచేత నీ వనుకొనినంత జయము చేకూరకపోయినను నిరుత్సాహపడకుము.

అభివృద్ధియన నూటికి నూరుపాళ్లు పాతియలవాటులను, చెడ్డయలవాటులను పోగొట్టుకొని క్రొత్తయలవాటులను, మంచియలవాటులను నలవర్చుకొనుటయే యని మనకు విదిత మైనది. కాని యిది మాటలుచెప్పినంత సుఖవైనవనియా? చంచలము, దుర్బలమునైన మనస్సును బలవంతముగ కేవలము నీ వాచికనిశ్చయముచేతనే, యిచ్చాశక్తిచేతనే మార్చివేయు జాలవు. సంవత్సరములనుండి పాతుకొనిపోయిన సందేహము లను, గడ్డకట్టుకొనిపోయిన కుసంస్కారములను నిర్మూ లించుట కేళితరబడి ప్రయత్నముండవలెను. సంతతప్రయ త్నములేనిచే యిది నెరవేరజాలదు.

నీకు వ్యతిరేకముగ పనిచేయు శక్తుల బలాబలములను నీవు మొదట గుర్తింపవలెను. వాటినిమించిన బలవత్తరప్రయ

త్నములను చేయవలెను. ఇట్లు మానములు సంవత్సరములు కరి మకరియుద్ధము జరిగినతరువాత నీలో కొంత యభివృద్ధి పొడగట్టును. అదియేచాలును. ఆత్మవిజయము పర్వతారోహణమువంటిది. అడుగడుగుకు నీవు పోదుచు నేయుండవలెను. కాని 'స్వల్పమవ్యయ్య ధర్మస్య త్రాయతే మహతో భయాత్' ఈ ధర్మము నేపాటి సాధించినను నది నిన్ను గొప్పభయమునుండి రక్షింపగలదు అని గీత నీ కభయహస్తమిచ్చుచున్నది. అభ్యాసము, ఓర్పు, పట్టుదల, విశ్వాసము - దీనికి కావలసిన వస్తు సామగ్రి. నీవుచేపట్టిన ధర్మమునందు, కార్యములందు పూర్ణ విశ్వాసము, అంతిమవిజయము నీదే యను ధీమా యెన్నడును విడరాదు. ఎంత యిరువదియనశతాబ్దమైనను, 'తర్కము' 'శాస్త్రములు' అనువానినే నమ్ము శక్తమైనను విశ్వాస మమోఘకార్యములను, అద్భుతశక్తిని ప్రదర్శింపగలదని మనకు విదితమైనది. దీనికి మహాత్మునిజీవితమే తార్కాణము. అతని కంటే మణుగులకొలది యధిక తెలివితేటలు, పాండిత్యము, భాషా ప్రకర్ష కలవారెందరో కలరు. కాని యతనికున్న యాత్మ విశ్వాసములో నావంతయు వారికి లేదు. విశ్వాసము కొండలను కదలింపకలదు. నదులను స్తంభింపచేయగలదు. ప్రకృతిని జయింప కలదు. నిన్నెంతవానినైనను చేయగలదు. మహాత్ముని మహాత్ముడు విశ్వాసమే కారణము.

నేటి భౌతికశాస్త్రములు, నితర చిల్లరశాస్త్రములు దీనిని గ్రహింపజాలకపోయినచో నది వాటితప్పు, వాటి యసమర్థత. అవి యింకను వృద్ధిచెందవలెను.

జీవితము వేదార్థమయముకాదని, జడమయముకాదని, దాని కే పరిధులులేవని, దానిని నిర్వచింపజాలకపోయినను అనుభవంపవచ్చునని, దానిమహిమ ప్రదర్శింపబడినదని మన కీసాటికి తెలిసినది. కళ్ళకుకట్టినట్లు ఋజువుచేయబడినది. మహాత్ముల చేతను ఋషులచేతను నీ కండ్లయెదుటనే సాధింపబడినది.

అనుభవమే జీవితమును పెంచును. అనుభవముకొరకే జీవితము కలుగుచున్నది. అనుభవముతోనే యది పరమార్థమును సాధించుచున్నది.

జీవితరంగములో నీకు నియమింపబడిన స్థానమును, లేదా నీకు నీవే నియమించుకొనిన స్థానమును నీ వర్తముచేసి కొని నీ పదునారణాల శక్తిని, నీ ప్రతినిమిషమును నీ నిజాభివృద్ధికొరకు వినియోగింపుము.

ఈ యుద్ధములో జయమే పరమావధి. శత్రువు నోడించుటయే నీ పని. దుర్బలత్వమే నీ శత్రువు. జయించుటకే నీవు పుట్టితివి.

నైతికసౌందర్యము

హిమాలయపర్వతరాజి యాశ్చర్యమును కలిగించును. తాజమహల్ మసలను ముగ్ధులను జేయును. సముద్రదర్శనముచే మనము విభ్రాంతులమగుదుము. కాని సృష్ట్యాదినుండి ప్రభవించుచు మహత్తర కీర్తి నార్జించిన స్త్రీ పురుషుల దివ్యచరితల వెనుకనున్న నైతికసౌందర్యమును మనము దేనితో పోల్చగలము? దాని కదియే సాటి.

పైవి ప్రకృతి సౌందర్యములు. అవి మనకెట్లకు కౌశిక్యమును. వాటిగుణములను మనము మన పంచేంద్రియముల ద్వారా యనుభవించుము. నైతిక సౌందర్యము పైకి గోచరించువస్తువు కాదు. కాని యంతకంటె సత్యమైనది, పటుతరమైనది, నిత్యమైనది యేది కలదు? అది యాశ్చర్యములలో నాశ్చర్యమైనది. అందరకు నందుబాటులోనున్నది. అందరకు బలమిచ్చునది. అది జీవిత చింతామణి.

మానవునిలోనే వ్యక్తమగుచుండు నీ శక్తి యెచ్చట పుట్టుచున్నది? దీనికి మూలమెద్ది? దీని తా వెచ్చట కలదు? ఇది నీలోనున్నదికదా! దీనిచోటు దొరకునా?

శరీరమును శస్త్రములతో కోసి చూడుము. మెదడు పదార్థమును సూక్ష్మముగ చేదించి చూడుము. నాడులు, నరములు, ప్రేగులు, రక్తపాహినులు, శిరలు, ధమనికలు భూతిద్దముతో పరీక్షింపబడవచ్చును. శరీరములోని ప్రతి రసాయనిక చర్యను కనిపెట్టవచ్చును. ఎంతటి పరీక్షనైనను చేసి రక్తము మొదలగు సప్తభాతువులను శోధింపుము. ఈ యన్ని పరీక్షలకు నందని యవ్యక్తబలము, స్థైర్యము, సౌందర్యము, నైతికవిలువ యొకటి కలదు.

శరీరములోని ప్రతి యవయవమునకు నేదో యొక పేరు పెట్టి మన చేతనైనట్లు మనము నడువవచ్చును. ఒక్కొక్కదాని కొక్కొక్క ధర్మమున్నట్లుకూడ కనుగొనవచ్చును. కాని యీ మానవయంత్రము వెనుకనున్న యథార్థము, అసలు రహస్యము తెరమరుగుననే జరుగుచున్నది. మృత్యువు ప్రత్యక్ష

మైనను దానిని ధిక్కరించి నిలిపివేయగల ధైర్యము, ఆత్మ విశ్వాసము మనలో కన్పించుటలేదా? కొంతమంది దీనిని విశ్వాసమందుకు. కొంతమంది యంతరాత్మయని, శక్తియని, వెలుగని, సత్యమని, దైవమని చెప్పుదురు. దీనికి కొంతమంది యాశ్చర్యపడి యాశ్చర్యముగ చెప్పకొనుచు వినుచూ దీనిని తెలిసికొనజాలకుండురని గీత చెప్పుచున్నది. చివరకు ప్రతివాడు మనమందఱము నీ యన్వేషణలో కొంతవరకే పోవుచు నిక ముందుకు పోజాలక మనకు తోచిన సమాధానములను చెప్పకొందుము. ఇవన్నియు నొకమోస్తరు సమాధానములే కాని యసలు విషయము కావు. కానేరవు. నీ జీవితములో నీ వెప్పుడో యొకప్పుడు దీని నెదుర్కొనక తప్పదు.

ఈశక్తిని తెలిసికొని యనుభవించుటకే మానవత్వ మాసించుచున్నది. అన్ని యైశ్వర్యములు కలిగినను, నెంత యర్థబల యంగబల మున్నను, నెంత శరీరావోగ్యమున్నను దీనిని తెలిసికొననిదే జీవితము పూర్తియగుటలేదు. ఈ యనుభవము తక్కిన యనుభవములన్నిటికంటె మహనీయమైనది.

మానవయంత్రమువలననే యనేక యైశ్వర్యములు, శాస్త్రములు, వస్తుసంపద, భోగములు, రాజనీతులు, తంత్రములు పుట్టినవి. ఇంకను పుట్టుచున్నవి. కాని యివి యన్నియు నైతికబలముముందర నైతికసౌందర్యముముందర పేలిన మగుచున్నవి. నిర్వీర్యమగుచున్నవి. అట్టిశక్తి సంపాదించిన మహాత్ములముందు రాజులు, రాణులు, సామ్రాజ్యాధికారములు కలాయనమగుచున్నవి. అట్టివారిముందు తదితర చిల్లర శాస్త్రములన్నియు నోరెత్తజాలకయున్నవి.

మహాత్ముని నైతికశక్తిముందు, సౌందర్యముముందు ప్రపంచమే దిగ్భ్రమచెందెను. ప్రపంచ మతని శాసనముకొరకే ముదురుచూచెను. అతనిగాధలనే నిరంతరము చెప్పుకొను ముండెడిది. అంగ సామ్రాజ్యాధిపతీలు డిల్ల పోయిరి. నలుబది కోట్లనుండి ప్రజల నది ముగ్ధులనుచేసెను.

నేటి యంత్రశక్తివలన ప్రపంచము మున్నెన్నడు నెరుగ నంతటి యైశ్వర్యము చేకూరెను. భోగపదార్థజాలము, వస్తు సంపద కుప్పకుప్పలుగా పెరిగెను. అయినను నేడు ప్రపంచ ములో శాంతి కలదా? జాతులు స్థైర్యమునొంది సుఖముగ జీవింపగలుగుచున్నవా? లేదు. కారణము? ద్రవ్యలోపమా? శాస్త్రములకొరవా? పదార్థలోపమా? యంత్రములు కొరవా? ఏ దేవుడడ్డుపడినాడు? నేడు మానవత్వమే, నైతిక స్థైర్యమే, నైతికసౌందర్యమే లోపించినది. అది వృద్ధిచెంద నంతకాలము ప్రపంచము సుఖంపజాలదు. పాముకోళ్ళు, ఫల రసము నందించు చెమ్మా, భగవద్గీత, 'నాలుగుపరకలపిలక' తప్ప మరెట్టి యైశ్వర్యము నెరుగని మహాత్ముని నైతికశక్తి, సౌందర్యమువంటి సంపదయే యెప్పటికైనను ప్రపంచము నుద్ధరింపగల దివ్యశక్తి. తక్కిన యణుశక్తులు, హైడ్రోజనుశక్తులు నిన్ను యమమందిరాతిభ్యమునకు శీఘ్రముగ తీసికొనిపోగల యభినవయుగ వరప్రసాదములు.

భావప్రపంచము - అనగా శినము, సుందరము, సత్యము, సుఖము, కళ్యాణము, సౌందర్యము, ప్రేమ - యిత్యాది గుణములకంటె శరీరావయవములు, అస్థివంజరము, రక్తమాంసములు, జంతుక్రియలు నేడు యెక్కువ వాస్తవికములు, సజ్జములు నయినవి. ఇనుము, వెండి, బంగారములు కౌగలించుకొనబడుచున్నవి.

భౌతికశాస్త్రము జయించుటకును, మానవత్వము వలన మగుటకును ఈ ప్రమాదమే కారణము. నేటి నాగరికత యీ భయంకరమార్గము నవలంబించి చిందులుత్తొక్కుచున్నది.

మానవయంత్రములో నీ కొలతకు నీ తూకమునకు నీ చేతికి చిక్కు పస్తువులకంటె నీ కంటికి, నీ మానములకు దూరకనివస్తువులే యెక్కువ ప్రధానములని గుర్తింపుము.

నీ రక్తధాతువులోని ద్రవ్య, రాసాయనికాది పస్తు సమత, యెంత ముఖ్యమో నీ భావనాశక్తికూడ నీ శరీరపాటవమున కంత యవసరమైనది. అంతకంటె ముఖ్యమైనది.

నీవు చనిపోవునపుడు నిన్ను నలుగురు మోయవలసి వచ్చుచున్నది. జీవించి యుండగా నీ 160 పౌనుల శరీరము నవలీలగా కొండలనక, మిట్టలనక నదులనక, నేరులనక దాటించిన దెవరు?

ఈ నీ శక్తిని గురించి నీవు తలపోయనక్కరలేదా? దీనిని నీవు తెలిసికొననక్కరలేదా? అట్లు తెలిసికొననిదోషము, నష్టము యెవరిది? ఈ నష్టపడున దెవరు?

